

ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΘΕΜΑ: «Η ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης στο πλαίσιο της
προσωπικής ελευθερίας και ασφάλειας»
(άρθρα 5 παρ. 4, 3 Συντ., 9 & 12 ΔΣΑΠΔ, 5 ΕΣΔΑ)

ΚΩΝ/ΝΑ Π. ΜΑΝΙΑΚΟΥΡΑ

A.M.: 1340200000951

Τηλ.: 210-2019042

Κιν.: 6942-680-570

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Δ Ι Α Γ Ρ Α Μ Μ Α.....	- 3 -
1.2 Ανάπτυξη ζητήματος.....	- 3 -
1.3 Ιστορική Αναδρομή.....	- 5 -
1.4 Προσωπική ελευθερία: Περιεχόμενο & Φορείς.....	- 5 -
1.5 Προσωπική ασφάλεια: Κατοχύρωση & Φορείς.....	- 7 -
2. Η ελευθερία κίνησης εν γένει.....	- 9 -
2.1 Κατοχύρωση και περιορισμοί της ελευθερίας της κίνησης.....	- 10 -
2.2 Εξαιρέσεις.....	- 12 -
3. Περιεχόμενο & περιορισμοί της ελευθερίας της κίνησης και εγκατάστασης των Ελλήνων πολιτών εντός της χώρας.....	- 12 -
3.1 Δικαστική απόφαση.....	- 14 -
3.2 Η εκτόπιση.....	- 14 -
4. Ελευθερία εξόδου των Ελλήνων πολιτών από τη χώρα.....	- 15 -
4.1 Περιεχόμενο.....	- 15 -
4.2 Εξαιρέσεις.....	- 16 -
5. Δικαίωμα εισόδου των Ελλήνων πολιτών στην Ελλάδα.....	- 17 -
5.1 Εξαιρέσεις.....	- 18 -
6. Κατοχύρωση του δικαιώματος εισόδου των αλλοδαπών στην Ελλάδα και.....	- 18 -
6.1 Ο έλεγχος εισόδου και οι κυρώσεις παραβίασης των σχετικών διατάξεων.....	- 20 -
6.2 Περιορισμοί και απαγορεύσεις της εισόδου των αλλοδαπών.....	- 20 -
6.3 Κίνηση και εγκατάσταση.....	- 21 -
6.4 Παραμονή.....	- 22 -
6.5 Εργασία.....	- 24 -
7. Έξοδος των αλλοδαπών από την Ελλάδα.....	- 25 -
7.1 Η έκδοση.....	- 25 -
7.2 Η απέλαση.....	- 26 -
8. Πρόσφυγες και πολιτικό άσυλο.....	- 28 -
9. Συμπέρασμα.....	- 29 -
10. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	- 30 -
11. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	- 62 -

**ΘΕΜΑ: "Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟ ΣΩΠΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ"
(Άρθρα 5 παρ. 4, 3 Συντ., 9 & 12 ΔΣΑΠΔ, 5 ΕΣΔΑ)**

Δ Ι Α Γ Ρ Α Μ Μ Α

1. Προλεγόμενα

- Ιστορική αναδρομή
- Προσωπική ελευθερία: περιεχόμενο & φορείς
- Προσωπική ασφάλεια: κατοχύρωση & φορείς

2. Η ελευθερία κίνησης εν γένει

- Κατοχύρωση & περιορισμοί της ελευθερίας της κίνησης
- Εξαιρέσεις

3. Περιεχόμενο & περιορισμοί της ελευθερίας της κίνησης και εγκατάστασης των Ελλήνων πολιτών εντός της χώρας

- Δικαστική απόφαση
- Εκτόπιση

4. Ελευθερία εξόδου των Ελλήνων πολιτών από τη χώρα

- Περιεχόμενο
- Εξαιρέσεις

5. Δικαίωμα εισόδου των Ελλήνων πολιτών στην Ελλάδα

- Εξαιρέσεις

6. Δικαίωμα εισόδου των αλλοδαπών στην Ελλάδα

- Περιορισμοί & απαγορεύσεις της εισόδου των αλλοδαπών
- Κίνηση & εγκατάσταση
- Παραμονή
- Εργασία

7. Έξοδος των αλλοδαπών από την Ελλάδα

- Έκδοση
- Απέλαση

8. Πρόσφυγες & πολιτικό άσυλο

9. Περιπτώσεις νομολογίας

1.2 Ανάπτυξη ζητήματος

Ανέκαθεν οι ατομικές ελευθερίες δεν ήταν συνταγματικά κατοχυρωμένες. Κατά τους νεότερους χρόνους επιτεύχθηκε η νομική προστασία των ατομικών ελευθεριών κυρίως στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και συγκεκριμένα στην Αγγλία, η οποία ήταν πρωτοπόρα στην κατοχύρωση των ατομικών δικαιωμάτων.

Η προσωπική ελευθερία κατοχυρώνεται συνταγματικά ως απαραβίαστη τόσο για τους Έλληνες όσο και για τους αλλοδαπούς. Φορέας του δικαιώματος της προσωπικής ελευθερίας νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο. Ειδικότερο δικαίωμα της προσωπικής ελευθερίας αποτελεί η προσωπική ασφάλεια, που συνίσταται στην προστασία του ατόμου από αυθαίρετες διώξεις και συλλήψεις από κρατικά όργανα. Η προσωπική ασφάλεια κατοχυρώνεται συνταγματικά και από διεθνείς συμβάσεις (ΕΣΔΑ, ΔΣΑΠΔ) και φορείς του δικαιώματος είναι μόνο φυσικά πρόσωπα χωρίς διακρίσεις. Η σφαίρα της προσωπικής ελευθερίας περιλαμβάνει την ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης, την οικονομική και επαγγελματική ελευθερία, την προσωπική ασφάλεια και δικονομική προστασία και την προστασία της ιδιωτικής ζωής.

Η ελευθερία κίνησης αποτελεί στοιχειώδη εκδήλωση της προσωπικής ελευθερίας, η οποία δεν υπόκειται σε απαγορεύσεις. Η ελευθερία κίνησης περιλαμβάνει την ελευθερία εισόδου και εξόδου από τη χώρα. Βάσει της διάταξης του άρθ. 5 παρ. 4 Σ απαγορεύεται ρητά η επιβολή των ατομικών διοικητικών μέτρων που προσδιορίζουν την ελεύθερη κίνηση και εγκατάσταση. Εξαιρέση του κανόνα προβλέπεται, με την επιφύλαξη του νόμου, όταν μπορούν να επιβληθούν μέτρα για λόγους που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος και πάντα ύστερα από απόφαση ποινικού δικαστηρίου.

Η είσοδος των Ελλήνων πολιτών στη χώρα δεν μπορεί να απαγορευθεί διότι το δικαίωμα εισόδου του Έλληνα πολίτη είναι ανεξαιρέτο εφόσον συνδέεται με την ιδιότητα της ιθαγένειάς του. Ως προς την έξοδο όμως, προβλέπονται ορισμένοι περιορισμοί, όπως σε περίπτωση που δεν έχουν εκπληρωθεί φορολογικές, στρατιωτικές υποχρεώσεις ή σε κατάδικους που έχουν απολυθεί υπό όρους.

Τόσο η κίνηση όσο η διαμονή και η εγκατάσταση των αλλοδαπών στην Ελλάδα περιορίζονται για λόγους δημόσιας ασφάλειας, υγείας και τάξεως. Το Σ στο άρθ. 5 παρ. 2 ενισχύει τη νομική θέση των αλλοδαπών. Αυτό ερμηνεύεται με την έννοια της προσωπικής ασφάλειας, χωρίς να εκκινείται στην ελευθερία κίνησης και εγκατάστασής τους.

Ο ν. 2910/2001 κατοχυρώνει αλλά και προβλέπει τόσο τα δικαιώματα όσο και τις υποχρεώσεις των αλλοδαπών. Από τη στιγμή που θα επιτραπεί η είσοδος σε αλλοδαπό στην Ελλάδα, αυτός μπορεί να κινείται ελεύθερα στο σύνολο της επικράτειας. Όμως για να εγκατασταθεί μέσα στη χώρα ανάλογα με τις ανάγκες, τις συνθήκες και τον λόγο (εργασία, σπουδές) εγκατάστασής του απαιτείται η προβλεπόμενη άδεια παραμονής, εφόσον πληροί τις προβλεπόμενες από το νόμο προϋποθέσεις. Η παραμονή των αλλοδαπών στη χώρα μας υπόκειται στο σύστημα προηγούμενης άδειας και ελέγχου.

Μέτρα απομάκρυνσης των αλλοδαπών από το ελληνικό έδαφος που βρίσκονται νόμιμα ή παράνομα σε αυτό αποτελούν η απέλαση (δικαστική - διοικητική) και η έκδοση. Η έκδοση διατάσσεται όταν ο αλλοδαπός διώκεται για αξιόποινη πράξη, ενώ η απέλαση για λόγους δημόσιας τάξης και δημοσίου συμφέροντος. Κατά πάγια νομολογία τα μέτρα αυτά απαγορεύεται να ληφθούν αν υπάρχει κίνδυνος ο αλλοδαπός να υποστεί βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση στη χώρα του.

1.3 Ιστορική Αναδρομή

Οι ατομικές ελευθερίες¹ δεν ήταν ανέκαθεν συνταγματικά κατοχυρωμένες ούτε νομικά αναγνωρισμένες. Για τους πολίτες η ατομική ελευθερία ήταν μια πραγματική κατάσταση που απέρρευε από την ιδιότητά τους ως πολίτες.

Ιστορικό επίτευγμα των νεότερων χρόνων αποτελεί η νομική προστασία των ατομικών ελευθεριών, κυρίως στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Η διεκδίκησή τους συνδέθηκε με τους αγώνες για τη χειραφέτηση από την επιρροή της Εκκλησίας και για την προστασία των υπηκόων των μοναρχών από τις αυθαιρεσίες της απολυταρχικής εξουσίας.

Η προσωπική ελευθερία ως ατομικό δικαίωμα αποτελεί βασική προϋπόθεση για την άσκηση όλων των δικαιωμάτων, τόσο των δημόσιων όσο και των ιδιωτικών.

Η ιστορική εξέλιξη που οδήγησε στην κατοχύρωση των ατομικών δικαιωμάτων άρχισε στην Αγγλία.

Συγκεκριμένα, οι διατάξεις που προστάτευαν την προσωπική ελευθερία είχαν θεσπιστεί στην Αγγλία από το 1215 με τη Magna Charta που συστηματοποιήθηκαν με τον Habeas Corpus Act του 1679. Το δικαίωμα της προσωπικής ελευθερίας διακηρύχθηκε κατά τη Γαλλική Επανάσταση (1789). Κατά τον 19ο αιώνα η προσωπική ελευθερία ήταν ένα από τα πρώτα ατομικά δικαιώματα που καθιερώθηκαν σε όλα τα ευρωπαϊκά και ελληνικά Συντάγματα. Ειδικότερα, όλα τα ελληνικά συνταγματικά κείμενα², από το σχέδιο του Ρήγα Φεραίου του 1797, που διακηρύσσει τα "δίκαια του ανθρώπου", το προσωρινό Σύνταγμα της Επιδαύρου του 1822, που κατοχυρώνει τα "γενικά δικαιώματα των κατοίκων της Ελλάδος" έως σήμερα, κατοχυρώνουν τα ατομικά δικαιώματα. Το ισχύον Σύνταγμα του 1975 περιέχει δεύτερο μέρος με τον τίτλο "ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα" και μάλιστα βασικό χαρακτηριστικό του είναι ότι ενισχύει τα ατομικά δικαιώματα. Στο διεθνές επίπεδο η προσωπική ελευθερία αναγνωρίζεται με γενικές διατάξεις της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο άρθρο 5 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, και στα άρθρα 9 & 12 του Διεθνούς Συμφώνου του 1966 περί ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων.

Γενικά η έννοια της προσωπικής ελευθερίας αναλύεται στις εξής ειδικότερες μορφές της:

- την ελευθερία διακίνησης και διαμονής
- την οικονομική και επαγγελματική ελευθερία
- την προσωπική ασφάλεια και δικονομική προστασία
- την προστασία της ιδιωτικής ζωής

1.4 Προσωπική ελευθερία: Περιεχόμενο & Φορείς

¹ Μάνεσης Αρ., Ατομικές ελευθερίες, δ' έκδοση, Σάκκουλα .1982, Θεσσαλονίκη, σελ.26

² Κ. Γ. Μαυριάς και Α. Μ. Παντελής, Συνταγματικά Κείμενα, ελληνικά και ξένα, β' έκδοση, 1990

Το ισχύον Σύνταγμα ορίζει στο άρθρο 5 παρ. 3 ότι "η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη". Το απαραβίαστο έγκειται στο ότι "κανείς δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος". Από τη διάταξη συνάγεται ότι η προσωπική ελευθερία προστατεύεται από το Σύνταγμα τόσο για τους Έλληνες όσο και για τους αλλοδαπούς. Σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο επιτρέπεται "όταν και όπως ο νόμος ορίζει" μόνο ο περιορισμός όχι όμως και η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας. Λέγοντας περιορισμό εννοείται ότι η προσωπική ελευθερία διατηρείται και μόνο κατ'εξαίρεση δεσμεύεται. Αντίστροφη είναι η έννοια της στέρησης της προσωπικής ελευθερίας. Έτσι λόγω χάρη η σύλληψη, η προσωρινή κράτηση και γενικά τα μέτρα ασφαλείας αποτελούν στέρηση και όχι περιορισμό.

Η παρ. 3 του άρθρου 5 καθιερώνει την φυσική, σωματική ελευθερία ενέργειας και κίνησης στο χώρο. Η επιβολή της στέρησης της προσωπικής ελευθερίας συγκεκριμένου ατόμου πρέπει να διατάσσεται από δικαστική αρχή έστω και αν δεν πρόκειται για ποινική κύρωση αλλά παραδείγματος χάριν για μέτρο διοικητικής εκτέλεσης.

Η φυσική ελευθερία του προσώπου έχει τρεις μορφές. Η πρώτη είναι αυτή που απαγορεύει τη δουλεία και την ειλωτεία· ελεύθερος άνθρωπος είναι εκείνος που δεν είναι δούλος, που δεν υπόκειται στην ιδιοκτησία ή παραμφερή εξουσία άλλου. Η δεύτερη, η οποία συνδέεται άμεσα με την προηγούμενη, αφορά στην υλική - σωματική διάσταση της προσωπικής ελευθερίας. Η κυριότερη έκφραση της σωματικής ελευθερίας είναι η ελευθερία κίνησης στο φυσικό χώρο. Με αυτή την έννοια ελεύθερος άνθρωπος είναι εκείνος που μπορεί, χωρίς να εμποδίζεται από άλλους, να μεταβεί όπου επιθυμεί. Η ελευθερία εγκατάστασης που συνδέεται στενά με την ελευθερία κίνησης στο φυσικό περιβάλλον, και οι δύο εντάσσονται στο βασικό περιεχόμενο της υλικής προσωπικής ελευθερίας με τη στενή έννοια του όρου. Η τρίτη και τελευταία ελευθερία του ανθρώπου είναι η πνευματική, η ελευθερία της σκέψης, στοχασμών και ιδεών.

Οι προαναφερθέντες πλευρές της ελευθερίας αποτελούν αδιάσπαστη ενότητα και προστατεύονται στο άρθρο 5 του Συντάγματος³.

Η πρώτη μορφή συνάγεται ευθέως από την κατοχύρωση της προσωπικής ελευθερίας στο Σύνταγμα στο άρθρο 5 παρ. 3 εδάφιο α, καθώς επίσης θεμελιώνεται σε όλα τα διεθνή κείμενα που κατοχυρώνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Φορείς αυτής της μορφής της προσωπικής ελευθερίας είναι μόνο φυσικά πρόσωπα ανεξαρτήτως ιθαγένειας ή άλλης διάκρισης.

Η δεύτερη μορφή της προσωπικής ελευθερίας, η οποία αναφέρεται στην κίνηση και εγκατάσταση των Ελλήνων πολιτών μέσα στην ελληνική επικράτεια, περιλαμβάνει από τη μία το δικαίωμα κίνησης με οποιονδήποτε τρόπο και εγκατάστασης των Ελλήνων πολιτών οπουδήποτε μέσα στη χώρα και από την άλλη δικαίωμα εισόδου και εξόδου από και προς τη χώρα χωρίς να απαιτείται κρατική άδεια.

Απαγορεύεται η επιβολή ατομικών διοικητικών μέτρων που περιορίζουν την ελεύθερη κίνηση και εγκατάσταση στη χώρα, όπως και την ελεύθερη είσοδο και έξοδο από αυτή οπουδήποτε Έλληνα, εκτός εάν ο νόμος ορίζει διαφορετικά για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, για χρέη, για την είσπραξη χρηματικών οφειλών προς το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ..

³ Α. Γ. Δημητρόπουλος, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου ΙΙΙ – Συνταγματικά Δικαιώματα, 1^η έκδοση, 2004, Αθήνα, σελ. 129 επ.

Φορέας του δικαιώματος είναι κάθε άνθρωπος, δηλαδή όλα τα φυσικά πρόσωπα Έλληνες και αλλοδαποί και ανιθαγενείς, αφού το άρθρο 5 παρ. 3 δεν κάνει διάκριση ενώ η παρ. 2 του ίδιου άρθρου προβλέπει ρητά την προστασία της ελευθερίας αυτών που βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια ανεξάρτητα από την εθνικότητά τους. Δεν είναι φορείς τα νομικά πρόσωπα αφού αυτά στερούνται φυσικής - σωματικής υπόστασης⁴.

Αποδέκτης της αντίστοιχης υποχρέωσης σεβασμού είναι η κρατική εξουσία. Προσβολές της προσωπικής ελευθερίας από ιδιώτες αντιμετωπίζονται με διατάξεις του Ποινικού Κώδικα (άρθρα 322 επ.)

1.5 Προσωπική ασφάλεια: Κατοχύρωση & Φορείς

Η προσωπική ασφάλεια, που αποτελεί ειδικότερο ατομικό δικαίωμα της προσωπικής ελευθερίας, συνίσταται στην προστασία από αυθαίρετες διώξεις, συλλήψεις και κρατήσεις της προσωπικής ελευθερίας από όργανα του κρατικού μηχανισμού. Εκτός από το άρθρο 5 παρ. 3 του Συντάγματος, υπάρχει και το άρθρο 6 του Συντ/τος, που ενισχύει με ειδικότερες εγγυήσεις την προστασία της προσωπικής ελευθερίας. Η απαγόρευση της φυλάκισης αποτελεί αναγκαία συνέπεια της ελευθερίας του ανθρώπου. Η προσωπική ασφάλεια κατοχυρώνεται συνταγματικά ανεξάρτητα από την ποινική διαδικασία και αφορά και οποιαδήποτε άλλη διαδικασία. Ο συντακτικός νομοθέτης θέτει ρητά και απαγορεύει οποιαδήποτε φυσικό ή σωματικό περιορισμό του ατόμου στο άρθρο 5 παρ. 3 εδ. β' "κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος"⁵. Η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας, δηλαδή η σύλληψη ή η κράτηση μπορεί να επέλθει και για λόγους δημόσιας τάξης, ασφάλειας ή υγείας εκτός από την ποινική δίωξη, αφού σύμφωνα με το Σύνταγμα, στο οποίο δεν διευκρινίζεται, οι εγγυήσεις της προσωπικής ασφάλειας (άρθρο 6 Συντ.) ισχύουν για κάθε στέρηση της προσωπικής ελευθερίας.

Η συνταγματική προστασία της προσωπικής ασφάλειας κατοχυρώνεται σε δύο φάσεις, όπου στην πρώτη ανήκει η προστασία από αυθαίρετη σύλληψη και κράτηση - αποτελεί την εν στενή έννοια προσωπική ασφάλεια - και στη δεύτερη φάση ανήκουν οι εγγυήσεις για την άσκηση της ποινικής κατηγορίας, την εκδίκαση, την επιβολή και την έκτιση της ποινής.

Από τον συνδυασμό των διατάξεων 5 & 6 του Συντάγματος συνάγεται ότι οποιαδήποτε μορφή στέρησης της προσωπικής ελευθερίας θα πρέπει να διατάσσεται από δικαστική αρχή ακόμα και αν δεν πρόκειται για ποινική δίωξη και φυσικά να στηρίζεται σε διάταξη ουσιαστικού νόμου.

Η συνταγματική κατοχύρωση της προσωπικής ελευθερίας αφορά τις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών και κρατικής εξουσίας και δεν αναπτύσσει τριτενέργεια. Το ποινικό δίκαιο παρέχει προστασία από προσβολές άλλων ιδιωτών με τις διατάξεις εκείνες που τιμωρούν τα εγκλήματα κατά της προσωπικής ελευθερίας.

"Καταδίωξη": η έννοιά της είναι ευρεία και δεν ταυτίζεται με την ποινική δίωξη. Είναι η αναζήτηση προσώπου από κρατικά όργανα με σκοπό τη σύλληψή του.

⁴ Α. Σβώλου – Γ. Βλάχου, Το Σύνταγμα της Ελλάδος, Α', 1954, σελ. 286

⁵ Α. Γ. Δημητρόπουλος, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου ΙΙΙ – Συνταγματικά Δικαιώματα, Ι', 2004, Αθήνα, σελ. 133 επ.

"*Σύλληψη*": είναι η υπαγωγή προσώπου στη φυσική εξουσία κρατικών οργάνων με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσωρινή έστω στέρηση της ελευθερίας του. Επομένως περιλαμβάνεται σ'αυτή και η βίαιη προσαγωγή υπόπτου ή μάρτυρα εκτός του κατηγορουμένου εφόσον συντρέχουν και γι'αυτή οι ίδιες προϋποθέσεις.

"*Φυλάκιση*": είναι η κράτηση προσώπου σε χώρο φρουρούμενο από κρατικά όργανα. Η φυλάκιση αποτελεί κλασική μορφή προσβολής της προσωπικής ασφάλειας και υπάγεται σ'αυτήν κάθε μορφής στέρηση της φυσικής ελευθερίας. Στέρηση της φυσικής ελευθερίας και άρα "φυλάκιση" αποτελούν και η κράτηση κατ'οίκον και η εκτόπιση⁶. Σε διεθνές επίπεδο, βάσει της αρχής του αγγλοσαξονικού δικαίου *Due Process of Law* και του άρθρου 9 ΔΣΑΠ κατοχυρώνεται η προστασία από την αυθαίρετη σύλληψη και κράτηση. Αυθαίρετη σύλληψη και κράτηση νοείται εκείνη που πραγματοποιείται κατά παράβαση των διαδικασιών που προβλέπει ο νόμος. Δηλαδή τίθεται ως όριο νομιμότητας το ότι η σύλληψη και η κράτηση πρέπει να είναι όχι μόνο σύμφωνη προς το εσωτερικό δίκαιο αλλά και με τις δικονομικές εγγυήσεις που είναι διεθνώς αναγνωρισμένες. Το περιεχόμενο της ανωτέρω διάταξης συνίσταται και στο ότι κάθε άτομο που συλλαμβάνεται έχει δικαίωμα κατά τη στιγμή της σύλληψής του να πληροφορηθεί τους λόγους, καθώς και σε περίπτωση παραπομπής του σε δίκη να πληροφορηθεί το περιεχόμενο της κατηγορίας του. Απαιτείται για όλους η εξασφάλιση δικαστικού ή ανάλογου ελέγχου της νομιμότητας κάθε σύλληψης και κράτησης. Το άρθρο 9 ΔΣΑΠ καλύπτει κάθε πρόσωπο το οποίο στερείται της ελευθερίας του, είτε διώκεται για ποινικό αδίκημα, είτε κρατείται για λόγους δημόσιας ασφάλειας.

Συμπληρωματικά, η διάταξη 11 ΔΣΑΠ απαγορεύει τη φυλάκιση αυτού ο οποίος δεν μπορεί να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις. Αφορά σε σχέσεις μεταξύ ιδιωτών αλλά και μεταξύ ιδιωτών και δημόσιων φορέων εφόσον πρόκειται για συμβατική σχέση. Δεν απαγορεύεται όμως η φυλάκιση για χρέη προς το δημόσιο⁷. *Φορείς* του δικαιώματος αυτού είναι μόνο τα φυσικά πρόσωπα χωρίς διάκριση λόγω ιθαγένειας όπως αυτό προβλέπεται ρητά στο άρθρο 5 παρ. 2 "Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων".

Φορέας των δικαιωμάτων του άρθρου 6 του Συντάγματος είναι κάθε φυσικό πρόσωπο. Φορέας δε των σχετικών υποχρεώσεων είναι η κρατική εξουσία, αφού από τα όργανα αυτής ενεργείται η σύλληψη και η φυλάκιση⁸.

Η προσωπική ελευθερία και ασφάλεια προστατεύεται και προβλέπεται ρητά η προστασία αυτής και στί άρθρο 5 ΕΣΔΑ. Οσάκις παραβιάζεται η προσωπική ελευθερία και ασφάλεια απαιτείται πλήρης εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, της φύσεως, της διάρκειας και των λεπτομερειών εφαρμογής τους. Από τη στιγμή που διαπιστώνεται ο περιορισμός της προσωπικής ελευθερίας και ασφάλειας πρέπει να γίνει έλεγχος μήπως ο περιορισμός αυτός επιτρέπεται κατά τη Σύμβαση. Το άρθρο 5 ΕΣΔΑ απαριθμεί περιοριστικά τις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες είναι επιτρεπτή η στέρηση της ελευθερίας και θεωρείται « κανονική».

Με την πέμπτη κατηγορία, η οποία αναφέρεται στο άρθρο ατόμων, όπου η κράτησή τους θεωρείται νόμιμη δηλαδή άτομα που πάσχουν από μεταδοτική ασθένεια ή

⁶ Π. Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα Α', 1991, Αθήνα – Κομοτηνή, σελ. 230 επ.

⁷ Κ. Χ. Χρυσόγονος, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, β' έκδοση, Σάκκουλα, 2002, σελ. 216 επ.

⁸ Αρ. Μάνεσης, Συνταγματικά Δικαιώματα και Ατομικές Ελευθερίες, δ' έκδοση, Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, σελ. 175 επ.

χαρακτηρίζονται ως φρενοβλαβή, αλκοολικοί, τοξικομανείς ή αλήτες, τα όργανα του Στρασβούργου έχουν ασχοληθεί επανειλημμένα και ως προς τους ψυχασθενείς ελέγχουν την εσωτερική νομοθεσία. Δηλαδή να έχει διαπιστωθεί η ψυχασθένεια από αντικειμενική ιατρική γνώματευση και να παρουσιάζει τέτοια σοβαρότητα η περίπτωση αυτή του ψυχασθενούς ώστε ο εγκλεισμός του σε ψυχιατρικό κατάστημα να δικαιολογείται. Επίσης ο εγκλεισμός του ατόμου αυτού θα πρέπει να έχει τόση διάρκεια όσο και ο χρόνος της διαταραχής του.

Στην παράγραφο 3 του άρθ. 5 ΕΣΔΑ αναφέρεται στο ότι το πρόσωπο που θα συλληφθεί οφείλει να παραπεμφθεί σύντομα ενώπιον του δικαστή και να δικαστεί εντός λογικής προθεσμίας. Σχετικά με το «σύντομα» νοείται ότι η προσωρινή κράτηση δεν πρέπει να υπερβαίνει τα δύο έως πέντε εικοσιτετράωρα ανάλογα πάντα με τις περιστάσεις.

Κατά τη νομολογία στην υπόθεση *Brogan v. UK* (Δ 1988) οι βρετανικές αρχές είχαν συλλάβει τέσσερις υπόπτους για θανατηφόρες τρομοκρατικές πράξεις στη Β. Ιρλανδία. Οι συλληφθέντες κρατήθηκαν επτά ημέρες και όχι πέντε πριν εμφανιστούν ενώπιον της αρμόδιας δικαστικής αρχής. Η βρετανική κυβέρνηση δικαιολόγησε τη βραδύτητα, επειδή η αστυνομία δυσκολεύτηκε λόγω συνθηκών να συλλέξει τα απαραίτητα στοιχεία περί της ενοχής και μεσολάβουσε σαβατοκύριακο. Αυτές οι εξηγήσεις δεν απέτρεψαν την καταδίκη της Βρετανίας για παραβίαση του άρθ. 5 παρ. 3.

Σχετικά με «τη λογική προθεσμία» μεταξύ της σύλληψης και της απόφασης του δικαστηρίου, εντός της οποίας πρέπει να εκδικαστεί η υπόθεση, αναγνωρίζεται ότι δεν πρέπει να δημιουργούνται ανεπίτρεπτα εμπόδια για τα εθνικά δικαστήρια στη χρηστή άσκηση των καθηκόντων τους.

Κατά τη νομολογία στην υπόθεση *Tomasí v. France* (Δ 1992) ο προσφεύγων μέλος αυτονομιστικής οργάνωσης της Κορσικής, συνελήφθη από τις γαλλικές αρχές το Μάρτιο του 1983 μετά από βομβιστική επίθεση της οργάνωσης σε δημόσιο κατάστημα, όπου φονεύθηκε ένα άτομο και τραυματίστηκαν σοβαρά άλλα. Ο Tomasí κρατήθηκε επί 5 ½ χρόνια και τελικά αθώωθηκε από το κακουργιοδικείο το 1988. Το 1991 έλαβε σημαντική αποζημίωση από τις γαλλικές αρχές για πρόνομη κράτηση. Τα όργανα του Στρασβούργου κηρύχθηκαν αρμόδια να εξετάσουν το σύνολο της διαδικασίας και αφού διαπίστωσαν παραβιάσεις του άρθ. 3 έκριναν ότι για ορισμένο χρονικό διάστημα η κράτηση του Tomasí ήταν σύμφωνη με το άρθ. 5 παρ. 3. Το Δικαστήριο, όπως και η Επιτροπή, αποφάνθηκε πως η Γαλλία τελικά παραβίασε το άρθ. 5 παρ. 3 σε συνδυασμό με την παραβίαση των άρθρων 3 & 6 παρ. 1 και επιδίκασε νέα αποζημίωση από τις γαλλικές αρχές.

2. Η ελευθερία κίνησης εν γένει

Η ελευθερία κίνησης έχει ευρύ περιεχόμενο και περιλαμβάνει οποιαδήποτε κίνηση του ατόμου με οποιοδήποτε μέσο προς οποιοδήποτε σημείο της ελληνικής επικράτειας σε οποιονδήποτε χρόνο. Το δικαίωμα αυτό αποτελεί τη στοιχειώδη εκδήλωση της προσωπικής ελευθερίας. Η εν γένει κίνηση και κυκλοφορία στο εσωτερικό της χώρας ρυθμίζεται ή περιορίζεται με νόμο ή βάσει νόμου. Βασικά δεν υπόκειται σε απαγορεύσεις ούτε εξαρτάται από σχετική άδεια από τις αρχές, συνεπώς είναι ελεύθερη. Σε ορισμένα κράτη απαιτείται άδεια κυκλοφορίας στο εσωτερικό της χώρας ακόμη και για τους υπηκόους της. Στην Ελλάδα ισχυσαν τέτοιου είδους

απαγορεύσεις σε συνταγματικά ανώμαλες περιόδους. Αυτού του είδους οι περιορισμοί καταπατούν συγκεκριμένο ατομικό διαίωμα και αντιβαίνουν στο άρθρο 5 παρ. 3 του Συντάγματος. Η ελευθερία της κίνησης αποτελεί μέρος της συνταγματικής προστασίας όχι μόνο της προσωπικής ελευθερίας αλλά και της ελευθερίας του εμπορίου και των συναλλαγών.

2.1 Κατοχύρωση και περιορισμοί της ελευθερίας της κίνησης

Γενικά η κίνηση μπορεί να γίνεται για επαγγελματικούς και εμπορικούς λόγους που ανήκουν στο πλαίσιο της οικονομικής ελευθερίας. Η ελευθερία κίνησης περιλαμβάνει την ελευθερία εισόδου και εξόδου από τη χώρα.

Η είσοδος των Ελλήνων πολιτών στη χώρα είναι ελεύθερη και δεν απαγορεύεται αφού είναι δικαίωμα άμεσα συνδεδεμένο με την ιδιότητα της ιθαγένειας, η οποία δεν αφαιρείται εφόσον ο πολίτης βρίσκεται εντός της χώρας. [άρθρο 4 παρ. 3 Συντ.]⁹ - *Ι θ α γ έ ν ε ι α* ή υπηκοότητα απονέμουν τα κράτη σε φυσικά πρόσωπα και είναι το νόμιμο περιστατικό κατά το οποίο κάποιος ανήκει στο λαό συγκεκριμένου κράτους. Έτσι ημεδαποί ή ιθαγενείς ή πολίτες ή υπήκοοι ενός κράτους ονομάζονται όσοι έχουν την ιθαγένεια αυτού, ενώ οι υπόλοιποι είναι αλλοδαποί.

Η συνταγματική κατοχύρωση αποτελείται, όπως προβλέπεται ρητά από το Σύνταγμα στο άρθρο 5 παρ. 4, από την απαγόρευση ατομικών διοικητικών μέτρων που περιορίζουν την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη χώρα κάθε Έλληνα, από την συναγόμενη από την παραπάνω απαγόρευση διακήρυξη της ελευθερίας κίνησης και εγκατάστασης και από την πρόβλεψη εξαιρετικών περιπτώσεων από την ανωτέρω απαγόρευση, όπως ο νόμος ορίζει.

Η συνταγματική κατοχύρωση της ελευθερίας κίνησης και εγκατάστασης δεν καλύπτει τους αλλοδαπούς παρά μόνο σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 "απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας".

Ο συνδυασμός των παρ.3 και 4 του άρθρου 5 οδηγεί στο ότι μπορεί να περιοριστεί με ουσιαστικό νόμο η ελεύθερη κίνηση και εγκατάσταση μέσα στην επικράτεια καθώς και η είσοδος και η έξοδος απ'αυτή· απαγορεύεται όμως στα διοικητικά όργανα που δρουν κατά διακριτική ευχέρεια να εκδώσουν ατομικές διοικητικές πράξεις περιοριστικές της παραπάνω ελευθερίας υπό τη μορφή έκδοσης ατομικών διοικητικών μέτρων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι επιτρέπεται η λήψη ατομικών νομοθετικών μέτρων. Αφ'ενός καθιερώνεται η αρχή της απαγόρευσης των περιοριστικών της ελευθερίας διακίνησης ατομικών μέτρων, αφ'ετέρου επιτρέπονται με την επιφύλαξη του νόμου "όπως νόμος ορίζει", εξαιρέσεις για λόγους ανάγκης, διώξεως ή πρόληψης αξιόποινων πράξεων, για λόγους δηλαδή που άπτονται του δημοσίου συμφέροντος, χωρίς όμως να μπορεί να προσθέσει άλλους και πάντα ύστερα από απόφαση ποινικού δικαστηρίου. Επίσης, σύμφωνα με την ερμηνευτική δήλωση του άρθρου 5 μπορεί να επιβληθούν μέτρα και για την προστασία της δημόσιας υγείας ή της υγείας ασθενών. Κατά τη θεωρία και τη νομολογία αυτοί οι νομοθετικοί περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να είναι γενικοί και όχι να αφορούν συγκεκριμένα άτομα ή περιπτώσεις.

⁹ Α. Γ. Δημητρόπουλος, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου ΙΙΙ, Συνταγματικά Δικαιώματα, 1^η έκδοση, 2004, Αθήνα, σελ. 133

Όπως αναφέρθηκε, η είσοδος των Ελλήνων πολιτών στη χώρα δεν μπορεί ν'απαγορευθεί¹⁰. Για την έξοδο όμως προβλέπονται ορισμένοι περιορισμοί, που δε συμβαδίζουν πάντα με το Σύνταγμα, όπως στην περίπτωση του νόμου 395/1976 άρθρο 1, όπου επιτρέπεται η απαγόρευση της εξόδου από τη χώρα των οφειλετών δημοσίου και του ΙΚΑ με απλή προσκόμιση εγγράφου των αρμοδίων υπαλλήλων.

Ο παραπάνω περιορισμός αναφέρεται στην εκπλήρωση συνταγματικών υποχρεώσεων των πολιτών, όπως είναι η φορολογική, στρατιωτική υποχρέωση (άρθρο 5 παρ. 5, 6 Συντ.). Για την έξοδο των Ελλήνων πολιτών από τη χώρα απαιτείται κατά κάποιο τρόπο προηγούμενη άδεια διοικητικής αρχής υπό τύπο διαβατηρίου, όπου εκδίδεται και χορηγείται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που απαιτούνται. Επομένως, βάσει της ελευθερίας της κίνησης του άρθρου 5 παρ. 4 εδ. α, η διοικητική αρχή δεν δικαιούται, δρώντας κατά διακριτική ευχέρεια, να αρνηθεί τη χορήγηση διαβατηρίου. Πράγματι, ακόμα και οι κανόνες οδικής κυκλοφορίας αποτελούν περιορισμό της ελευθερίας της κίνησης, είναι όμως απαραίτητοι για να διασφαλιστεί η σωστή και αποτελεσματική άσκηση της από τον καθένα.

Με την αναθεώρηση του 2001 καταργήθηκε το εδ. γ της παρ. 4 του άρθρου 5 του Συντ. με αποτέλεσμα τα ατομικά μέτρα που περιορίζουν την ελευθερία κίνησης να μπορούν να επιβληθούν ως παρεπόμενη ποινή εάν υπάρχει καταδίκη από ποινικό δικαστήριο.

Τόσο η κίνηση και η είσοδος όσο η διαμονή και η εγκατάσταση των αλλοδαπών στην Ελλάδα περιορίζονται για λόγους δημόσιας ασφάλειας, υγείας ή γενικότερου δημοσίου συμφέροντος σύμφωνα με το νόμο 4310/1929 περί αλλοδαπών. Όμως προβλέπεται ευμενέστερη μεταχείριση για τον απόδημο ελληνισμό, δηλαδή για τους ομογενείς αλλοδαπούς, βάσει του άρθρου 108 του Συντάγματος. Γενικά σε περίπτωση ποινικής καταδίκης του αλλοδαπού επιβάλλονται ως μέτρα ασφαλείας τόσο η διοικητική όσο και η δικαστική απέλασή τους (άρθρο 74 Π.Κ.).

Το άρθρο 12 ΔΣΑΠ παρ. 1 εξασφαλίζει το δικαίωμα της ελεύθερης μετακίνησης και ελεύθερης επιλογής κατοικίας στο έδαφος του κράτους, σε οποιονδήποτε βρίσκεται νόμιμα σε αυτό. Η διάταξη αυτή αφορά τόσο στους ημεδαπούς όσο και στους αλλοδαπούς, εφόσον, όπως προαναφέρθηκε, βρίσκονται νόμιμα στην επικράτεια. Η παρ. 2 της ίδιας διάταξης αναφέρει ότι "καθένας είναι ελεύθερος να εγκαταλείψει οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης και της δικής του".

Τα δικαιώματα αυτά περιορίζονται μόνο όταν κριθεί ότι είναι απαραίτητο για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, δημόσιας υγείας, δημόσιας τάξης κ.λ.π. Επίσης, όπως προβλέπεται ρητά στην παρ. 3 του άρθρου 12 ΔΣΑΠ, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι συντρέχει κίνδυνος δημόσιας υγείας όταν διαπιστωθεί ότι υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι κάποιο άτομο πάσχει από μεταδοτικό ιό και έτσι είναι επόμενο να του επιβληθεί το μέτρο της απομόνωσης, να τεθεί δηλαδή σε καραντίνα έως ότου αποφευχθεί το ενδεχόμενο μεταδοτικότητας της συγκεκριμένης ασθένειας.

Σύμφωνα με τη διεθνή θεωρία γίνεται δεκτό ότι η μη εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων δεν περιλαμβάνεται στις παραπάνω εξαιρέσεις, δηλαδή το άρθρο 12 ΔΣΑΠ απαγορεύει τους περιορισμούς της ελευθερίας της "αποδημίας" για φορολογικούς λόγους ή γενικά για λόγους που σχετίζονται με την οικονομική ευημερία της χώρας.

¹⁰ Ε. Ρούκουνας, Διεθνής Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 1995, Αθήνα, σελ. 86 επ.

2.2 Εξαιρέσεις

Ο νόμος προβλέπει δύο περιπτώσεις που αποτελούν εξαίρεση από το γενικό κανόνα απαγόρευσης επιβολής ατομικών διοικητικών μέτρων που περιορίζουν την ελεύθερη κίνηση εντός της επικράτειας καθώς και την ελεύθερη είσοδο και έξοδο από αυτή. Κατ'αρχάς, μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης είναι δυνατό να επιβληθούν τέτοια μέτρα · δηλαδή σε περιπτώσεις που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο το δημόσιο συμφέρον ή τη δημόσια τάξη. Δεύτερον, μόνο για πρόληψη αξιόποινων πράξεων · αρκεί δηλαδή η πρόληψη ως αιτιολογία εφόσον υπάρχει εύλογη υποψία μιας πρώτης ποινικής παράβασης στο μέλλον, χωρίς να απαιτείται να έχει ήδη διαπραχθεί αξιόποινη πράξη και να υπάρχει κίνδυνος επανάληψης αυτής στο μέλλον. Για τη λήψη όμως των μέτρων αυτών απαραίτητη προϋπόθεση είναι να επιβληθούν ως παρεπόμενη ποινή με απόφαση ποινικού δικαστηρίου, το οποίο μπορεί να δώσει άδεια στη διοίκηση να λάβει το ατομικό μέτρο ύστερα όμως από διαπίστωση του δικαστηρίου για τον ενδεχόμενο κίνδυνο διάπραξης κάποιας αξιόποινης πράξης. Τέλος, μορφές περιοριστικών μέτρων αποτελούν η απέλαση και η εκτόπιση.

3. Περιεχόμενο & περιορισμοί της ελευθερίας της κίνησης και εγκατάστασης των Ελλήνων πολιτών εντός της χώρας.

Το άρθρο 5 του Συντάγματος κατοχυρώνει μεταξύ των άλλων την ελεύθερη κίνηση και εγκατάσταση των Ελλήνων πολιτών μέσα στην ελληνική επικράτεια. Μόνο η κίνηση καθώς και η εγκατάσταση για επαγγελματικούς και εμπορικούς σκοπούς δεν ανήκει στην ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης αλλά αποτελεί συστατικό στοιχείο της ατομικής ελευθερίας. Όπως προαναφέρθηκε, το δικαίωμα εγκατάστασης στην Ελλάδα απορρέει από την έννοια της ελληνικής ιθαγένειας.

Το περιεχόμενο της ελευθερίας της κίνησης είναι ευρύ και περιλαμβάνει την κίνηση κάθε ατόμου οπουδήποτε, οποτεδήποτε και με οποιονδήποτε τρόπο. Δηλαδή επιτρέπεται η κίνηση πεζή ή με οποιοδήποτε μεταφορικό μέσο. Κίνηση οπουδήποτε νοείται η ελεύθερη προσπέλαση σε κοινόχρηστα πράγματα όπως ο αιγιαλός. Αναφορικά, η απαγόρευση εισόδου γυναικών στο Άγιο Όρος καθώς και η εγκατάσταση εκεί ετερόδοξων ή σχηματικών (άρθ. 105 παρ. 2 Σ.) θα μπορούσε να θεωρηθεί ως χωρικός περιορισμός του δικαιώματος εγκατάστασης αναγνωρισμένης από το Σύνταγμα. Τέλος, οποτεδήποτε σημαίνει σε κάθε χρονική στιγμή του έτους, της ημέρας. Περιορισμό βέβαια αποτελεί και η απαγόρευση εισόδου των οχημάτων στο «δακτύλιο» της πόλης σε ορισμένες μέρες.

Από το γεγονός ότι η άσκηση της ελευθερίας κίνησης και εγκατάστασης δεν εξαρτάται από καμία κρατική άδεια καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οποιαδήποτε επιβολή υποχρέωσης δήλωσης ή γενικά γνωστοποίησης κάθε κίνησης ως μέτρο ασφαλείας θα ήταν αντισυνταγματική και θα αντίκειτο στην διακήρυξη του Συντάγματος ότι «η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη». Εκτός και αν αυτό το μέτρο ασφαλείας επιβάλλεται από ποινικό δικαστήριο. Στην ελευθερία κίνησης δεν αντίκειται η πρόβλεψη από το νόμο της άδειας οδήγησης η κυκλοφορίας οχήματος αλλά αποτελεί μέτρο ασφαλείας της οδικής κυκλοφορίας.

Από την ελευθερία κίνησης απορρέει η ελευθερία μεταφοράς. Όταν γίνεται για εμπορικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς αποτελεί συστατικό στοιχείο της

οικονομικής ελευθερίας. Στην παρ. 1 του άρθ. 5 του Συντάγματος κατοχυρώνεται και η οικονομική ελευθερία, φορείς της οποίας είναι φυσικά και νομικά πρόσωπα. Αποδέκτες αυτής θεωρούνται οι φορείς της δημόσιας εξουσίας αλλά και οι ιδιώτες, εφόσον συγκεντρώνουν οικονομική δύναμη. Η ελευθερία αυτή περιλαμβάνει την ελευθερία των συμβάσεων, την ελευθερία της επιχειρηματικής δραστηριότητας, δηλαδή καθένας έχει δικαίωμα να ιδρύει και να προωθεί ιδιωτικές επιχειρήσεις εμπορικού ή βιομηχανικού χαρακτήρα. Στο περιεχόμενο της οικονομικής ελευθερίας περιλαμβάνεται και η ελευθερία της εργασίας, όπου καθένας επιλέγει ελεύθερα ή αλλάζει τον τόπο, τον τρόπο, το είδος και τον χρόνο της εργασιακής του απασχόλησης. Ο νομοθέτης βάσει της επιφυλάξεως του νόμου σύμφωνα με το άρθρο 5 μπορεί να θεσπίσει αντικειμενικά περιορισμούς της ελευθερίας κίνησης και εγκατάστασης εντός της επικράτειας, αρκεί να μην προσβάλλει την καθ' αυτή ελευθερία και να τίθενται βάσει των επιφυλάξεων που προβλέπονται ρητά στο Συνταγμα. Δεν είναι περιορισμοί αλλά προσδιορισμοί του δικαιώματος οι διατάξεις για την οδική, θαλάσσια και εναέρια που έχουν σκοπό τη διασφάλιση της κυκλοφορίας αυτής.

Κατά τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και μετά κατά τη Συνθήκη του Άμστερνταμ η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, εν ευρεία έννοια, συνίσταται σε τρία επιμέρους δικαιώματα:

- το δικαίωμα διέλευσης των συνόρων και διαμονής/εγκατάστασης σε άλλο Κράτος μέλος, που καλείται «κράτος υποδοχής»,
- το δικαίωμα ανάληψης στο «κράτος υποδοχής» οικονομικής δραστηριότητας υπό τη μορφή μισθωτών ή μη μισθωτών εργασιών και
- το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως ιθαγένειας κατά την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας.

Οι τρεις αυτές μορφές του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας συνδέονται και συντρέχουν με τη ρύθμιση των ζητημάτων της κοινωνικής ασφάλισης υπό την έννοια του άρθρου 41 ΕΚ ¹¹.

Η άσκηση του δικαιώματος διέλευσης των συνόρων και διαμονής/εγκατάστασης γίνεται με κύριο σκοπό την άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι οι περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό συνιστούν ταυτόχρονα περιορισμούς του δικαιώματος άσκησης οικονομικών δραστηριοτήτων.

Η επιταγή κατάργησης των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία δεν απευθύνεται μόνο στα Κράτη μέλη αλλά καταλαμβάνει και τις συμβάσεις ή άλλες πράξεις που συνάπτονται ή εγκρίνονται από ιδιώτες ¹².

¹¹ Χ. Ταγαράς, Η Ελεύθερη Κυκλοφορία Εμπορευμάτων, Προσώπων, Υπηρεσιών, Κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, β' έκδ., Σάκκουλας, 2002, σελ. 86 επ.

¹² Χ. Ταγαράς, Η Ελεύθερη Κυκλοφορία Εμπορευμάτων, Προσώπων, Υπηρεσιών, Κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, β', 2002, Αθήνα – Κομοτηνή, σελ. 88 επ.

3.1 Δικαστική απόφαση

Οι περιορισμοί της εν λόγω ελευθερίας επιβάλλονται βάσει του νόμου είτε με δικαστική απόφαση είτε με ατομικό διοικητικό μέτρο. Στο βαθμό που οι περιορισμοί αυτοί έχουν χαρακτήρα ατομικών διοικητικών μέτρων κατά το ΣτΕ πρόκειται για κανονιστικές πράξεις. Με δικαστική απόφαση μπορούν να επιβληθούν, εφόσον πάντα τους προβλέπει ο νόμος, μόνο ατομικοί περιορισμοί της ελευθερίας κίνησης και εγκατάστασης. Η δικαστική απόφαση πρέπει να προηγείται και των ατομικών διοικητικών μέτρων που περιορίζουν την ελεύθερη κίνηση και εγκατάσταση (άρθρο 5 παρ. 4 Σ). Ο ποινικός κώδικας στο άρθρο 73 προβλέπει εις βάρος του καταδικασθέντος ανάλογα το είδος της πράξης που τέλεσε, την προσωπικότητά του και τις υπόλοιπες περιστάσεις την απαγόρευση διαμονής του σε ορισμένους τόπους λόγω επικινδυνότητας για τη δημόσια τάξη καθώς και την υποχρέωση δήλωσης κατοικίας ως μέτρα ασφαλείας για την αποτροπή νέας αξιόποινης πράξης στο μέλλον.

3.2 Η εκτόπιση

Η εκτόπιση αποτελεί στέρηση της προσωπικής ελευθερίας, τόσο της ελευθερίας διαμονής και εγκατάστασης όσο και των υπόλοιπων εκδηλώσεων της προσωπικής ελευθερίας. Η εκτόπιση ως θεσμός έχει δύο μορφές: πρώτον, την παρεπόμενη ποινή, όπου σύμφωνα με το άρθρο 73 Π.Κ. επιβάλλεται κατασταλτικά, στον δράστη συγκεκριμένου εγκλήματος, του οποίου η διάπραξη έχει αποδειχτεί δικαστικά και δεύτερον, το διοικητικό μέτρο, που επιβάλλεται προληπτικά κατά υπόπτων τέλεσης πράξεων από διοικητικά όργανα πριν διαπραχθεί οποιοδήποτε έγκλημα. Ο θεσμός αυτός έγκειται αφ' ενός στην αναγκαστική απομάκρυνση ενός προσώπου από τον τόπο κατοικίας ή διαμονής του και αφ' ετέρου είτε στην υποχρεωτική εγκατάστασή του σε ορισμένο τόπο είτε στην απαγόρευση διαμονής του στον τόπο που κατοικούσε ή διέμενε προηγουμένως¹³. Για να ληφθεί το μέτρο της εκτόπισης απαιτούνται ορισμένες προϋποθέσεις:

- να συντρέχουν εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου απόκειται στον κοινό νομοθέτη να τις προσδιορίσει και να τις περιορίσει,
- να επιδιώκεται η πρόληψη αξιόποινων πράξεων και
- να αποφασιστεί η εκτόπιση από ποινικό δικαστήριο.

Έχοντας υπόψη ότι τα δικαστήρια αποφασίζουν βάσει αποδεικτικών στοιχείων και τεκμηρίων είναι δύσκολο να κρίνουν προθέσεις και όχι πράξεις και να αποφανθούν βάσει ενδείξεων.

Δυνάμει των άρθρων 5 παρ. 4 και των άρθρων 111 παρ. 1 και 112 παρ. 1 του Σ προβλέπεται ότι η λήψη από τη Διοίκηση οποιουδήποτε ατομικού διοικητικού μέτρου, που περιορίζει την προσωπική ελευθερία, απαγορεύεται ως αντίθετη προς το Σύνταγμα. Αρμόδια για τη λήψη του μέτρου της εκτόπισης δεν είναι η Διοίκηση αλλά τα ποινικά δικαστήρια.

¹³ Αρ. Μάνεσης, Ζητήματα του θεσμού της εκτόπισης, «Συνταγματική Θεωρία και Πράξη», 1980

4. Ελευθερία εξόδου των Ελλήνων πολιτών από τη χώρα

Η ελευθερία της εξόδου διακηρύχθηκε στην αγγλική *Magna Charta Libertatum* του 1215 αλλά κατοχυρώθηκε συνταγματικά για πρώτη φορά μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η διασφάλιση της ελευθερίας εξόδου των πολιτών αποτελεί ασφαλές κριτήριο για το επίπεδο της ελευθερίας και δημοκρατίας σε μία χώρα. Χωρίς την ελευθερία εξόδου των πολιτών ένα κράτος μεταβάλλεται σε στρατόπεδο συγκεντρώσεως. Τυραννικά καθεστώτα συχνά απαγορεύουν τη μετάβαση των πολιτών τους στο εξωτερικό διότι φοβούνται τις ομαδικές αποδημίες από την τυραννία.

4.1 Περιεχόμενο

Η έξοδος από τη χώρα του ημεδαπού είναι ελεύθερη. Αυτό κατοχυρώνεται κατ' αρχάς από το Σύνταγμα, όπου προβλέπει ρητά ότι το δικαίωμα εξόδου από την Ελλάδα κάθε Έλληνα πολίτη απορρέει από την προσωπική του ελευθερία την οποία χαρακτηρίζει ως απαραβίαστη (άρθ. 5 παρ. 3 εδ. 1) και από τις διεθνείς διακηρύξεις των ατομικών δικαιωμάτων. Το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων στο άρθ. 12 παρ. 2 καθénas είναι ελεύθερος να εγκαταλείψει οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης και της δικής του. Παρόμοια κατοχυρώνουν την ελευθερία εξόδου η Οικουμενική Διακήρυξη (άρθ. 13 παρ. 2) καθώς και το Τέταρτο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης δικαιωμάτων του ανθρώπου (άρθ. 2 παρ. 2). Σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 2 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα «καθένas είναι ελεύθερος να εγκαταλείψει οποιαδήποτε Χώρα, συμπεριλαμβανομένης και της δικής του».

Η ελευθερία εξόδου περιλαμβάνει τόσο την προσωρινή αποδημία, όσο και την οριστική μετανάστευση. Το κράτος δεν μπορεί ούτε να επιβάλλει την αποδημία στους Έλληνες πολίτες εφόσον το δικαίωμα παραμονής τους στην Ελλάδα απορρέει από την ελληνική υπηκοότητα. Κατά την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εκδόσεως καθένas από τα συμβαλλόμενα μέρη έχει την ευχέρεια αρνήσεως εκδόσεως υπηκόων αυτού. Την απαγόρευση εκδόσεως Γερμανών ημεδαπών στην αλλοδαπή απαγορεύουν ρητά ορισμένα ξένα συντάγματα. Κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας στο άρθ. 438 απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού, αν κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης ήταν ημεδαπός.

Κατά την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Έκδοσης η ιδιότητα του υπηκόου εκτιμάται κατά τη λήψη της απόφασης περί έκδοσης (άρθ. 6 παρ. 1 στοιχ. γ' Ευρ. Σύμβ. Έκδ.), έτσι ώστε η προγενέστερη ελληνική ιθαγένεια δεν αρκεί για να αποκλείσει την έκδοση. Στο πλαίσιο ισχύος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Έκδοσης δεν ισχύει η απαγόρευση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αφού υπερισχύει η σύμβαση.

Η ρητή συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος εξόδου από τη Χώρα δεν συμβιβάζεται πλέον με τη χορήγηση προηγούμενης αδειας αλλά το διαβατήριο είναι απαραίτητο για τον Έλληνα πολίτη ως διεθνές δελτίο ταυτότητας. Κάθε Έλληνας πολίτης υπό το ισχύον Σύνταγμα έχει έννομη αξίωση έκδοσης διαβατηρίου για απεριόριστα ταξίδια στο χρονικό πλαίσιο της ισχύος του διαβατηρίου. Άρνηση εκδόσεως δεν επιτρέπεται διότι αντίκειται στο κατοχυρωμένο από το Σύνταγμα δικαίωμα της αποδημίας.

Τόσο οι διατάξεις της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας όσο και οι διατάξεις των οδηγιών 68/360 και 73/148 θεμελιώνουν το δικαίωμα εξόδου από την Εθνική Επικράτεια κράτους μέλους.

Με την απόφαση του το δικαστήριο στις 27.9.1988 στην υπόθεση *Daily Mail* επιβεβαίωσε ρητά την αναγνώριση του δικαιώματος αυτού από τις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας, τόσο για τους μισθωτούς όσο και για τις επιχειρήσεις. Σε περίπτωση που το δικαίωμα εξόδου επικαλείται νομικό πρόσωπο, όπως στην υπόθεση αυτή, η άσκηση του δικαιώματος εξαρτάται από τις εθνικές διατάξεις περί συστάσεως και λειτουργίας νομικών προσώπων. Το κοινοτικό δίκαιο εξασφαλίζει δικαίωμα μερικής ή ολικής μεταφοράς των δραστηριοτήτων μιας εταιρείας σε νέα εταιρεία που συστήνεται σε άλλο κράτος μέλος.

4.2 Εξαιρέσεις

Η ελευθερία εξόδου, σε αντίθεση προς το δικαίωμα εισόδου, υπόκειται σε εξαιρέσεις. Απαγορεύεται η έξοδος από τη Χώρα των καταδικών που έχουν απολυθεί με όρους (ημεδαπών και αλλοδαπών). Βάσει του ν. 2207/1994 θεσπίστηκε διάταξη ώστε να καμφθεί ο απόλυτος χαρακτήρας της απαγόρευσης εξόδου από τη Χώρα αυτού που έχει απολυθεί με όρους. Στην περίπτωση αυτή το Συμβούλιο των Πλημμελειοδικών, που έχει διατάξει την απόλυση, μπορεί να επιτρέψει την έξοδο του καταδικασθέντος από τη Χώρα εάν συντρέχει σπουδαίος ατομικός, οικογενειακός ή επαγγελματικός λόγος.

Επίσης, στον ν. 1128/1981 περί μεταναστεύσεως και αποδημίας προβλέπεται ότι ο αρμόδιος εισαγγελέας, εφόσον έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για κακούργημα και έχουν προκύψει αποχρώσες ενδείξεις ενοχής και είναι βεβαιωμένη ή πολλή πιθανή η πρόθεση του κατηγορουμένου όχι απλά να μεταβεί στο εξωτερικό αλλά και να μην επανέλθει για να εμφανιστεί στον αρμόδιο ανακριτή για απολογία, μπορεί να εκδώσει διάταξη που απαγορεύει την έξοδο από τη χώρα εις βάρος του διωκόμενου. Το μέτρο αυτό επιβάλλεται για λόγους ασφαλείας και δημοσίου συμφέροντος.

Προβλέπεται με το ν. 395/1976 η απαγόρευση εξόδου από τη χώρα όλων των οφειλετών του Δημοσίου και άλλων οργανισμών εφόσον το ποσό της οφειλής υπερβαίνει 150.000 €. Η λήψη του απαγορευτικού αυτού μέτρου επιτρέπεται για τη διασφάλιση απαίτησης που προέρχεται από σχέση ιδιωτικού δικαίου δανείου, το οποίο συνάπτεται μεταξύ δημοσίου και ιδιωτών, κατά την άσκηση της αναπτυξιακής πολιτικής του Κράτους. Συνεπώς η διάταξη αυτή δεν είναι αντίθετη προς το Σύνταγμα, διότι κάθε απώλεια εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην κρατική δραστηριότητα. Η αποτροπή αυτού συνιστά λόγο δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογεί τους περιορισμούς της προσωπικής ελευθερίας¹⁴.

¹⁴ Κ. Ιωάννου, «Το δικαίωμα διαμονής στην κοινοτική έννομη τάξη. Μια πρώτη προσέγγιση», Ελλ. Επιθ. Ευρ. Δικαίου, 1992, 3.

5. Δικαίωμα εισόδου των Ελλήνων πολιτών στην Ελλάδα

Κάθε άνθρωπος πρέπει να έχει μία «δική του» χώρα στην οποία να μπορεί πάντα να επιστρέφει και από την οποία να μην μπορεί να απελαθεί. Λογικό είναι η χώρα αυτή να είναι η χώρα της οποίας έχει την υπηκοότητα. Κατά κανόνα η είσοδος ημεδαπού στο ελληνικό έδαφος επιτρέπεται πάντοτε. Στον κανόνα αυτό δε χωρεί εξαίρεση.

Μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001 το άρθ. 5 παρ. 4 όπως αντικαταστάθηκε προβλέπει ότι απαγορεύονται τα ατομικά διοικητικά μέτρα που περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη Χώρα καθώς και την ελεύθερη έξοδο και είσοδο σε αυτή. Τέτοια μέτρα επιβάλλονται μόνο ως παρεπόμενη ποινή με απόφαση ποινικού δικαστηρίου, σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης και μόνο για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων, όπως ορίζει ο νόμος.

Νόμος που να επιτρέπει σε ποινικό δικαστήριο να απαγορεύσει την είσοδο Έλληνα πολίτη στην Ελλάδα δεν υπάρχει.

Ο κανόνας αυτός είναι παραδεγεμένος και από το διεθνές δίκαιο και διατυπωμένος στην Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, στο Διεθνές Σύμφωνο περί ατομικών και πολεμικών δικαιωμάτων καθώς και στο Τέταρτο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Παρόλο που τα δύο τελευταία Σύμφωνα δεν έχουν ακόμα υπογραφεί από την Ελλάδα, ο κανόνας του δικαιώματος εισόδου στην ίδια χώρα βάσει του άρθ. 28 παρ. 1 Σ, ως κανόνας διεθνούς δικαίου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του εσωτερικού ελληνικού δικαίου, ο οποίος υπερισχύει σε κάθε αντίθετη διάταξη νόμου.

Για την άσκηση του δικαιώματος εισόδου δεν απαιτείται η κατοχή έγκυρου διαβατηρίου παρόλο που αυτό αποτελεί πλήρη απόδειξη της ελληνικής ιθαγένειας από την οποία απορρέει το δικαίωμα εισόδου κάθε Έλληνα πολίτη. Εκτός από το έγκυρο διαβατήριο απόδειξη της ελληνικής ιθαγένειας αποτελεί και το πιστοποιητικό ελληνικής ιθαγένειας που εκδίδεται από τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας, και οποιοδήποτε άλλο επίσημο έγγραφο. Στην περίπτωση απώλειας της ελληνικής ιθαγένειας το βάρος απόδειξης αυτής φέρει η ελληνική διοίκηση. Μέχρι να αποδειχθεί αυτή ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα εισόδου και παραμονής στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με το ν. 2910/2001 άρθ. 7 παρ. 4 ορίζεται ρητά ότι «δεν επιτρέπεται η απαγόρευση εισόδου στην Ελλάδα προσώπου που αποδεικνύεται ότι έχει ελληνική ιθαγένεια και αν ακόμη στερείται διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου».

Τις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας επικαλούνται συνήθως οι ενδιαφερόμενοι για να πετύχουν την είσοδο στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, στην περίπτωση που το κράτος αυτό επιβάλλει περιορισμούς. Το δικαίωμα διέλευσης των συνόρων και διαμονής και εγκατάστασης σε άλλο Κράτος μέλος αποτελεί την απλούστερη εκδοχή του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και θεσπίζεται με τις ανάλογες ευρωπαϊκές διατάξεις και τις οδηγίες του 1990. Το δικαίωμα αυτό αναφέρεται ειδικότερα στη δυνατότητα εξόδου από την εθνική επικράτεια, στην ίδρυση υποκαταστήματος στη χώρα κύριας εγκατάστασης και στις διοικητικές διαδικασίες και προϋποθέσεις για την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος στη «χώρα υποδοχής».

5.1 Εξαιρέσεις

Η υποχρέωση που επιβάλλει το διεθνές δίκαιο σε κάθε κράτος να επιτρέψει την είσοδο των ιδίων πολιτών του δεν αναγνωρίζει εξαιρέσεις. Το Σύνταγμα επιτρέπει εξαιρετικά την επιβολή ατομικών διοικητικών μέτρων που περιορίζουν την είσοδο στη χώρα κάθε Έλληνα πολίτη, σε περιπτώσεις ανάγκης και όταν λαμβάνονται μόνο προληπτικά ως προς την τέλεση αξιόποινων πράξεων και για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας όπως ο νόμος ορίζει.

Η διάταξη αυτή του Συντάγματος (άρθ. 5 παρ. 4 εδ. 2) δεν αναφέρεται στο δικαίωμα που έχει κάθε Έλληνας πολίτης να εισέρχεται στην Ελλάδα, όπως και οι διεθνείς διακηρύξεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου, οι οποίες κατοχυρώνουν ότι το δικαίωμα εισόδου δεν υπόκειται στις εξαιρέσεις που προβλέπονται για το δικαίωμα εξόδου. Το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται από την ίδια την ελληνική ιθαγένεια και η πράξασή του θα ισοδυναμούσε με αφαίρεση της ιθαγένειας, κάτι που το Σύνταγμα απαγορεύει (άρθ. 4 παρ. 3 εδ. 2).

Το μόνο που μπορεί να συμβεί κατά την είσοδο Έλληνα πολίτη στη χώρα, ο οποίος έχει τελέσει αξιόποινη πράξη ή φέρει συμπτώματα μεταδοτικού νοσήματος, είναι να συλληφθεί και να οδηγηθεί στην αρμόδια αρχή ή υγειονομική απομόνωση.

Πάντα έχει το δικαίωμα να εισέλθει στην Ελλάδα ανεξάρτητα από το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του, εφόσον το δικαίωμα εισόδου του Έλληνα πολίτη είναι ανεξαιρέτο.

6. Κατοχύρωση του δικαιώματος εισόδου των αλλοδαπών στην Ελλάδα και περιεχόμενο.

Αλλοδαπός είναι το πρόσωπο που έχει την ιθαγένεια ξένου κράτους.

Στην υπόθεση *Nottebohm* το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης τόνισε πως η ιθαγένεια ενός προσώπου, για να αντιταχθεί διεθνώς πρέπει να εκφράζει γνήσιο δεσμό με την πολιτεία που του τη χορήγησε.

Το εσωτερικό δίκαιο, όσο βέβαια δεν αντίκειται στο διεθνές, ρυθμίζει το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών.

Ήδη κατά τον 17^ο αιώνα ο *Francisco de Vittoria* είχε εξαγγείλει την αρχή της ελευθεροκοινωνίας των ανθρώπων (*ius communicationis*). Η αρχή αυτή δεν πέρασε ακόμα στο θετικό δίκαιο αφού η είσοδος και η παραμονή των αλλοδαπών εξακολουθεί να βρίσκεται στην κυριαρχική αρμοδιότητα του κράτους. Έχουν πλέον κατοχυρωθεί διεθνώς τα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα όλων των προσώπων που βρίσκονται υπό τη δικαιοδοσία του κράτους και συνεπώς οι αλλοδαποί, νομίμως η μη ευρισκόμενοι στο έδαφος του κράτους, χαίρουν των αυτών δικαιωμάτων όπως και οι ημεδαποί. Με εξαίρεση κάποιες διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις, δεν υπάρχει εθιμικός κανόνας που να υποχρεώνει τα κράτη να δέχονται αλλοδαπούς στο έδαφός τους.

Για τα Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η ελεύθερη διακίνηση των υπηκόων τους στο χώρο της Ένωσης αποτελεί μία από τις βασικές αρχές της ενοποίησης.

Απαγόρευση εισόδου και παραμονής κοινοτικού υπηκόου θα πρέπει να στηρίζεται σε συγκεκριμένους λόγους που ελέγχονται από τα κοινοτικά όργανα ¹⁵.

¹⁵ Χ. Ταγαράς, Η Ελεύθερη Κυκλοφορία Εμπορευμάτων, Προσώπων, Υπηρεσιών, Κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, β', 2004, Αθήνα - Κομοτηνή

Το δικαίωμα κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των Κρατών μελών κατοχυρώνεται με γενική διάταξη του πρωτογενούς δικαίου (άρθ. 18.1 ΕΚ) υπέρ των «πολιτών της Ένωσης» χωρίς να γίνεται μνεία σε άσκηση οικονομικής δραστηριότητας. Η εν λόγω διάταξη ισχύει από την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις της συνθήκης και του παραγωγικού δικαίου που αυτές όμως δεν μπορούν να αναφέρονται στην ουσία του δικαιώματος αλλά στους ειδικότερους όρους και διαδικασίες με τις οποίες ασκείται ¹⁶.

Η λογική του άρθ. 5 παρ. 2 του Συντάγματος είναι η ενίσχυση της νομικής θέσης των αλλοδαπών. Ο συντακτικός νομοθέτης επιδιώκει να διευκρινίσει ότι ως προς την κατοχύρωση των αναφερόμενων αγαθών, όπως η ελευθερία, δεν επιτρέπεται η διάκριση μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών. Η «ελευθερία» του άρθ. 5 παρ. 2 του Συντάγματος ερμηνεύεται με την έννοια της προσωπικής ασφάλειας χωρίς να εκτείνεται στην ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης των αλλοδαπών, ενώ δεν αντίκειται στην οικονομική ελευθερία, ως προς την οποία μπορούν να γίνουν διακρίσεις. Η απαγόρευση περιοριστικών ατομικών διοικητικών μέτρων που αναφέρονται στο άρθ. 5 παρ. 4 δεν ισχύει για τους αλλοδαπούς. Έτσι η διοίκηση μπορεί με νομοθετική πρόβλεψη ή εξουσιοδότηση και κατά διακριτική ευχέρεια και όχι μόνο κατά δεσμία αρμοδιότητα να περιορίσει ατομικά την ελευθερία εισόδου, παραμονής, εγκατάστασης, κίνησης και εξόδου των αλλοδαπών ¹⁷.

Αλλοδαπός είναι όποιος δεν κατέχει την ελληνική ιθαγένεια. Όποιος έχει εκτός της ελληνικής και ξένη ιθαγένεια θεωρείται στην Ελλάδα ως ημεδαπός, τόσο ως προς τα δικαιώματα όσο και ως προς τις υποχρεώσεις.

Οι νομοθετικοί περιορισμοί που τίθενται από το Σύνταγμα έναντι των αλλοδαπών σταματούν εκεί που αρχίζει ο πυρήνας του δικαιώματός τους και εκεί που θίγεται η φιλική στάση της Ελλάδας έναντι της διεθνούς κοινότητας.

Οι περιορισμοί κίνησης των αλλοδαπών δεν θα μπορούσαν να συνιστούν προσβολή ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή να αποτελούν διακρίσεις που απαγορεύονται ρητά από το Σύνταγμα.

Σύμφωνα με το άρθ. 5 παρ. 1-2 του ν. 2910/2001 «ο αλλοδαπός που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος απαιτείται να έχει διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο ¹⁸ που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις». Δηλαδή απαγορεύεται η είσοδος στην Ελλάδα αλλοδαπού που δεν έχει ισχυρό διαβατήριο.

Ο κανόνας απαγόρευσης εισόδου αλλοδαπού στην Ελλάδα, που δεν είναι εφοδιασμένος με διαβατήριο, υπόκειται σε εξαιρέσεις, με την έννοια ότι, αν συντρέχουν ορισμένοι λόγοι ακόμα και αν ο αλλοδαπός έχει ισχύον διαβατήριο που είναι εγκύρως θεωρημένο, μπορούν οι αρμόδιες ελληνικές αρχές να απαγορεύσουν την είσοδο στη χώρα. Το διαβατήριο, εφόσον απαιτείται, πρέπει να φέρει και θεώρηση εισόδου.

¹⁶ (ΔευρΚ 12.12.1974, Union Cycliste Internationale, σκεψ. 17 – 19, 15. 12. 1995, Bosman, σκεψ. 83 – 84, 6.6.2000, Angonese, σκεψ. 30 – 33)

¹⁷ Σπ. Βλ. Βρέλλης, Δίκαιο αλλοδαπών, Τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα, β', 2003, σελ. 51 επ.

¹⁸ Με το ν. 2968/2001 κυρώθηκε η Απόφαση (της 25.6.1996) των Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των Κρατών μελών με την οποία θεσπίστηκε ομοιόμορφο προσωρινό ταξιδιωτικό έγγραφο. Το έγγραφο αυτό εκδίδεται, εφόσον έχει ληφθεί σχετική έγκριση «από τις Αρχές του Κράτους καταγωγής του ενδιαφερομένου» όταν το πρόσωπο α) είναι υπήκοος Κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το διαβατήριό του ή το ταξιδιωτικό του έγγραφο έχει απολεσθεί, κλαπεί ή καταστραφεί, β) βρίσκεται σε χώρα στην οποία το Κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια δε διαθέτει προσιτή διπλωματική ή προξενική εκπροσώπηση που να εκδώσει ταξιδιωτικό έγγραφο ή δεν εκπροσωπείται με άλλο τρόπο. Το έγγραφο αυτό εκδίδεται «για ένα μόνο ταξίδι προς το κράτος μέλος του οποίου ο αιτών έχει την υπηκοότητα προς τη χώρα μόνιμης διαμονής ή κατ'εξαιρέση προς άλλο προορισμό».

Η θεώρηση εισόδου χορηγείται από την Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού, αφού ληφθούν υπόψη οι λόγοι που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας και στη δημόσια υγεία και έχει διάρκεια τριών μηνών, αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο (άρ. 5 παρ. 3 ν. 2910/2001). Ο Πρόξενος μπορεί να αρνηθεί, χωρίς αιτιολογία, τη χορήγηση θεώρησης εισόδου. Αιτιολογία απαιτείται, αν ο αλλοδαπός είναι σύζυγος, ανήλικο τέκνο ή γονέας πολίτη Κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αλλοδαποί που δεν υποχρεούνται σε θεώρηση εισόδου επιτρέπεται να εισέρχονται ελεύθερα στο ελληνικό έδαφος και να παραμένουν μέχρι τρεις μήνες συνολικά μέσα σε διάστημα έξι μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου (άρθ. 5 παρ. 4 ν. 2910/2001).

6.1 Ο έλεγχος εισόδου και οι κυρώσεις παραβίασης των σχετικών διατάξεων.

Η είσοδος στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό γίνεται μόνο από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις. Από το συνδυασμό των άρθρων 4 παρ. 1 ν. 2910/2001 και 4 παρ. 1 ν. 1975/1991 συνάγεται ότι κάθε άτομο, Έλληνας ή αλλοδαπός, που με οποιονδήποτε τρόπο εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό, υποβάλλεται σε αστυνομικό έλεγχο κατά την άφιξη και την αναχώρησή του. Όσοι διευκολύνουν την είσοδο στο ελληνικό έδαφος αλλοδαπού, χωρίς αυτός να υποβληθεί στον προβλεπόμενο αστυνομικό έλεγχο τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον 1500 € (άρθ. 54 παρ 5 ν. 2910/2001). Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά από και στο εξωτερικό πρόσωπα τα οποία δεν έχουν διαβατήριο ή το απαιτούμενο ταξιδιωτικό έγγραφο ή δεν έχουν υποστεί τον αστυνομικό έλεγχο, διαφορετικά παειλούνται με ποινικές κυρώσεις.

Δεν συνιστά «είσοδο» στο ελληνικό έδαφος η παραμονή αλλοδαπού στη ζώνη διερχόμενων αερολιμένος ή λιμένος της Χώρας, με σκοπό να συνεχίσει το ταξίδι του στην αλλοδαπή με το ίδιο ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο. Αν όμως διαπιστωθεί ότι κάποιος διερχόμενος αλλοδαπός δεν έχει θεώρηση εισόδου, όταν απαιτείται, ούτε εισιτήριο για τη συνέχιση του ταξιδιού του, οι Ελληνικές Αρχές ελέγχου μπορούν να τον υποχρεώσουν σε άμεση αναχώρηση (άρθ. 6 παρ. 5 ν. 2910/2001).

6.2 Περιορισμοί και απαγορεύσεις της εισόδου των αλλοδαπών.

Οι αλλοδαποί κληρικοί, που δεν ανήκουν στο ορθόδοξο χριστιανικό δόγμα ή δεν επισκέπτονται τη χώρα μας ως τουρίστες ή ως επιστημονικοί ερευνητές, μπορούν να εισέλθουν στο ελληνικό έδαφος μόνο μετά από άδεια των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Εξωτερικών.

Η είσοδος στην Ελλάδα αλλοδαπού ναυτικού επιτρέπεται εφόσον έχει προξενική θεώρηση *Schengen* για ναυτολόγηση. Αν ο αλλοδαπός που θέλει να εισέλθει στη χώρα δεν επιτρέπεται η είσοδος επειδή είναι εγγεγραμμένος στον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών, οφείλει να αναχωρήσει· διαφορετικά επαναπροωθείται στη χώρα προέλευσης ή σε τρίτη χώρα.

Υπάρχουν δύο ειδών τέτοιοι κατάλογοι· ένας είναι ο Εθνικός και ένας ο Ευρωπαϊκός.

Η εγγραφή στον κατάλογο γίνεται ύστερα από δικαστική απόφαση που διατάσσει την απέλαση του αλλοδαπού. Στον κατάλογο εγγράφονται οι αλλοδαποί κατά των οποίων έχει διαταχθεί το μέτρο της διοικητικής απέλασης και αυτοί που παραβίασαν τις διατάξεις περί εισόδου και παραμονής.

Η διαγραφή από τον κατάλογο γίνεται είτε με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, είτε αυτοδικαίως, είτε με διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας (άρθ. 49 παρ. 3 εδ. 1 ν. 2910/2001)¹⁹.

Επιπλέον ο αλλοδαπός δεν μπορεί να εισέλθει στο ελληνικό έδαφος:

- αν δεν κατέχει τα απαραίτητα έγγραφα για να δικαιολογήσει το σκοπό του ταξιδιού του και τα αναγκαία για τη συντήρησή του οικονομικά μέσα,
- αν έρχεται με σκοπό να παραμείνει στην Ελλάδα για λόγο για τον οποίο απαιτείται έκδοση άδειας παραμονής και δεν έχει ακολουθήσει τη νόμιμη διαδικασία,
- αν η είσοδος του μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία.

Εντούτοις, παρά την ύπαρξη κάποιου από τους ανωτέρω λόγους απαγόρευσης εισόδου, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης μπορεί να επιτρέψει την είσοδο αλλοδαπού, εφόσον το επιβάλλουν σημαντικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος ή ανωτέρας βίας ή διευκόλυνσης της κίνησης ελληνικού πλοίου, που δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί με άλλο τρόπο. Η συγκεκριμένη διάταξη του άρθ. 9 παρ. 2 ν. 1975/1991 ισχύει και δεν καταργήθηκε με νεότερο ν. 2910/2001.

Η επαναπροώθηση ως μέτρο λαμβάνεται από τις αστυνομικές αρχές και συνίσταται στην εν θερμώ αποπομπή του παρανόμως εισελθόντος αλλοδαπού προς το έδαφος του κράτους προέλευσης. Με το μέτρο αυτό αποτρέπεται η λαθραία είσοδος στο έδαφος χωρίς να ανατρέπεται η πολιτική του κράτους απέναντι στους αλλοδαπούς. Το μέτρο αυτό δεν υπόκειται στις συνήθεις διαδικασίες νομιμότητας. Σε περίπτωση που ο αλλοδαπός, που εισέρχεται λαθραία στο έδαφος του κράτους, προχωρήσει στην υποβολή αίτησης (πολιτικού) ασύλου, τότε αναστέλλεται η εκτέλεση της επαναπροώθησης.

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, στα κράτη της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης επιδιώκεται η εφαρμογή της αρχής της μη επαναπροώθησης σε όφελος οποιουδήποτε παρανόμως εισερχομένου αλλοδαπού. Η αρχή αυτή στηρίζεται σε λόγους ανθρωπιστικούς και στον ενδεχόμενο κίνδυνο να υποστεί ο επαναπροωθούμενος αλλοδαπός βασανισμούς ή ταπεινωτική μεταχείριση στο κράτος προς το οποίο επαναπροωθείται.

6.3 Κίνηση και εγκατάσταση

Η διακίνηση των προσώπων από ένα κράτος σε άλλο γίνεται επειδή τις περισσότερες φορές εξυπηρετεί ανάγκες σε έναν κόσμο ολοένα αλληλοεξαρτώμενο.

Από τη στιγμή που θα επιτραπεί η είσοδος σε αλλοδαπό, αυτός μπορεί να κινείται ελεύθερα στο σύνολο της επικράτειας. Αν ο αλλοδαπός που εισέρχεται στην Ελλάδα θέλει να εγκατασταθεί μόνιμα, απαιτείται ειδικό δελτίο ταυτότητας όπως επίσης και ειδική άδεια εργασίας απαιτείται αν ο αλλοδαπός θέλει να εργασθεί στην Ελλάδα.

¹⁹ Ζ. Παπασιώπη – Παστά, Το Σύνταγμα, 1996, σελ. 80-81

Ο Υπουργός Εσωτερικών μπορεί πάντα να περιορίσει την άδεια παραμονής των αλλοδαπών.

Το δικαίωμα εγκατάστασης των αλλοδαπών διευρύνθηκε πολύ μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εγκατάστασης²⁰ και πολύ περισσότερο για τους Κοινοτικούς αλλοδαπούς με τη Συνθήκη της ΕΟΚ και το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό δίκαιο.

Απαγορεύεται η απόκτηση από αλλοδαπούς ακίνητης περιουσίας σε καθορισμένες ως παραμεθόριες περιοχές. Δεν περιορίζεται όμως η εγκατάσταση και η παραμονή τους σε αυτές τις περιοχές και δεν αντίκειται στο Σύνταγμα.

Κατά το νόμο, ο Υπουργός Εσωτερικών μπορεί να απαγορεύσει σε ορισμένους αλλοδαπούς την εγκατάσταση στην Ελλάδα ή την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος και να τους επιβάλλει την παρουσίαση στην αστυνομία για λόγους δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος.

6.4 Παραμονή

Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα, μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής, εφόσον πληροί τις προβλεπόμενες από το νόμο προϋποθέσεις (άρθ. 8 παρ. 1-2 ν. 2910/2001. Η άδεια παραμονής αλλοδαπού χορηγείται για συγκεκριμένο σκοπό, ο οποίος αναγράφεται στην αίτηση.

Η παραμονή των αλλοδαπών στη Χώρα μας υπόκειται στο σύστημα της προηγούμενης αδειας και του ελέγχου.

Σημαντική είναι η *υπόθεση Mannira*, όπου ο Mannira, Ιταλός υπήκοος, είχε εισέλθει ως επισκέπτης στον Καναδά τον Αύγουστο του 1957 με ιταλικό διαβατήριο. Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους ζήτησε να του επιτραπεί να παραμείνει διαρκώς στη Χώρα αυτή. Ο αρμόδιος υπάλληλος, μετά από έρευνα που διενήργησε, διέταξε την κράτηση και την απομάκρυνση του Mannira από τον Καναδά. Η προσφυγή του τελευταίου στον Υπουργό κατά της απόφασης αυτής υπήρξε ανεπιτυχής.

Καταρχήν ο αλλοδαπός μπορεί να παραμείνει στη Χώρα μας εφόσον εφοδιαστεί με άδεια παραμονής. Τέτοια άδεια δεν απαιτείται μόνο για σύντομη παραμονή και ολιγοήμερη.

Ο αλλοδαπός που διαμένει νομίμως στην Ελλάδα και εξέρχεται προσωρινά από το ελληνικό έδαφος δικαιούται την επανεισοδό του, εφόσον η άδεια παραμονής του εξακολουθεί να ισχύει κατά το χρόνο της επανεισοδού του (άρθ. 39 παρ. 5 ν. 2910/2001).

Σύμφωνα με το άρθ. 18 παρ. 5 του ν. 2910/2001, ο αλλοδαπός στον οποίο δεν εγκρίθηκε η παραμονή ή η ανανέωση της αδειας παραμονής του, υποχρεούται να εγκαταλείψει αμέσως το ελληνικό έδαφος. Αλλοδαπός που παραμένει στη Χώρα μας για χρονικό διάστημα μέχρι τριάντα ημερών από τη λήξη της αδειας παραμονής του ή παραβιάζει τη διάρκεια που αναγράφεται στην κατεχόμενη θεώρηση εισόδου, υποχρεούται κατά την αναχώρησή του να καταβάλει το τετραπλάσιο παράβολο για άδεια παραμονής ετήσιας διάρκειας.

Η άδεια παραμονής σε αλλοδαπό δίδεται πάντα για ορισμένο λόγο και μόνο εφόσον ο αλλοδαπός έχει θεώρηση εισόδου για το συγκεκριμένο αυτό λόγο. Ο ν. 2910/2001 προβλέπει *την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών στην Ελλάδα για απασχόλησή τους με σχέση*

²⁰ Ν. Δ. 4429/1964

εξαρτημένης εργασίας. Όταν ο αλλοδαπός έχει λάβει θεώρηση εισόδου για την παροχή εξαρτημένης εργασίας στην Ελλάδα, χορηγείται άδεια παραμονής εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- i. άδεια εργασίας
- ii. σύναψη σύμβασης εργασίας
- iii. εξασφάλιση καταλύματος
- iv. να είναι υγιής και ασφαλισμένος για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας και περίθαλψης. (άρθ. 21 ν. 2910/2001)

Σύμφωνα με το άρθ. 20 του ίδιου νόμου για τη χορήγηση της θεώρησης εισόδου σε αλλοδαπό για παροχή εξαρτημένης εργασίας απαιτείται να προσκομισθούν στην ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας, εκτός από το διαβατήριό του, το πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών Αρχών και η άδεια εργασίας του συγκεκριμένου αλλοδαπού.

Παράλληλη άδεια παραμονής προς την άδεια του εργαζομένου χορηγείται και στα μέλη της οικογένειάς του που πρόκειται να κατοικήσουν μαζί του. Το δικαίωμα αυτό που παρέχεται στον νόμιμα εισερχόμενο και εργαζόμενο αλλοδαπό ονομάζεται δικαίωμα οικογενειακής συνένωσης. Τα μέλη αυτά ως μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού, στο πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης μπορεί να είναι ο/η σύζυγος, τα άγαμα τέκνα του, εφόσον είναι κάτω των 18 ετών και εφόσον του έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας (άρθ. 28 παρ. 2 ν. 2910/2001).

Χορήγηση ειδικής θεώρησης εισόδου και άδεια παραμονής για σπουδές προβλέπεται για τους αλλοδαπούς που θέλουν να σπουδάσουν σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, σε Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα κ.λ.π. Στις σπουδές αυτές περιλαμβάνονται οι προπτυχιακές και οι μεταπτυχιακές, καθώς επίσης και η απόκτηση ειδικότητας σε περίπτωση ιατρικών σπουδών. Ανάλογα ισχύουν για αλλοδαπούς που μετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγών φοιτητών, σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και για υποτρόφους Υπουργείων, Οργανισμών, Κοινοφελών Ιδρυμάτων και του Ι.Κ.Υ.

Η άδεια παραμονής που χορηγείται για σπουδές είναι ετήσιας ισχύος και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα. Εξαιρέση αποτελεί η διάταξη του άρθ. 17 του ν. 2910/2001 η οποία προβλέπει ότι η άδεια παραμονής που χορηγείται σε αλλοδαπούς που φοιτούν στις Σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων και στα Σωματεία Ασφαλείας ισχύει για όσο διαρκεί η φοίτησή τους σε αυτές τις Σχολές.

Όμως κατ'εξαιρέση ο ν. 2910/2001 στο άρθ. 37 ορίζει ότι μπορεί να χορηγηθεί *άδεια παραμονής για ένα χρόνο χωρίς ειδικό λόγο*, εφόσον αποδεικνύεται ότι ο αλλοδαπός διαθέτει πόρους για την κάλυψη των δαπανών του χωρίς να εργασθεί και εφόσον η προέλευση των πόρων αυτών είναι νόμιμη και όταν ο αλλοδαπός είναι υγιής και ασφαλισμένος και διαθέτει κατάλυμα.

Επίσης η εξαίρεση αυτή ισχύει και για τους αλλοδαπούς που εξαναγκάζονται να μετακινηθούν από τη χώρα της ιθαγένειάς τους για λόγους ανωτέρας βίας, για αλλοδαπούς επιστήμονες που έχουν διακριθεί για την προσφορά τους στην έρευνα και στην επιστήμη.

Τέλος προβλέπεται αυτή η εξαίρεση και για ορισμένες κατηγορίες αλλοδαπών λόγω συγκεκριμένης ιδιότητας που έχουν, όπως σε:

- αλλοδαπούς γονείς ημεδαπών,
- αλλοδαπούς που προσλαμβάνονται σε διπλωματικές αποστολές διαπιστευμένες στην Ελλάδα,

- ανταποκριτές ξένου τύπου διαπιστευμένους στο Υπουργείο Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και στα μέλη των οικογενειών τους.

Η άδεια παραμονής μπορεί να ανακληθεί. Η ανάκλησή της συνεπάγεται την ανάκληση της χορηγημένης άδειας εργασίας. Η άδεια παραμονής ανακαλείται για λόγους εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξεως, για λόγους προστασίας της υγείας, όταν και εφόσον ο αλλοδαπός παραβιάσει τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από το ν. 2910/2001 και στην περίπτωση υποβολής πλαστών δικαιολογητικών.

Στην χώρα μας διαμένουν όμως και παράνομα πολλοί αλλοδαποί. Για την καταγραφή αυτών που διαμένουν παράνομα και είτε απασχολούνται είτε όχι, απαιτείται κάθε αλλοδαπός εντός ορισμένης προθεσμίας να εμφανιστεί στο πλησιέστερο γραφείο απασχόλησης του ΟΑΕΔ του τόπου διαμονής του και να ζητήσει την προσωρινή νομιμοποίηση της παραμονής του και εργασίας του στη χώρα και τη χορήγηση Κάρτας Προσωρινής Άδειας Παραμονής.

Χορηγείται όμως και η Κάρτα Παραμονής Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας η οποία είναι η λεγόμενη «Πράσινη Κάρτα» και χορηγείται από την αρμόδια υπηρεσία του ΟΑΕΔ και ισχύει μέχρι τρία έτη. Ο κάτοχος της «Πράσινης Κάρτας» έχει δικαίωμα να εξέλθει προσωρινά από την Ελλάδα και να επιστρέψει, εφόσον δεν έχει παρέλθει το δίμηνο από την έξοδό του.

Τόσο η πρώτη όσο και η δεύτερη κάρτα μπορούν να μη χορηγηθούν ή να ανασταλούν ή να ανακληθούν, εφόσον συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος, με την απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δημόσιας Τάξης.

6.5 Εργασία

Με διεθνείς συμβάσεις επιδιώχθηκε η προστασία των εργαζομένων. Η Ελλάδα ως μέλος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας υποχρεούται να παρέχει στους υπηκόους των Συμβαλλομένων Κρατών προστασία και να εξασφαλίζει ισότητα στους αλλοδαπούς εργάτες.

Σύμφωνα με το ν. 2910/2001 η νομιμότητα της παροχής εργασίας στην Ελλάδα από αλλοδαπό εξαρτάται από το αν ο αλλοδαπός αυτός έχει άδεια παραμονής για εργασία στη χώρα μας. Για να εισέλθει στην Ελλάδα νόμιμα προς το σκοπό αυτό και για να του χορηγηθεί τέτοια άδεια παραμονής δηλαδή θεώρηση (visa) για εργασία προϋποθέτει ότι έχει ήδη λάβει άδεια εργασίας. Βάσει της διάταξης του άρθ. 19 παρ. 1-3 του ν. 2910/2001 επιτρέπεται η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για απασχόληση με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη και για συγκεκριμένο είδος απασχόλησης, αν του χορηγηθεί άδεια εργασίας από το Νομάρχη.

Τα Γραφεία Εύρεσης Εργασίας εξωτερικού καλούν με ανακοινώσεις τους τούς ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς προς υποβολή αιτήσεων για εργασία στην Ελλάδα. Με βάση τις αιτήσεις αυτές καταρτίζουν ονομαστικές καταστάσεις αλλοδαπών που θέλουν να εργαστούν ως μισθωτοί και τις αποστέλλουν στον ΟΑΕΔ και στις Υπηρεσίες Εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Στη συνέχεια, ο εργοδότης για να προσλάβει προσωπικό με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια Υπηρεσία Εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Η πρόσληψη και η απασχόληση αλλοδαπών που δεν έχουν άδεια παραμονής δεν επιτρέπεται (άρθ. 53 παρ. 1 ν. 2910/2001). Στους εργοδότες που παραβιάζουν τις διατάξεις αυτές επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο που ανέρχεται μέχρι 5.000.000

δραχμές για κάθε παράνομο αλλοδαπό. Επίσης, όποιος απασχολεί αλλοδαπό που στερείται άδειας παραμονής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Οι αλλοδαποί που διαμένουν νομίμως στην Ελλάδα ασφαρίζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και απολαμβάνουν των ίδιων ασφαλιστικών δικαιωμάτων με τους ημεδαπούς.

7. Έξοδος των αλλοδαπών από την Ελλάδα

Η έξοδος των αλλοδαπών είναι ελεύθερη, υπόκειται μόνο, όπως και η είσοδος, στον αστυνομικό έλεγχο των διαβατηρίων.

Η έξοδος των αλλοδαπών σύμφωνα με το άρθ. 5. παρ. 3 του Συντάγματος κατοχυρώνεται στο πλαίσιο της προσωπικής ελευθερίας.

Απαγόρευση εξόδου είναι δυνατή μόνο κατ'εξαιρέση και μόνο όταν και όπως ο νόμος ορίζει. Απαγόρευση εξόδου σε αλλοδαπούς όπως και σε ημεδαπούς είναι νόμιμη μόνο αν στηρίζεται σε δικαστική απόφαση ή αποτελεί μέτρο ασφάλειας που λαμβάνεται από τη δικαστική αρχή για τη διαλεύκανση εγκλήματος ή πραγματοποιείται για την εκπλήρωση φορολογικής ή στρατιωτικής υποχρέωσης.

7.1 Η έκδοση

Η έκδοση και η απέλαση του αλλοδαπού αποτελούν περιπτώσεις αναγκαστικής απομάκρυνσής του από τη χώρα. Κατά το άρθ. 5 παρ. 2 του Συντάγματος απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας. Η έκδοση αλλοδαπού με βάση την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Έκδοσης αποκλείεται αν η σχετική αίτηση έχει υποβληθεί με σκοπό να διωχθεί το άτομο για τα φυλετικά, θρησκευτικά, πολιτικά ή εθνικά του φρονήματα.

Κατά πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, το άρθ. 3 ΕΣΔΑ απαγορεύει στα συμβαλλόμενα κράτη να προχωρήσουν στην έκδοση ενός προσώπου σε χώρα που υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστευθεί κανείς ότι το πρόσωπο αυτό θα υποβληθεί σε βασανιστήρια ή σε μεταχείριση ή ποινή απάνθρωπη ή εξευτελιστική.

Η έκδοση αλλοδαπού επιτρέπεται όταν αυτός κατηγορείται για αξιόποινη πράξη που τιμωρείται τόσο από το ελληνικό όσο και από το δίκαιο του κράτους του, το οποίο ζητεί την έκδοσή του· όταν ο ίδιος ο αλλοδαπός συναινεί ρητά την έκδοσή του και όταν τα δικαστήρια του κράτους που ζητάει την έκδοση επέβαλλαν στερητική ποινή της ελευθερίας, τουλάχιστον 6 μηνών για αξιόποινη πράξη, που και ο ελληνικός ποινικός νόμος, όπως και οι νόμοι του αιτούντος κράτους χαρακτηρίζουν την αξιόποινη πράξη ως πλημμέλημα ή κακούργημα.

Αν πολλά κράτη ζητούν την έκδοση για το ίδιο έγκλημα, αυτή διατάσσεται να γίνει είτε στο κράτος του οποίου είναι υπήκοος ο δράστης, είτε σε εκείνο στο οποίο έγινε το έγκλημα.

Σύμφωνα με το άρθ. 440 ΚποινΔ προβλέπεται ότι η έκδοση γίνεται μόνο υπό τον όρο ότι ο εκδιδόμενος δε θα καταδιωχθεί ούτε θα καταδικαστεί στο κράτος στο οποίο εκδίδεται, ούτε και θα παραδοθεί σε τρίτο κράτος για άλλες πράξεις που τελέστηκαν πριν από την έκδοση, εκτός από εκείνη για την οποία εκδίδεται.

Το ΣτΕ έκρινε ότι η διαδικασία έκδοσης αλλοδαπού περιλαμβάνει δύο φάσεις:

Κατά την πρώτη φάση ανατίθεται σε όργανα της δικαστικής εξουσίας η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων που επιτρέπουν την έκδοση, με σκοπό την εξασφάλιση εγγυήσεων. Εφόσον τα όργανα αυτά γνωμοδοτήσουν αμετάκλητα κατά της έκδοσης, η διαδικασία τελειώνει με την υποχρεωτική απόλυση του εκζητούμενου από τη φυλακή και φυσικά αποκλείεται η έκδοσή του. Αν όμως τα δικαστικά όργανα γνωμοδοτήσουν αμετάκλητα υπέρ της έκδοσης, κρίνοντας ότι συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις που τάσσονται από τις σχετικές διατάξεις, ακολουθεί η δεύτερη φάση της διαδικασίας όπου ο Υπουργός Δικαιοσύνης, ο οποίος έχει διακριτική ευχέρεια, μπορεί είτε να διατάξει την έκδοση του εκζητούμενου είτε αντίθετα να απορρίψει τη σχετική αίτηση των αλλοδαπών Αρχών.

Η έκδοση απαγορεύεται όταν αυτός για τον οποίο ζητείται η έκδοση ήταν ημεδαπός κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, αν η δίωξη και η τιμωρία του εγκλήματος που τέλεσε στο εξωτερικό ανήκει κατά το ελληνικό δίκαιο στα ελληνικά δικαστήρια ή εάν πρόκειται για έγκλημα που κατά τους ελληνικούς νόμους χαρακτηρίζεται πολιτικό²¹, στρατιωτικό, φορολογικό ή του τύπου που διώκεται μόνο κατ'έγκληση του θύματος.

7.2 Η απέλαση

Η απέλαση αποτελεί πράξη με την οποία το κράτος υποχρεώνει τους αλλοδαπούς που βρίσκονται στην Ελλάδα να αναχωρήσουν σύντομα.

Κατά κανόνα κανένα κράτος δεν μπορεί να απελάσει υπήκοό του. Η απέλαση είναι πράξη της διοικήσεως με την οποία διατάσσεται, για λόγους ασφαλείας, δημόσιας τάξεως, δημόσιων ηθών, η αναχώρηση αλλοδαπού που βρίσκεται νόμιμα ή παράνομα στο έδαφος κράτους. Είναι επιτρεπτή ακόμα και η μαζική απέλαση αλλοδαπών.

Η διοίκηση έχει πλήρη διακριτική ευχέρεια να αρνηθεί την είσοδο σε αλλοδαπό, η πράξη όμως της απελάσεως υπόκειται στον έλεγχο της νομιμότητας. Ο έλεγχος νομιμότητας της απέλασης περιλαμβάνει την εκτίμηση της σχέσεως μεταξύ αιτιολογίας και των πραγματικών περιστατικών. Ο απελαυνόμενος δικαιούται να γνωρίζει τους λόγους της απέλασής του και να επιχειρήσει να την ακυρώσει δ'αντιπροσώπου.

Σύμφωνα με το ΣτΕ οι πράξεις απελάσεως θεωρούνται ως πράξεις κυβερνήσεως, εφόσον έχουν απασχολήσει πολιτικά την κυβέρνηση.

Τα κράτη - μέλη της Ε.Ε. διασφαλίζουν κατά την Οδηγία ότι ο υπό απομάκρυνση μη κοινοτικός υπήκοος μπορεί να υποβάλλει, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους - μέλους της εκτέλεσης, προσφυγή κατά του μέτρου απομάκρυνσης εναντίον του.

Η απέλαση διακρίνεται σε δικαστική και διοικητική. Η **δικαστική απέλαση** προβλέπεται σε περίπτωση διάπραξης ορισμένων ποινικών αδικημάτων εκ μέρους του αλλοδαπού. Έτσι, κατά το άρθ. 74 ΠΚ, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την απέλαση του αλλοδαπού που καταδικάστηκε σε κάθειρξη ή φυλάκιση. Ο αλλοδαπός

²¹ Κατά την ΑΠ 1741/1984 (συνβ.) ΠοινΧρον ΛΕ' (1985) 552, ως πολιτικό έγκλημα που απευθύνεται αμέσως κατά της πολιτείας και τείνει στην ανατροπή ή αλλοίωση της «καθεστηκυίας» τάξεως σε αυτή, κατά το πολίτευμα που ισχύει. Κάθε άλλο έγκλημα, το οποίο δεν φέρει τέτοιο χαρακτήρα δεν υπάγεται στην έννοια του πολιτικού εγκλήματος, έστω και αν τελέστηκε από αφορμή πολιτικών φρονημάτων ή αρχών ή προς τον σκοπό τέτοιων επιδιώξεων. Εξάλλου, ως συναφές προς πολιτικό έγκλημα, κατά τις ίδιες διατάξεις, νοείται αυτό που τελεί σε τέτοια συνάφεια προς άλλο, ώστε η προσβολή που επέρχεται σε έννομο αγαθό να έχει ως άμεσο αποτέλεσμα την παρασκευή των μέσων για διάπραξη πολιτικού εγκλήματος, με την έννοια που προμνημονεύτηκε.

μέχρι την απέλασή του παραμένει κρατούμενος σε ειδικούς χώρους των καταστημάτων κράτησης ή θεραπευτικών καταστημάτων.

Αλλοδαποί που εκτίουν ποινή φυλάκισης μπορούν να ζητήσουν από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής τους την άμεση εφαρμογή του άρθ. 99 ΠΚ, όπου ορίζει ότι αν ο αλλοδαπός έχει καταδικαστεί σε περιοριστική ποινή της ελευθερίας μέχρι πέντε έτη και διαταχθεί με την ίδια απόφαση η απέλασή του από τη χώρα, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την επί αόριστο αναστολή της εκτέλεσης της ποινής. Η αναστολή της εκτέλεσης της ποινής επέρχεται με την πραγματοποίηση της απέλασης του αλλοδαπού από τη χώρα.

Η απέλαση που αποφασίζεται από το δικαστήριο πραγματοποιείται από τις Αστυνομικές Αρχές ύστερα από διαταγή του αρμόδιου Εισαγγελέα. Η Αστυνομική Αρχή υποχρεούται να παραλάβει τον καταδικασθέντα και να τον απελάσει ακόμα και βιαίως, αν αυτός αρνηθεί. Οι αστυνομικές δυνάμεις συνοδεύουν τον αλλοδαπό μέχρι τη χώρα του προορισμού του.

Η **διοικητική απέλαση** διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή, αφού προηγουμένως δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον 48 ωρών για να υποβάλλει τις αντιρρήσεις του.

Η διοικητική απέλαση επιτρέπεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις:

- αν ο αλλοδαπός έχει καταδικαστεί τελεσίδικα σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή ανεξαρτήτως ποινής, για εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας της χώρας, σχετικά με διακίνηση και εμπορία ναρκωτικών κ.λ.π.,
- αν έχει παραβιάσει τις διατάξεις του ν. 2910/2001,
- αν ο αλλοδαπός κριθεί επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια ή υγεία της χώρας.

Κατά της απόφασης της απελάσεως ο αλλοδαπός δικαιούται να προσφύγει εντός προθεσμίας πέντε ημερών από την κοινοποίησή της στον Γενικό Γραμματέα της αρμόδιας περιφέρειας. Η άσκηση της προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης.

Ο ν. 2910/2001 προβλέπει εξαιρετικά και περιπτώσεις που απαγορεύεται η απέλαση στη διάταξη του άρθ. 44:

- i. όταν ο αλλοδαπός είναι ανήλικος και οι γονείς του διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα,
- ii. όταν είναι γονέας ημεδαπού ανηλίκου και ασκεί τη γονική μέριμνα,
- iii. όταν έχει υπερβεί το 80^ο έτος της ηλικίας του.

Βέβαια στις τελευταίες δύο περιπτώσεις αίρεται ο απαγορευτικός χαρακτήρας του μέτρου της απέλασης και η απέλασή του επιβάλλεται αν ο αλλοδαπός είναι επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και υγεία και δεν συμμορφώνεται με τα μέτρα που του καθορίζονται από τις αρμόδιες αρχές για την προστασία τους.

Κάθε Κράτος στο οποίο ισχύει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εγκαταστάσεως (ν.δ. 4429/1964), η οποία έχει κυρωθεί από την Ελλάδα, δικαιούται να εκτιμά, σύμφωνα με τα εθνικά του κριτήρια, τους λόγους τους σχετικούς με τη δημόσια τάξη, την ασφάλεια, τη δημόσια υγεία ή τα χρηστά ήθη, τους λόγους που ανάγονται στην οικονομική και κοινωνική κατάστασή του και τις συνθήκες που συνιστούν απειλή κατά της ασφαλείας του Κράτους ή προσβάλλουν τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους τα Κράτη υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τους τους οικογενειακούς δεσμούς των προσώπων.

Τέλος κατά πάγια νομολογία των οργάνων του Στρασβούργου, η απέλαση ή η έκδοση του προσφεύγοντος σε Χώρα όπου υφίσταται σοβαρός κίνδυνος να υποστεί βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση αποτελεί, αυτή καθ'εαυτήν, παραβίαση του άρθρου 3 (της Ε.Σ.Δ.Α.), άσχετα εάν πραγματοποιηθεί ή όχι ο εν λόγω κίνδυνος²².

8. Πρόσφυγες και πολιτικό άσυλο

Κατά το άρθ. 1 στοιχ. β' ν. 2910/2001 «πρόσφυγες είναι οι αλλοδαποί που πληρούν τις προϋποθέσεις της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 περί του νομικού καθεστώτος των προσφύγων και του συναφούς Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967, στους οποίους έχει αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα από τις αρμόδιες Αρχές».

Το βασικό στοιχείο για την υπαγωγή στο καθεστώς του πρόσφυγα είναι οι διώξεις λόγω της φυλής, της θρησκείας, της ιθαγένειάς του, λόγω του γεγονότος ότι ανήκει σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω των πολιτικών πεποιθήσεων και ο φόβος των διώξεων στη χώρα προέλευσης.

Τα πρόσωπα που εγκαταλείπουν το κράτος ιθαγένειάς τους, για λόγους οικονομικούς και κοινωνικούς δεν είναι πρόσφυγες με την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης. Αυτοί αποκαλούνται συνήθως οικονομικοί πρόσφυγες.

Οι πρόσφυγες δεν έχουν δικαίωμα εισόδου και εγκατάστασης στην Ελλάδα. Ανεξάρτητα του πώς εισήλθαν στην Ελλάδα, η αίτησή τους για να αναγνωριστούν ως πρόσφυγες κοινοποιείται στον εκπρόσωπο στην Ελλάδα του Υπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες και κρίνεται από ειδική διοικητική επιτροπή.

Αναγκαία προϋπόθεση για την κίνηση της διαδικασίας αναγνώρισης κάποιου ως πρόσφυγα είναι να εισέλθει καταρχάς στο ελληνικό έδαφος. Ακόμα και παράνομη όταν είναι η είσοδος, δεν δημιουργείται πρόβλημα για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα. Απαιτείται άμεση υποβολή της αιτήσεως κατά την άφιξη του αλλοδαπού στο μεθοριακό σημείο ελέγχου ή σε περίπτωση παράνομης εισόδου στην πλησιέστερη δημόσια Αρχή, διαφορετικά η αίτηση είναι απαράδεκτη.

Το αίτημα παροχής ασύλου υποβάλλεται αυτοπροσώπως από τον αλλοδαπό και περιλαμβάνει και τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς του που βρίσκονται μαζί του (άρθ. 1 παρ. 3 εδ. α'π.δ. 61/1999).

Η αίτηση θεωρείται απαράδεκτη αν ο αλλοδαπός δεν προέρχεται απευθείας από χώρα στην οποία απειλείται η ζωή ή η ελευθερία του (άρθ. 25 παρ. 1 στ. β' ν. 1975/91).

Ως προς το νομικό καθεστώς των προσφύγων προβλέπεται ότι η προσωπική κατάσταση των προσφύγων διέπεται όχι από το δικαίω της ιθαγένειάς τους αλλά από το δικαίω του κράτους της κατοικίας τους ή από το δικαίω του τόπου διαμονής τους (άρθ. 12 παρ. 1 Σύμβ. Γεν.)

Έτσι, σύμφωνα με το άρθ. 2 Σύμβ. Γενεύης, κάθε πρόσφυγας υποχρεούται να συμμορφώνεται προς τους νόμους και τους κανονισμούς του κράτους στο οποίο βρίσκεται και προς τα μέτρα που εκεί λαμβάνονται για τη διατήρηση της δημόσιας τάξης. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να εφαρμόζουν τη σύμβαση χωρίς να προβαίνουν σε διακρίσεις ανάλογα με τη φυλή, τη θρησκεία ή τη χώρα καταγωγής των προσφύγων. Να επιφυλλάσσουν στους πρόσφυγες το δικαίω της ελεύθερης

²² Λ. – Α. Σισιλιάνου, Η πρόληψη των παταβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου – Ουτοπία ή πρόκληση; Το Σ 26 (2000) 250.

επιλογής του τόπου κατοικίας, ελεύθερης κυκλοφορίας, ελεύθερης άσκησης της λατρείας κ.λ.π.

Τέλος δεν είναι δυνατή η απέλαση των αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα και όχι παράνομα σε μια χώρα, εκτός αν πρόκειται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.

Το άρθρο 1 παρ. γ της Σύμβασης του 1951 προβλέπει έξι περιπτώσεις λήξεως της ιδιότητας του πρόσφυγα. Οι τέσσερις πρώτες ανταποκρίνονται στις μεταβολές της καταστάσεως για τις οποίες ο ίδιος ο πρόσφυγας έχει πάρει την πρωτοβουλία, δηλαδή α) αν εκούσια ζήτησε εκ νέου την προστασία του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια, β) αν εκούσια ανέκτησε την πρότερη ιθαγένειά του, γ) αν απέκτησε νέα ιθαγένεια και δ) αν εκούσια επέστρεψε στη χώρα όπου φοβόταν ότι θα υφίστατο διώξεις. Οι δύο τελευταίες περιπτώσεις αναφέρονται στη μεταβολή των περιστάσεων στο κράτος ιθαγένειας ή διαμονής, κάτω από τις οποίες αναγνωρίστηκε το καθεστώς του πρόσφυγα²³.

Νομολογία στα θέματα του ασύλου δεν φαίνεται να υπήρχε μέχρι πρόσφατα. Το 1985 αντιμετώπισε το ζήτημα για πρώτη φορά το Συμβούλιο της Επικρατείας βάσει του δικαίου προσφύγων: ΣτΕ 830/1985: Ένας Τούρκος υπήκοος κουρδικής καταγωγής, που διέμενε από το 1979 στην Δυτική Γερμανία όπου και ζήτησε ματαίως πολιτικό άσυλο, ήλθε στην Ελλάδα, όπου ζήτησε α) να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας κατά την Σύμβαση της Γενεύης και β) άσυλο. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξεως απέρριψε την αίτηση με την αιτιολογία ότι ο αιτών δεν εκπληρούσε τα εννοιολογικά στοιχεία του πρόσφυγα κατά τη Σύμβαση της Γενεύης και ότι ήλθε στην Ελλάδα για οικονομικούς λόγους («οικονομικός μετανάστης»). Το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την απορριπτική απόφαση με την αιτιολογία ότι: α) το γεγονός ότι ο αιτών ήλθε στην Ελλάδα όχι άμεσα από τη δική του, αλλά από μια τρίτη χώρα, δεν επηρεάζει την ιδιότητά του ως πρόσφυγα, β) η αιτιολογία είναι εντελώς αόριστη γιατί δεν αναφέρεται στους ισχυρισμούς που πρόβαλε ο αιτών βάσει των στοιχείων που προσεκόμισε (προπάντων την απόφαση της γερμανικής επιτροπής αναγνωρίσεως προσφύγων), και γ) ο χαρακτηρισμός του αιτούντος ως οικονομικού μετανάστη δεν βρίσκει έρεισμα σε κανένα στοιχείο του φακέλλου.

9. Συμπέρασμα

Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Καθιερώνεται η φυσική, σωματική ελευθερία ενέργειας και κίνησης στο χώρο. Η εν γένει κίνηση και κυκλοφορία στο εσωτερικό της χώρας ρυθμίζεται ή περιορίζεται με νόμο. Η ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης κατοχυρώνεται συνταγματικά στη διάταξη του άρθ. 5 Σ. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης επιβάλλονται ατομικά διοικητικά μέτρα που περιορίζουν την ελευθερία αυτή. Οι περιπτώσεις δηλαδή που θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη και υγεία και για πρόληψη αξιόποινων πράξεων. Για τη λήψη των μέτρων αυτών απαραίτητο είναι να επιβάλλονται ως παρεπόμενες ποινές με απόφαση ποινικού δικαστηρίου. Οι περιορισμοί δηλαδή της κίνησης και εγκατάστασης επιβάλλονται βάσει νόμου είτε με δικαστική απόφαση είτε με ατομικό διοικητικό μέτρο. Τέτοια μέτρα θεωρούνται τόσο η εκτόπιση όσο και απέλαση για τους αλλοδαπούς. Η «ελευθερία» του άρθ. 5 παρ. 2 Σ ερμηνεύεται με την έννοια της

²³ Ε. Ρούκουνας, Διεθνής Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 1995, Αθήνα, σελ. 248

προσωπικής ασφάλειας των αλλοδαπών χωρίς να εκτείνεται στην ελευθερία κίνησης και εγκατάστασής τους. Η απαγόρευση των περιοριστικών ατομικών διοικητικών μέτρων που αναφέρονται στο άρθρ. 5 παρ. 4Σ δεν ισχύει για τους αλλοδαπούς. Έτσι η διοίκηση μπορεί κατά διακριτική ευχέρεια να περιορίσει ατομικά την ελευθερία εισόδου, παραμονής, εγκατάστασης, κίνησης και εξόδου των αλλοδαπών. όμως οι περιορισμοί αυτοί δεν θα μπορούσαν να συνιστούν προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή να αποτελούν διακρίσεις που απαγορεύονται ρητά από το Σύνταγμα.

10. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

29-5/1991 ΓΝΜΔ ΕΙΣΠΡ ΝΑΥΠΛ (14330)

Μέγεθος Γραμμάτων

ΠΟΙΝΧΡ/1992 (84)

Εκτοπισμός. Ποινή παρεπόμενη. Αν έχουμε περισσότερες ποινές παρεπόμενες σύμφωνα με το πνεύμα άρθρ. 95 ΠΚ πρέπει να επιβληθεί μία συνολικά και όχι περισσότερες. Επιβολή ποινής εκτοπισμού πριν αποτιθεί ολοσχερώς προγενέστερη. Αναγκαίος ο καθορισμός συνολικής ποινής εκτοπισμού στην περίπτωση αυτή. Περισσότερες ποινές εκτοπισμού που ορίζουν διαφορετικούς τόπους. Επικεικότερη λύση αποτελεί η επιλογή του τόπου που βρίσκεται πιο κοντά στην κατοικία του καταδικασθέντος.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ Εισαγγελέως Πλημ/δικών

Ναύπλιο 29.5.91

Προς

Τον κ. Δ/ντή Αγροτικής Φυλακής Τίρυνθας

Ο εκτοπισμός δεν προβλέπεται από τον ΠΚ ούτε ως παρεπόμενη ποινή ούτε ως μέτρο ασφαλείας. Διατήρησε όμως σε ισχύ ο ΠΚ με το άρθρο 446, τις διατάξεις των ειδικών νόμων οι οποίες καθορίζουν ποινές διαφορετικές απ' αυτές που προβλέπει. Με την διάταξη του άρθρ. 95 ΠΚ ορίζεται ότι "οι παρεπόμενες ποινές (άρθρ. 59-64) και τα μέτρα ασφαλείας (άρθρ. 71-76) επιβάλλονται ή μπορούν να επιβληθούν μαζί με τη συνολική ποινή, αν και εφόσον το ορίζει ο νόμος για ένα από τα εγκλήματα που συρρέουν". Για την παρεπόμενη όμως ποινή του εκτοπισμού, ουδέν διέλαβε. Συνεπώς γεννιέται το ερώτημα αν είναι δυνατόν κατ' αρχήν, να τύχουν, και στην προκειμένη περίπτωση αναλόγου εφαρμογής, οι διατάξεις των άρθρ. 94 και 95 ΠΚ.

Φρονούνε ότι πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση στο παραπάνω ερώτημα για τους εξής λόγους: Ο εκτοπισμός, αποτελεί παρεπόμενη ποινή, η οποία έχει διαφορετικό περιεχόμενο, από την κατά άρθρ. 73 ΠΚ απαγόρευση διαμονής την οποία ο ΠΚ κατατάσσει μεταξύ των μέτρων ασφαλείας (Αγγ. Μπουρόπουλου Ερμ. ΠΚ κεφ. Δ ΙΙ σελ. 161). Επειδή δεν έχει το χαρακτήρα πρόσθετης ποινής περιοριστικής της ελευθερίας (ΓνωμΕισΑΠ Μπουρόπουλου 14/1990 θεμ. ΝΑ/652), προσεγγίζει τις λοιπές κατά της ελευθερίας ποινές, για τις οποίες θεσπίστηκε η διάταξη του άρθρου 94 ΠΚ.

Κατά συνέπεια, στην περίπτωση επιβολής περισσοτέρων στερητικών της ελευθερίας ποινών, από τις οποίες η μια συνεπάγεται και την πρόσθετη ποινή του εκτοπισμού, πρέπει και αυτή να καταγνώσθαι κατά τον

καθορισμό μιας συνολικής ποινής, κατ' ανάλογο εφαρμογή του άρθρ. 96 ΠΚ. Όταν δε επιβάλλονται περισσότερες στερητικές της ελευθερίας ποινές, οι οποίες συνεπάγονται και την πρόσθετη ποινή του εκτοπισμού, πρέπει να εφαρμοσθεί κατά τον καθορισμό της συνολικής ποινής, ανάλογα, η διάταξη του άρθρ. 94 ΠΚ και επί των προσθέτων παρεπομένων ποινών του εκτοπισμού, σε τρόπο ώστε μια συνολική πρόσθετη παρεπομένη ποινή εκτοπισμού να επιβληθεί. Τούτο εξ' ουδεμίας διατάξεως του ΠΚ αποκλείεται. Αντιθέτως ενισχύεται και από τη διάταξη του άρθρ. 95 ΠΚ, η οποία ναι μεν ομιλεί ρητώς περί συνολικής παρεπομένης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, αλλά απ' όλο το πνεύμα της συνεπάγεται, ότι αν συντρέχουν πλείονες παρεπόμενες ποινές των άρθρ. 59 έως 64 και του μέτρου ασφαλείας του άρθρ. 73 ΠΚ, καταγιγνώσκονται ή μπορούν να καταγνωσθούν και αυτά με την συνολική ποινή όχι αρθροιστικά αλλά κατ' ανάλογο εφαρμογή του άρθρ. 94 ΠΚ δηλ. με καθορισμό συνολικής παραπομένης ποινής (ΑΠ 226/60).

Περαιτέρω ανακύπτει το ερώτημα, αν ως προϋπόθεση εφαρμογής των διατάξεων των άρθρ. 94 και 95 ΠΚ και επί των παρεπομένων ειδικών ποινών, είναι η συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρ. 97 ΠΚ δηλ. να διαρκεί η έκτιση της κυρίας (δηλ. της στερητικής της ελευθερίας) ή αρκεί μόνη η διάρκεια της παρεπομένης ποινής του εκτοπισμού).

Φρονούμε ότι πρέπει να τύχει αναλόγου εφαρμογής το άρθρ. 97 ΠΚ υπό την έννοια ότι αν επήλθε καταδίκη σε πρόσθετη ποινή του εκτοπισμού πριν από όμοια (πρόσθετη ποινή εκτοπισμού) ολοσχερώς αποτιθεί, πρέπει να καθορισθεί από το δικαστήριο ποινή εκτοπισμού, κατ' εφαρμογή των διατάξεων 94 και 95 ΠΚ (ΑΠ 226/60 όπου αγορ. Εισ. ΑΠ).

Τέλος πρέπει να διερευνηθούν και την περίπτωση που έχουν επιβληθεί πλείονες ποινές εκτοπισμού και κάθε μία απ' αυτές ορίζει διαφορετικό τόπο έκτισης δηλ. πρέπει, να ερευνηθεί, ποιος θα ορισθεί ως τόπος έκτισης, όταν καταγνωσθεί από το δικαστήριο συνολική ποινή εκτοπισμού.

Για την παραπάνω περίπτωση ουδέν διαλαμβάνουν οι κείμενες διατάξεις. Εφόσον λοιπόν υπάρχει κενό νόμου, θα πρέπει να υιοθετηθεί η επεικέστερη για τον καταδικασθέντα λύση.

Σύμφωνα με αυτήν θα πρέπει το δικαστήριο, κατά τον καθορισμό της συνολικής ποινής του εκτοπισμού, να ορίσει ως τόπο έκτισης εκείνον (από τους οριζόμενους στις συντρέχουσες ποινές) που βρίσκεται πλησιέστερα προς την κατοικία του καταδικασθέντος.

Στην προκειμένη περίπτωση κατά του κρατούμενου στις Αγροτικές φυλακές Τίρυνθας Δ.Σ., έχουν επιβληθεί οι παραπάνω ποινές εκτοπισμού:

α) Με την 2393/88 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Θεσ/κης καταδικάσθη σε φυλάκιση 3 ετών και του επιβλήθη εκτοπισμός 6 μηνών στην Κοζάνη

β) Με την 2534/89 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Θεσ/κης του επεβλήθη φυλάκιση 12 μηνών και εκτοπισμός για 6 μήνες στα Γρεβενά.

γ) Με την 3072/90 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου του επεβλήθη φυλάκιση 2 ετών και εκτοπισμός για 6 μήνες στα Γρεβενά.

Ενόψει λοιπόν του ότι κατά τα παραπάνω έχουν επιβληθεί με 3 αποφάσεις 3 ποινές εκτοπισμού που ορίζουν και διαφορετικούς τρόπους έκτισης, θα πρέπει, σύμφωνα με τις σκέψεις που παρατέθηκαν, να γίνει καθορισμός, συνολικής ποινής εκτοπισμού, η οποία και θα ορίζει και τον τόπο έκτισης της παρεπομένης αυτής ποινής από το Τριμελές Εφετείο Θεσ/κης, σύμφωνα με το άρθρ. 551 παρ. 1 εδ. β ΚΠΔ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΡΑΚΟΥΜΑΤΣΟΣ
Αντεισαγγελέας Πρωτ/κών

118188/1988 ΕΦ ΑΘ (19238)

Μέγεθος Γραμμάτων

Δ/ΝΗ/1989 (229)

Ποινική δικονομία. Περιοριστικοί όροι. Αίτηση για άρση ή αντικατάσταση των περιοριστικών όρων. Αρχή προτεραιότητας ή επικουρικότητας. Εκτόπιση καταδικασθέντος για ζωοκλοπή. Αίτηση αλλαγής τόπου εκτοπίσεως. Αναλογική εφαρμογή διατάξεων ΚΠΟΙΝΔ σε περίπτωση εκτοπίσεως κατ'επιταγή νόμου.

Τριμελές Εφετείο Αθηνών 118188/1988

Πρόεδρος : Γεώργιος Σταθάς, Εφέτης.
 Μέγλης : Δημ. Λινός, Κων. Ντόβας, Εφέτες.
 Αντεισαγγελέας: Κων. Πουλής
 Δικηγόρος : Δημ. Βλάχος.

Κατά το άρθρο 282 παρ. 2 ΚΠΔ οι περιοριστικοί όροι είναι ιδίως η παροχή εγγύησης, η υποχρέωση του κατηγορουμένου να εμφανίζεται κατά διαστήματα στον ανακριτή ή σε άλλη αρχή ή η απαγόρευση να μεταβαίνει ή να διαμένει σε ωρισμένο τόπο ή στο εξωτερικό ή η απαγόρευση να συναναστρέφεται ή να συναντάται με ωρισμένα πρόσωπα. Περαιτέρω κατά το άρθρο 286 παρ. 2 ΚΠΔ εκείνος που προσωρινά κρατείται ή εκείνος στον οποίον έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι μπορεί να υποβάλλει αίτηση στον ανακριτή για άρση των μέτρων αυτών ή για την αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης με περιοριστικούς όρους ή για αντικατάσταση των περιοριστικών όρων με άλλους. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι ο νομοθέτης προνοεί και για περιοριστικούς όρους, τους οποίους ενδεικτικώς εξειδικεύει, δυναμένου του αρμοδίου οργάνου να θέλει και άλλους περιοριστικούς όρους, ολιγώτερον επαχθείς με δυνατότητα εναλλαγής, οσάκις οι περιστάσεις το επιβάλλουν. Σκοπός των περιοριστικών όρων είναι η δέσμευση προσωρινώς της ελευθέρως διακινήσεως του φερομένου ως κατηγορουμένου ή του υπόπτου και η διασφάλιση τηρήσεως των υποχρεωτικών επιβαλλομένων (Γ. Σταθάς, Προσωρινή Κράτηση και περιοριστικοί όροι, 1981 σελ. 73, 75, Πρακτικά Συζητήσεως Βουλής Συνεδρ. 14 Ιανουαρίου 1981 σελ. 2929). Μεταξύ των διαφόρων περιοριστικών όρων ισχύει η αρχή της προτεραιότητας ή επικουρικότητας υπό την έννοια ότι επιβάλλονται εκείνοι οι όροι, οι οποίοι κρίνονται αναγκαίοι στην συγκεκριμένη περίπτωση, ενόψει της προσωπικότητας του κατηγορουμένου και της βαρύτητας του αδικήματος, σε συνδυασμό με τους ειδικούς όρους της κρινομένης περιπτώσεως. Λαμβανόμενου υπόψη ότι ως περιοριστικός όρος είναι δυνατόν να τεθή και η απαγόρευση διαμονής σε ωρισμένο ή η επιβολή διαμονής σε προσδιωρισμένο τόπο, ανακύπτει ενίοτε η ανάγκη μεταβολής του όρου αυτού. Οι ως άνω διατάξεις πρέπει να εφαρμοστούν κατ'αναλογίαν και οσάκις έχει επιβληθεί σε καταδικασθέντα η εκτόπιση κατ'επιταγή του νόμου, ήτοι η συνεχής διαμονή σε ωρισμένο τόπο, ο οποίος έχει ορισθεί με την απόφαση.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση ο αιτών με την υπ' αριθ. 8024/14.11.1986 απόφαση του Εφετείου Αθηνών κατεδικάσθη σε φυλάκιση δύο ετών και έξι μηνών δια κλοπές μελισσών (άρθ. παρ. 1, 4, 6 Ν. 1300/1982 περί ζωοκλοπής, σε συνδυασμό με το άρθρο 72 Π. Κώδικος), συγχρόνως δε διετάχθη η εκτόπισή του επί ένα έτος στα Γρεβενά μετά το πέρας της εκτίσεως της κυρίας ποινής. Ήδη υπεβλήθη η υπό 21 Δεκεμβρίου 1987 αίτηση περί μεταβολής του τόπου εκτοπίσεως του, ήτοι των Γρεβενών στην περιφέρεια της Αλεξάνδρειας. Από την κατάθεση του ενόρκως επ'ακροατηρίου εξετασθέντος μάρτυρος και των αναγνωσθέντων εγγράφων αποδεικνύεται ότι ενδείκνυται η μεταβολή του τόπου εκτοπίσεως, δεδομένου ότι ο αιτών είναι έγγαμος και πατήρ τριών τέκνων, ήτοι του Κ.Σ., ο οποίος είναι ανάπηρος (επιληπτικός), της Σ.Σ., σπουδάστριας Ν.Τ.Ε.Ν.Σ. Γενική Νομαρχιακού Νοσοκομείου Χαλκίδας και Ο.Σ., μαθήτριας Γ' τάξεως Γυμνασίου, οι δε οικονομικές του ανάγκες είναι άμεσες και επιτακτικές, απαιτείται να εργάζεται προκειμένου να εξοικονομεί τα μέσα επιβιώσεως της οικογενείας του. Ο αιτών είναι μηχανικός - σωληνοργός και προ της καταδίκης του εργάζετο στα Οινόφυτα, Σωληνοουργία Αδελφών Π. Στον σημερινό τόπο της εκτοπίσεώς του δεν

δύνатаι να ασκήσει το επάγγελμά του. Στην περιοχή Αλεξανδρείας έχει την δυνατότητα να εργασθή στην ειδικότητά του, η δε περιοχή Αλεξανδρείας περιλαμβάνεται στην υπ'αριθ. 84165/Φ15/6.9.1977 απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Κατ'ακολουθία πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση.

210/2004 ΣΤΕ (343787)

Μέγεθος Γραμμάτων

(Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Αλλοδαποί. Η αίτηση ακύρωσης κατά των πράξεων περί απέλασης του αλλοδαπού υπάγεται στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου, όπου και πρέπει να παραπεμφθεί. Απαράδεκτη η αίτηση ακύρωσης κατά το μέρος που στρέφεται κατά της απόρριψης του αιτήματος παροχής πολιτικού ασύλου λόγω μή νομιμοποίησης του δικηγόρου που την υπογράφει.

Αριθμός 210/2004
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 16 Δεκεμβρίου 2003 με την εξής σύνθεση : Γ. Παναγιωτόπουλος, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και της αρχαιοτέρας του Συμβούλου, που είχαν κώλυμα, Π. Κοτσώνης, Α. Χριστοφορίδου, Σύμβουλοι, Α. Παπαδημητρίου, Μ. Σωτηροπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Ζυγουρίτσα.

Για να δικάσει την από 27 Σεπτεμβρίου 1999 αίτηση :

τουο οποίος δεν παρέστη,

κατά του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ο οποίος παρέστη με τον Ιω. Χατζηνέκουρα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν : α) η 3/798729-7403/1/10.6.1999 απόφαση της ΔΚΑ με την οποία διατάσσεται η απέλασή του, β) η απόφαση με την οποία απορρίπτεται η προσφυγή του κατά της απόφασης απέλασής του, καθώς και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Παρέδρου Μ. Σωτηροπούλου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της υπό κρίση αιτήσεως. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, για την οποία καταβλήθηκαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (διπλότυπα εισπραξης 1960484-5/99 ΔΟΥ Ενσήμων και Δικ. Εισπραξεων Αθηνών, έντυπο παραβόλου 1977548/99), ζητείται η ακύρωση : α) της απόφασης, με την οποία απορρίπτεται το αίτημα του αιτούντος για τη χορήγηση πολιτικού ασύλου, που γνωστοποιήθηκε στον αιτούντα με το έγγραφο 9135/23212-431146/6.8.1999 της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, β) της απόφασης 3/798729-7403/1/10.6.1999 ΔΚΑ (03/798729-7403/9.6.1999 Προϊσταμένου Κλάδου Αστυνομίας, Ασφάλειας και Τάξης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης), με την οποία διατάσσεται η απέλασή του από τη χώρα, ως και γ) της απόφασης, με την οποία απερρίφθη προσφυγή του αιτούντος κατά της πράξης απέλασής του.

2. Επειδή, κατά το μέρος που η αίτηση στρέφεται κατά των ανωτέρω, υπό στοιχεία β και γ, προσβαλλομένων πράξεων (περί απέλασης του αιτούντος), η υπόθεση ανήκει, κατ' άρ. 15 παρ. 1 εδ. στ' ν. 3068/2002 (Α' 274), που εφαρμόζεται, κατά την παρ. 5, και στις εκκρεμείς υποθέσεις, στην αρμοδιότητα του κατά τόπον αρμοδίου (κατά το άρ. 3 του ν. 702/77 - Α' 112 - στο οποίο παραπέμπει το άρ. 15 παρ. 2 εδ. α' ν. 3068/2002 και κατά το άρθρο μόνο παρ. Α περίπτωση 1 του π.δ. 404/78 - Α' 83), Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, στο οποίο και πρέπει να παραπεμφθεί, κατ' άρ. 34 ν. 1968/91.

3. Επειδή, το δικόγραφο της αίτησης υπογράφεται από δικηγόρο ως πληρεξούσιο του αιτούντος. Κατά τη συζήτηση όμως στο ακροατήριο, ο αιτών ούτε παρέστη με πληρεξούσιο δικηγόρο, ούτε εμφανίσθηκε για να δηλώσει ότι εγκρίνει την άσκηση του ενδίκου μέσου, ούτε, τέλος, προσκομίσθηκε μέχρι τη συζήτηση διά της Γραμματείας του Συμβουλίου της Επικρατείας συμβολαιογραφική πράξη παροχής πληρεξουσιότητας στο δικηγόρο που υπογράφει το δικόγραφο. Συνεπώς, σύμφωνα με το άρθρο 27 του κωδ. π.δ/τος 18/1989 "Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας" (ΦΕΚ 8 τ.Α), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 4 παρ. 2 του Ν. 2479/1997 (ΦΕΚ 67 Α'), η αίτηση πρέπει να απορριφθεί, ως απαράδεκτη, κατά το μέρος που στρέφεται κατά της απόρριψης του αιτήματος παροχής πολιτικού ασύλου (α' προσβαλλόμενη πράξη).

Διά ταύτα

Παραπέμπει εν μέρει το κρινόμενο ένδικο βοήθημα στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, σύμφωνα με το σκεπτικό.

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση, κατά τα λοιπά.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει στον αιτούντα τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου που ανέρχεται στο ποσό των τριακοσίων ογδόντα (380) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 17 Δεκεμβρίου 2003

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος

Η Γραμματέας

Γ. Παναγιωτόπουλος

Α. Ζυγουρίτσα

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 3ης Φεβρουαρίου 2004.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Μ. Βροντάκης

Α. Τριάδη

Μέγεθος Γραμμάτων

(Α΄ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Αλλοδαποί. Η Διοίκηση δεν μπορεί να απελάσει αλλοδαπό, ο οποίος είναι γονέας ανηλίκου Έλληνα και έχει τη γονική μέριμνα αυτού ή δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας, εκτός αν συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος, συνδεόμενοι ιδίως με την προστασία της δημόσιας ή κρατικής ασφάλειας. Σε περίπτωση απομάκρυνσης από τη χώρα αλλοδαπού μέλους οικογενείας ημεδαπού, μετά τη λήξη της άδειας παραμονής του, καθώς επίσης και αλλοδαπού συζύγου Έλληνα πολίτη, μετά τη λύση του γάμου με διαζύγιο, η Διοίκηση οφείλει να λαμβάνει υπόψη τη διάρκεια παραμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα με νόμιμη άδεια, τους ιδιαίτερους δεσμούς που τον συνδέουν με τη χώρα και τυχόν λόγους δημοσίου συμφέροντος. Δεκτή η αίτηση ακύρωσης.

Αριθμός 2165/2003

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Δ΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 8 Οκτωβρίου 2002, με την εξής σύνθεση: Μ. Βροντάκης, Πρόεδρος του Δ΄ Τμήματος, Π. Κοτσώνης, Α. Χριστοφορίδου, Σύμβουλοι, Η. Τσακόπουλος, Η. Μάζος, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 22 Φεβρουαρίου 2001 αίτηση :

του ο οποίος παρέστη με την δικηγόρο Αλεξάνδρα Χατζηγιαννίδου (Α.Μ. 4160), που τον διόρισε στο ακροατήριο,

κατά του ο οποίος παρέστη με την Ασημ. Ροδοκάλη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ` αριθμ. 1/89/488-475047/8.2.2001 Διαταγή ΑΕΔ/ΚΑΑΤ/ΔΑ/ΤΔΔΥ και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Η. Μάζου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την πληρεξουσίου του αιτούντος, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, η οποία ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ á τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (υπ` αριθμ. 2287382/2001 ειδικό γραμμάτιο παραβόλου).

2. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο αιτών, ρωσικής ιθαγενείας, ήλθε στην Ελλάδα στις 14.12.1992 και έτυχε αδειας παραμονής ως σύζυγος της Ελληνίδας με την οποία είχε συνάψει γάμο στο Κίροβ του Καζαχστάν (πρώην Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών) στις 29.4.1982. Μετά τη λήξη της τελευταίας ανανεώσεως της αδειας παραμονής του στις 14.12.1998, παρέμεινε στην Ελλάδα χωρίς άδεια και, για το λόγο αυτό, συνελήφθη στις 28.11.2000, εξεδόθη δε η υπ` αριθμ. 01/891488-25847/1.12.2000 απόφαση του Αναπληρωτού Διευθυντού Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, με την οποία διετάχθη η απέλασή του από τη Χώρα. Προσφυγή κατά της πράξεως απελάσεως απερρίφθη με την 1/891488-25847-B`/28.12.2000 απόφαση του Γενικού Γραμματέως του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ενώ με την 1/891488/26.1.2001 απόφαση της ίδιας αρχής απερρίφθη και το υποβληθέν με την προσφυγή, αίτημα χορηγήσεως στον αιτούντα αδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. Ακολούθως, η Διοίκηση επανήλθε επί της υποθέσεως και εξεδόθη, κατ`

εφαρμογήν του άρθρου 13 παρ. 3 του ν. 2713/1999 (ΦΕΚ Α` 89), η υπ` αριθμ. 1/891488-25847-Γ`/7.2.2001 απόφαση του Γενικού Γραμματέως του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, με την οποία αντί της απελάσεως, ετάχθη στον αιτούντα προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών προς αναχώρηση από τη χώρα. Με την κρινόμενη αίτηση ζητείται παραδεκτώς, καθ` ερμηνεία του δικογράφου, η ακύρωση της τελευταίας αυτής πράξεως καθ` ό μέρος διατάσσει την αναχώρηση του αιτούντος από την Ελλάδα. Αντιθέτως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμπροσβαλλόμενη η περι απορρίψεως του αιτήματος χορηγήσεως αδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, υπ` αριθμ. 1/891488/26.1.2001 πράξη, εφόσον δεν προβάλλονται κατ` αυτής λόγοι ακυρώσεως με κύριο δικόγραφο.

3. Επειδή, στο άρθρο 19 του ν. 1975/1991, περί αλλοδαπών (ΦΕΚ Α` 184), ορίζεται ότι : "Η άδεια παραμονής αλλοδαπού παρέχεται, σύμφωνα με το αίτημα του ενδιαφερομένου για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού, ο οποίος αναγράφεται σ` αυτή". Σύμφωνα με το άρθρο 27 του ίδιου νόμου, η διοικητική απέλαση αλλοδαπού, με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας, είναι δυνατή, μεταξύ άλλων, στις περιπτώσεις που ο αλλοδαπός παραβαίνει τις διατάξεις του νόμου αυτού ή η παρουσία του κρίνεται επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της χώρας ή τη δημόσια υγεία (παρ. 1 περ. β` και γ`). Ειδικότερα σε αλλοδαπό, ο οποίος παρέβη τις περί παραμονής στη χώρα διατάξεις του νόμου, δύναται, ιδίως για λόγους ανθρωπιστικούς, ανωτέρας βίας ή δημοσίου συμφέροντος, αντί της απέλασης να τάσσεται προθεσμία προς αναχώρηση, που δεν υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) ημέρες (τρίτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 27, το οποίο προσετέθη με το άρθρο 13 παρ. 3 του ν. 2713/1999). Κατά της πράξεως απελάσεως προβλέπεται προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Δημόσιας Τάξης (παρ. 4), ο οποίος, προκειμένου περί απελάσεως αλλοδαπού κατόχου αδειας παραμονής διευτούς τουλάχιστον ισχύος ή αλλοδαπού μέλους οικογενείας ημεδαπού, αποφασίζει ύστερα από γνώμη Επιτροπής, αποτελουμένης από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, έναν διπλωματικό υπάλληλο του Υπουργείου Εξωτερικών και έναν ανώτατο αξιωματικό της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας (παρ. 5). Τέλος, στο άρθρο 28 του νόμου (1975/1991) ορίζεται ότι "απαγορεύεται η απέλαση, εφόσον ο αλλοδαπός : 1. είναι ανήλικος και η γονική του οικογένεια διαμένει στην Ελλάδα. 2. (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 2452/1996, ΦΕΚ Α` 283) είναι μητέρα ημεδαπού ανηλίκου με τον οποίο συγκατοικεί και διατρέφει ή γονέας ημεδαπού ανηλίκου, ο οποίος έχει τη γονική μέριμνα, εκτός αν τα πρόσωπα αυτά κρίνονται επικίνδυνα για τη δημόσια τάξη ή κρατική ασφάλεια της Χώρας, οπότε απελούνται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. 3 "

4. Επειδή, κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 28 του ν. 1975/1991, ερμηνευομένης υπό το πρίσμα των άρθρων 9 παρ. 1 και 22 παρ. 1 του Συντάγματος, με τις οποίες διατάξεις διασφαλίζεται το απαραβίαστο της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και τίθεται υπό την προστασία του Κράτους η οικογένεια και η παιδική ηλικία, η Διοίκηση δεν μπορεί να απελάσει αλλοδαπό, ο οποίος είναι γονέας ανηλίκου Έλληνα και έχει τη γονική μέριμνα αυτού ή δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας κατά το νόμο (άρθρο 1520 του Αστικού Κώδικος), εκτός εάν συντρέχουν συγκεκριμένοι και επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος, όπως είναι οι συνδεόμενοι ιδίως με την προστασία της δημοσίας ή κρατικής ασφάλειας (ΣτΕ 1414/2002, βλ επίσης και 2148/2002, 3380/2001, 820/2000, 3146/1999). Για την ταυτότητα δε του λόγου μόνο υπό τις ίδιες προϋποθέσεις της συνδρομής των κατά τα αμέσως ανωτέρω λόγων δημοσίου συμφέροντος, είναι επιτρεπτή η απέλαση ή η διαταγή αναχωρήσεως από τη Χώρα, μετά τη λήξη της αδειας παραμονής του, του πατρός αλλοδαπού ανηλίκου που διαμένει νομίμως στην Ελλάδα ως τέκνο ελληνίδας υπηκόου, εφόσον ο αλλοδαπός γονέας έχει τη γονική μέριμνα ή δικαίωμα επικοινωνίας με τον ανήλικο. Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 19, 27 παρ. 1 και 5 και 28 του ν. 1975/1991 προκύπτει ότι προκειμένης της απομακρύνσεως από την Χώρα αλλοδαπού μέλους οικογενείας ημεδαπού, μετά τη λήξη της αδειας παραμονής του, καθώς επίσης και αλλοδαπού συζύγου Έλληνα πολίτη, μετά τη λύση του γάμου με διαζύγιο, η Διοίκηση οφείλει, κατά την άσκηση της σχετικής διακριτικής της ευχερείας, να λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, την διάρκεια παραμονής του αλλοδαπού στην Ελλάδα με νόμιμη άδεια, τους τυχόν ιδιαίτερους δεσμούς που τον συνδέουν με τη Χώρα και τους τυχόν συγκεκριμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος που δεν επιτρέπουν την παραμονή του στη Χώρα (πρβλ ΣτΕ 224/2002, contra ως προς τον τέως σύζυγο Έλληνα η ΣτΕ 3667/1999). Προκειμένου μάλιστα περί αλλοδαπών μελών οικογενειών ημεδαπών, τούτο είναι σύμφωνο και με το περί της προστασίας της οικογενειακής ζωής άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α., ν.δ. 53/1974, ΦΕΚ Α` 256), στο πεδίο εφαρμογής του οποίου, όπως έχει κριθεί (αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της 7.11.2000, Kwakye - Nti και Akya Dufie

κατά Ολλανδίας και της 13.5.2001, Ezzoudhi κατά Γαλλίας), εμπίπτουν οι σχέσεις μεταξύ ενηλίκων εάν αποδεικνύεται η ύπαρξη συμπληρωματικών στοιχείων εξάρτησης πέραν από τους συνήθεις συναισθηματικούς δεσμούς.

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την από 13.12.2000 προσφυγή κατά της πράξεως απελάσεώς του, ο αιτών ισχυρίσθηκε ότι δεν επεδίωξε την ανανέωση της αδειάς παραμονής του, της οποίας η ισχύς έληξε στις 14.12.1998, για το λόγο ότι τελούσε σε διάσταση με τη σύζυγό του. Ανέφερε, επίσης, ότι στην Ελλάδα διαμένουν, εκτός από τη σύζυγό του, τα τέκνα τους, έλληνας υπήκοος από της γεννήσεώς του το έτος 1980, και η ανήλικη, γεννηθείσα το έτος 1983, Αλέσια, η οποία δεν είχε αποκτήσει ακόμη την ελληνική ιθαγένεια. Ισχυρίσθηκε, περαιτέρω, ότι η παρουσία του στην Ελλάδα ήταν απαραίτητη για την οικονομική ενίσχυση των τέκνων του, συνυπέβαλε δε και την σχετική, από 4.12.2000 υπεύθυνη δήλωση της ήδη τέως συζύγου του. Η προσφυγή του αιτούντος απερρίφθη με την αιτιολογία ότι ο γάμος του με την ως άνω ελληνίδα υπήκοο έχει λυθεί με δικαστική απόφαση (πρόκειται για την 3408/1999 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών) και ότι η τέως σύζυγός του συνήψε εν συνεχεία άλλο γάμο. Η αιτιολογία, όμως, αυτή της προσβαλλομένης πράξεως δεν είναι νόμιμη. Ειδικότερα, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, η Διοίκηση ώφειλε να ελέγξει εν όψει και των προσκομισθέντων σχετικών στοιχείων, την πραγματική βάση του ισχυρισμού του αιτούντος ότι στην Ελλάδα διαμένει νομίμως, ως τέκνο ελληνίδας μητέρας, η αλλοδαπή ανήλικη κόρη του ? στην περίπτωση αυτή, μπορούσε να διαταχθεί η αναχώρησή του από τη Χώρα μόνο αν διεπιστώνετο ότι ο εν λόγω δεν είχε τη γονική μέριμνα και εστερείο του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας με το ανήλικο τέκνο του ή αν συνέτρεχαν συγκεκριμένοι και επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος, όπως είναι οι συνδεόμενοι ιδίως με την προστασία της δημοσίας ή κρατικής ασφάλειας, τέτοιο δε λόγο δεν συνιστά καταρχήν η παραμονή του αιτούντος στην Ελλάδα χωρίς άδεια από τις 14.12.1998. Εξάλλου, η διαταγή αναχωρήσεως του αιτούντος από τη Χώρα δεν αιτιολογείται νομίμως και επαρκώς και για τον επικουρικό λόγο ότι από την προσβαλλόμενη πράξη και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, από τα οποία παραδεκτώς αυτή συμπληρώνεται (γνωμοδοτήσεις Επιτροπών, εισηγητικά σημειώματα κλπ), δεν προκύπτει ότι η Διοίκηση συνεκτίμησε, όπως ώφειλε, κατά τα προεκτεθέντα, ενόψει των μη αμφισβητούμενων ιδιοτήτων του αιτούντος αφενός ως μέλους της οικογένειας του ενηλίκου ημεδαπού υιού του και αφετέρου ως τέως συζύγου Ελληνίδας, τα ως άνω νόμιμα κριτήρια ασκήσεως της διακριτικής της ευχερείας προς έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως (διάρκεια προηγούμενης παραμονής του στην Ελλάδα με νόμιμη άδεια, δεσμοί που τον συνδέουν με τη Χώρα κλπ). Για τους λόγους αυτούς, βασίμως προβαλλομένους καθ' ερμηνεία του δικογράφου, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη, η δε υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στην Διοίκηση προς νέα νόμιμη κρίση.]

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση.

Ακυρώνει, κατά τα εκτιθέμενα στο αιτιολογικό, την υπ` αριθμ. 1/891488-25847-Γ`/7.2.2001 απόφαση του Γενικού Γραμματέως του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, καθ' ό μέρος τάσσεται με την πράξη αυτή στον αιτούντα προθεσμία προς αναχώρηση από τη Χώρα.

Αναπέμπει την υπόθεση στην Διοίκηση, προς νέα νόμιμη κρίση.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου, και

Επιβάλλει εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου την δικαστική δαπάνη του αιτούντος που ανέρχεται σε εκατόσια εξήντα (760) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 5 Δεκεμβρίου 2002

Ο Πρόεδρος του Δ` Τμήματος Η Γραμματέας του Δ` Τμήματος

Μ. Βροντάκης Α. Τριάδη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 8 Σεπτεμβρίου 2003.

Ο Πρόεδρος του Γ` Τμήματος Η Γραμματέας
Διακοπών

Π.Ζ. Φλώρος

Α. Ζυγουρίτσα

3231/2002 ΣΤΕ (328341)

Μέγεθος Γραμμάτων

(Α` ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Πλοία. Όταν η ιδιότητα του ναυτικού χρησιμοποιείται ως πρόσχημα κατά τη μεταφορά στην Ελλάδα αλλοδαπών που δεν έχουν δικαίωμα εισόδου ή των οποίων έχει απαγορευθεί η είσοδος σε αυτή, πρόκειται για μεταφορά λαθρομεταναστών στη χώρα. Απαραίτητη η κατάθεση στη Λιμενική Αρχή εγγυητικών επιστολών προκειμένου να διασφαλιστεί η υποχρέωση της καταβολής των εξόδων συντήρησης και απέλασης των αλλοδαπών. Η σχετική ΚΥΑ είναι εντός της νομοθετικής εξουσιοδότησης του άρθρου 35 του ν. 1975/1991. Αντίθετη μειοψηφία. Απαγόρευση απόπλου του πλοίου μέχρι να κατατεθούν οι εγγυητικές επιστολές συνιστά, για τον πλοιοκτήτη περιορισμό των ατομικών δικαιωμάτων των άρθρων 5 και 17 του Συντάγματος και η σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση δεν είναι ειδική και ορισμένη. Αντίθετη μειοψηφία. Παραπομπή της υπόθεσης στην επταμελή σύνθεση.

(Α` ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Αριθμός 3231/2002

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 14 Μαΐου 2002, με την εξής σύνθεση: Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Χ. Ράμμος, Γ. Παπαγεωργίου, Σύμβουλοι, Δ. Μακρής, Β. Κίντζιου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 27 Οκτωβρίου 1999 αίτηση:

τηςη οποία παρέστη με τον δικηγόρο Α. Αλάφρη (Α.Μ. 5838), που τον διόρισε στο ακροατήριο ο νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρείας Γεώργιος Α. Αδαμόπουλος,

κατά τουο οποίος παρέστη με τον Α. Θεοχάρη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 3312.23/37/20-10-1999 απόφαση του Λιμενάρχη Καρύστου.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Δ. Μακρή.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσας εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (2724332/2000 διπλότυπο της Δ.Ο.Υ. Ενσήμων και Δικαστικών Εισπραξιών Αθηνών, 723532, 4171444/1999, 498042, 2415255, 5010352/2000 ειδικά έντυπα παραβόλου).

2. Επειδή με την κρινομένη αίτηση, όπως συμπληρώθηκε με το από 8-11-1999 δικογράφο προσθέτων λόγων, η οποία παραπέμφθηκε με την 167/2000 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Χαλκίδας στο Συμβούλιο της Επικρατείας λόγω αρμοδιότητας, ζητείται η ακύρωση της 3312.33/37/20.10.1999 αποφάσεως του Λιμενάρχη Καρύστου, με την οποία, κατ' επίκληση των διατάξεων της 3312.20α/02/94/16-5-1994 αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών, Εμπορικής Ναυτιλίας και Δημόσιας Τάξεως (φ. Β' 374/19-5-1994), απαγορεύθηκε ο απόπλους από τον λιμένα της Καρύστου του πλοίου υπό σημαία Ονδούρας Ρ/Κ «DIMITRIS», του οποίου φέρεται ιδιοκτήτρια η αιτούσα, έως ότου κατατεθούν στην εν λόγω Υπηρεσία εγγυητικές επιστολές αναγνωρισμένης στην Ελλάδα Τράπεζας, συνολικού ποσού δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) δραχμών, που αναλύονται σε πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δραχμές ανά αλλοδαπό ναυτικό και οι οποίες αφορούν έξοδα συντήρησης και απελάσεως των τριάντα (30) ναυτικών υπηκόων Ινδίας, οι οποίοι ήταν ναυτολογημένοι στο ανωτέρω πλοίο και εισήλθαν λάθρα στην Χώρα.

3. Επειδή ο Ν. 1975/1991 (φ. 184) ορίζει στο μεν άρθρο 29 ότι : «1. Η δαπάνη απέλασης καλύπτεται εξ ιδίων χρημάτων του απελαυομένου, εφ' όσον διαθέτει το απαιτούμενο ποσό, άλλως βαρύνει το Δημόσιο εξ ολοκλήρου ή κατά το μέρος που ελλείπει ... 4. Οι ανωτέρω δαπάνες καταβάλλονται αμέσως ή εισπράττονται ως δημόσιο έσοδο, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την εισπραξη δημοσίων εσόδων. Στην περίπτωση αυτήν οι δαπάνες επιστρέφονται στον προϋπολογισμό του φορέα από τον οποίο καταβλήθηκαν. Τίτλο για την εισπραξη αποτελεί η δήλωση εγγύησης ή η πράξη βεβαίωσης της παράβασης», στο δε άρθρο 33 ότι: «1. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες οποιουδήποτε πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και γενικά οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου, που μεταφέρουν από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπούς, οι οποίοι σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος ή στους οποίους έχει απαγορευθεί η είσοδος για οποιαδήποτε αιτία, καθώς και αυτοί που τους προωθούν στο εσωτερικό της χώρας ή διευκολύνουν τη μεταφορά ή προώθησή τους ή εξασφαλίζουν σ' αυτούς κατάλυμα για απόκρυψη, τιμωρούνται με φυλάκιση ... Μεταφορικά μέσα, που χρησιμοποιήθηκαν για τη μεταφορά προσώπων, κατάσχονται και δημεύονται με απόφαση του δικαστηρίου, εκτός εάν ο ιδιοκτήτης δεν ήταν αυτουργός ή συμμετοχος των ανωτέρω πράξεων. 2. Τα ανωτέρω πρόσωπα, καθώς και οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων, υποχρεούνται, ανεξάρτητα από την ποινική ευθύνη, εις ολόκληρον, στα έξοδα συντήρησης και επανόδου των ανωτέρω προσώπων στο εξωτερικό. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται, αναλόγως, οι διατάξεις των εδαφίων β' και γ' του άρθρου 10 και της παραγράφου 4 του άρθρου 29 του παρόντος. Την ίδια υποχρέωση έχουν και όσοι εγγυήθηκαν τον επαναπατρισμό αλλοδαπού, σε περίπτωση παραβίασης των όρων εισόδου ή παραμονής του στη χώρα» και τέλος στο άρθρο 35 ότι : «Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, εφ' όσον δεν προβλέπεται ρύθμιση κατ' άλλο τρόπο, ρυθμίζονται με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου υπουργού». Εξ άλλου με το άρθρο 13 παρ. 2 του Ν. 2713/1999 (φ. 89) προστέθηκε στο τέλος της παρ. 1 του ανωτέρω άρθρου 33 εδάφιο ως εξής: «Αεροπορικές ή ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά και να λαμβάνουν κάθε μέτρο, που να αποκλείει τη μεταφορά από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπών που δεν είναι εφοδιασμένοι με τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα. Στους παραβάτες των ανωτέρω υποχρεώσεων επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ...». Περαιτέρω η ανωτέρω κοινή υπουργική απόφαση, η οποία εκδόθηκε κατ' επίκληση των προηγουμένων διατάξεων του Ν. 1975/1991, ορίζει στο μεν άρθρο 1 ότι: «Πλοίαρχος, ναυτικός πράκτορας ή πλοιοκτήτης πλοίου το οποίο βρίσκεται στην Ελληνική επικράτεια υποχρεούται για κάθε αλλοδαπό ναυτικό που το εγκαταλείπει και εισέρχεται παράνομα στη Χώρα να καταθέσει στη Λιμενική Αρχή εγγυητική επιστολή ανεγνωρισμένης Τράπεζας ύψους 500.000 δραχμών για την κάλυψη των εξόδων συντήρησης και απέλασής του», στο δε άρθρο 2 ότι «Η Λιμενική Αρχή δύναται να απαγορεύσει τον απόπλου του πλοίου μέχρι προσκομίσεως των ως άνω εγγυητικών επιστολών» και τέλος στο άρθρο 4 ότι: «1. Σε περίπτωση που εντός 2μήνου από τον απόπλου του πλοίου εντοπισθούν και συλληφθούν οι απουσιάζοντες αλλοδαποί ναυτικοί, με μέριμνα της οικείας Υπηρεσίας Ελέγχου Διαβατηρίων, το αντίστοιχο ποσό των εγγυητικών επιστολών εισπράττεται και χρησιμοποιείται για την κάλυψη των εξόδων απέλασης, τυχόν δε υπόλοιπο επιστρέφεται στον πλοίαρχο, τον πλοιοκτήτη ή το ναυτικό πράκτορα. 2. Εφόσον εντός 2μήνου από τον απόπλου του πλοίου, δεν εντοπισθούν οι παρανόμως εισελθόντες στη Χώρα αλλοδαποί ναυτικοί, οι εγγυητικές επιστολές καταπίπτουν υπέρ του Δημοσίου και εγγράφονται στον ανάλογο φορέα του προϋπολογισμού που έχει συσταθεί για την κάλυψη των εξόδων απέλασης και συντήρησης των προσώπων αυτών».

4. Επειδή κατά την πλειοψηφήσασα γνώμη, οι ανωτέρω ρυθμίσεις της κοινής

υπουργικής απόφασης αφορούν στην περίπτωση, κατά την οποία οι αλλοδαποί ναυτικοί δεν εγκαταλείπουν απλώς το πλοίο, αλλά και εισέρχονται παράνομα στην Χώρα. Η περίπτωση αυτή, κατά την οποία η ιδιότητα του ναυτικού χρησιμοποιείται απλώς ως πρόσχημα κατά την μεταφορά στην Ελλάδα αλλοδαπών που δεν έχουν δικαίωμα εισόδου ή των οποίων έχει απαγορευθεί η είσοδος σε αυτήν, συνιστά πραγματικά τρόπο μεταφοράς λαθρομεταναστών στην Χώρα, την οποία ακριβώς αποσκοπούν να πατάξουν οι ανωτέρω διατάξεις του Ν. 1975/1991. Περαιτέρω, η πρόβλεψη στην αναφερθείσα κοινή υπουργική απόφαση της υποχρέωσης καταθέσεως στην Λιμενική Αρχή εγγυητικών επιστολών από αναγνωρισμένη Τράπεζα, του ύψους του ποσού αυτών και της καταπτώσεως αυτών κατά τις διακρίσεις των ανωτέρω περιπτώσεων, συνδέεται με την διασφάλιση της υποχρέωσης της καταβολής των εξόδων συντηρήσεως και απελάσεως που προβλέπεται από τις διατάξεις του Ν. 1975/1991. Οι επιμέρους αυτές ρυθμίσεις της κοινής υπουργικής απόφασης, σχετικά ειδικότερα με την υποχρέωση των ανωτέρω προσώπων καταθέσεως (ορισμένου ύψους ποσού) εγγυητικής επιστολής, στην περίπτωση αλλοδαπών ναυτικών που εγκαταλείπουν το πλοίο και εισέρχονται παράνομα στην Χώρα, αφορούν θέματα λεπτομερειακού χαρακτήρα αναφορικά με την προβλεπόμενη στο νόμο υποχρέωση για την κάλυψη των αναφερθεισών δαπανών. Συνεπώς οι ρυθμίσεις αυτές της κοινής υπουργικής απόφασης είναι εντός της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως του άρθρου 35 του Ν. 1975/1991. Μειοψήφησε ο Σύμβουλος Γ. Παπαγεωργίου, ο οποίος διέτύπωσε την εξής άποψη: Κατ' αντιδιαστολήν προς τους επιβάτες του πλοίου, οι οποίοι μεταφέρονται δι' αυτού (δυνάμει συμβάσεως μεταφοράς), η παρουσία των μελών του πληρώματος επί του πλοίου δικαιολογείται κατά νόμον αποκλειστικώς από τη σύμβαση ναυτολογήσεως, αντικείμενο της οποίας αποτελεί η επί αμοιβή παροχή εργασίας επί αυτού. Εξ άλλου, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις της από 9.4.1965 Διεθνούς Συμβάσεως «περί διευκολύνσεως της διεθνούς ναυτιλιακής κινήσεως» και του συνημμένου Πρωτοκόλλου, που κυρώθηκαν με το άρθρο 1 του ν.δ/τος 1028/1971 (φ. 250), τα μέλη του πληρώματος, περιλαμβανόμενα υποχρεωτικώς, ανεξαρτήτως εθνικότητας, στην Κατάσταση Πληρώματος (η οποία, περιέχουσα και τα στοιχεία του «εγγράφου ταυτότητας» εκάστου ναυτικού υποβάλλεται, μαζί με την Κατάσταση Επιβατών, στη Λιμενική Αρχή κατά την άφιξη του πλοίου και ελέγχεται από αυτήν τόσο κατά την άφιξη όσο και κατά την απόπλου), δύνανται, εφ' όσον διαβατήριο ή άλλο «έγγραφο ταυτότητας ναυτικού», να εξέρχονται του πλοίου, ακόμη δε και να το εγκαταλείπουν λ.χ. προς επαναπατρισμόν (βλ. άρθρα 2.1., 2.6., 2.6.2., 2.10., 2.11., 2.11.3., 3.10., 3.10.1., 3.10.2., 3.10.3., 3.11. του Παραρτήματος της ως άνω Διεθνούς Συμβάσεως. βλ. επίσης άρθρα 73, 74, 78 και 83 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, ν. 3816/1958 (φ. 32), όπως τα άρθρα 73 και 83 αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 1 και 2 του ν. 451/1976 (φ. 273), προκειμένου περί καταγγελίας της συμβάσεως ναυτολογήσεως εκ μέρους του ναυτικού και περί δικαιώματος παλιννοστήσεως αυτού, ανεξαρτήτως εθνικότητας). Εν όψει τούτων, αλλά και των προπαρασκευαστικών εργασιών ψηφίσεως του ν. 1975/1991 οι οποίες αναφέρονται χαρακτηριστικώς στην πάταξη του «συγχρόνου δουλεμπορίου» και της «μεταφοράς λαθρομεταναστών» (βλ. το από 1 και 2.10.1991 Πρακτικό της Διαρκούς Επιτροπής Δημοσίας Διοικήσεως, Δημοσίας Τάξεως και Δικαιοσύνης. επίσης Πρακτικά Βουλής συνεδρ. Γ' /10.10.1991 σελ. 36 και 37 και συνεδρ. 1Α' /22.10.1991 σελ. 424), καθίσταται σαφές ότι το άρθρο 33 του εν λόγω νόμου, όταν αναφέρεται σε αλλοδαπούς τους οποίους «μεταφέρουν στην Ελλάδα» πλοία, αεροπλάνα ή άλλα μεταφορικά μέσα, χωρίς αυτοί να έχουν δικαίωμα εισόδου στην Χώρα, δεν είναι δυνατόν να αφορά και στους αλλοδαπούς ναυτικούς που εγκαταλείπουν το πλοίο, στο οποίο απασχολούνται, μετά τον κατάπλου αυτού σε ελληνικό λιμένα. Επομένως, η προμνησθείσα κοινή υπουργική απόφαση, με την οποία οι ρυθμίσεις του άρθρου 33 του ν. 1975/1991, οι οποίες αφορούν περιπτώσεις αλλοδαπών που μεταφέρονται στην Ελλάδα χωρίς να έχουν δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος, επεκτείνονται και σε περιπτώσεις αλλοδαπών ναυτικών που εγκαταλείπουν σε ελληνικό λιμάνι το πλοίο στο οποίο υπηρετούν, ευρίσκεται η ανεξαρτήτως αν οι θεσπιζόμενες με αυτήν ρυθμίσεις μπορούν να θεωρηθούν ως λεπτομερειακές- εκτός των ορίων της εξουσιοδοτήσεως του άρθρου 35 του ως άνω νόμου.

5. Επειδή, περαιτέρω, κατά την πλειοψηφήσασα γνώμη, η κατά το άρθρο 2 της ανωτέρω κοινής υπουργικής απόφασης απαγόρευση απόπλου του πλοίου μέχρις ότου κατατεθούν εγγυητικές επιστολές, ανεξαρτήτως αν εξυπηρετεί τον σκοπό του νόμου, αποτελεί, για τον πλοιοκτήτη, σοβαρό περιορισμό των ατομικών δικαιωμάτων της οικονομικής ελευθερίας και της ιδιοκτησίας (άρθρα 5 και 17 του Συντάγματος), εφ' όσον με το μέτρο αυτό παρεμποδίζεται η άσκηση οικονομικής δραστηριότητας και απαγορεύεται η χρήση περιουσιακού στοιχείου σύμφωνα με τον προορισμό του. Εν όψει τούτου, ως προς το ανωτέρω ζήτημα, δεν παρέχεται από την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 35 του ν. 1975/1991, ερμηνευόμενη σύμφωνα και με τις ως άνω συνταγματικές διατάξεις (βλ. ΣΤΕ

2612/1989 Ολομ., 207/2002 επταμ. συνθ.), εξουσιοδότηση ειδική και ορισμένη, αφού με αυτήν ούτε ρητώς προβλέπεται ούτε σαφώς επιτρέπεται η θέσπιση των εν λόγω περιορισμών ατομικών δικαιωμάτων, οι οποίοι, άλλωστε, εν όψει της σοβαρότητάς τους αλλά και του γεγονότος ότι αφορούν στην άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως λεπτομερειακό ζήτημα, ήτοι ως ζήτημα όλως δευτερεύον και επουσιώδες (βλ. ΣΤΕ 2820/1990 επταμ. συνθ.), και να ρυθμισθούν, κατ' άρθρ. 43 παρ. 2 του Συντάγματος, με υπουργική απόφαση (βλ. ΣΤΕ 4167/1999 επταμ. συνθ. κ.ά.). Είναι, επομένως, ανίσχυρη η 3312.20α/02/94/16.5.1994 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εμπορικής Ναυτιλίας και Δημοσίας Τάξεως και, για τον λόγο αυτό, που εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο, είναι ακυρωτέα η προεβλαπτική πράξη που εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν αυτής. Μειοψήφησε ο Πρόεδρος Μ. Βροντάκης, την γνώμη του οπίου υπεστήριξε ο Πάρεδρος Δ. Μακρής. Κατά την μειοψηφήσασα γνώμη, το κατ' άρθρο 2 της ανωτέρω κοινής υπουργικής αποφάσεως μέτρο της απαγορεύσεως απόπλου του πλοίου υπαγορεύεται από την ανάγκη της κατοχυρώσεως των συμφερόντων του Δημοσίου και συνδέεται με την διασφάλιση της καταθέσεως των εγγυητικών επιστολών, το ποσόν των οποίων προορίζεται για την κάλυψη των εξόδων συντηρήσεως και απελάσεως των αλλοδαπών ναυτικών που εισέρχονται παράνομα στην Χώρα. Το μέτρο αυτό προβλέπεται σαφώς ότι επιβάλλεται μόνον έως ότου προσκομισθούν οι εγγυητικές επιστολές, που είναι ο κύριος τρόπος διασφαλίσεως της εκπληρώσεως της υποχρεώσεως καλύψεως των ανωτέρω δαπανών. Το εν λόγω μέτρο συνιστά επί μέρους και έσχατο τρόπο διασφαλίσεως της περιεχομένης στις διατάξεις του Ν. 1975/1991 ουσιαστικής ρυθμίσεως της υποχρεώσεως καλύψεως των ανωτέρω δαπανών. Η παρεχόμενη εξουσιοδότηση από το άρθρο 35 του Ν. 1975/1991 δεν αφορά στην ρύθμιση της οργανώσεως και ασκήσεως ατομικού δικαιώματος, και μάλιστα δραστηριότητας που ανάγεται στην οικονομική και επαγγελματική ελευθερία, οπότε απαιτείται, κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, όπως η σχετική εξουσιοδότηση δίδεται αποκλειστικώς στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (ΣΤΕ 4167/2001, 2272/2000). Οι ρυθμίσεις της κοινής υπουργικής αποφάσεως περί απαγορεύσεως απόπλου του πλοίου, προς αποτροπή της ματαιώσεως της εκπληρώσεως της επιβαλλομένης από το νόμο υποχρεώσεως προς κατάθεση εγγυητικών επιστολών, μέχρι την κατάθεση τούτων, είναι λεπτομερειακό ζήτημα, σύμφωνα και με τα εκτεθέντα, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση προς την ουσιαστική ρύθμιση του νόμου, χωρίς να θίγει το, προσωρινό από τη φύση του, μέτρο αυτό, όπως άλλωστε και το κύριο μέτρο της καταθέσεως εγγυητικής επιστολής, τον πυρήνα της οικονομικής και επαγγελματικής ελευθερίας και δεν εξαφανίζει ούτε καθιστά αδρανή κατά τον προορισμό της την ιδιοκτησία. Συνεπώς οι ρυθμίσεις αυτές της κοινής υπουργικής αποφάσεως για την απαγόρευση του απόπλου είναι εντός της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως του άρθρου 35 του Ν. 1975/1991.

6. Επειδή λόγω της σπουδαιότητας των ανωτέρω ζητημάτων, το Τμήμα κρίνει ότι η υπόθεση, στο σύνολό της, πρέπει να παραπεμφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 5 του Π.Δ. 18/1989 (φ. 8), στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Παραπέμπει την υπόθεση στο σύνολό της στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος.

Ορίζει δικάσιμο ενώπιον της επταμελούς συνθέσεως την 8η Απριλίου 2003 και εισηγητή τον Πάρεδρο Δημ. Μακρή.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 20 Μαΐου 2002 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 5 Νοεμβρίου 2002.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Μ. Βροντάκης

Α. Τριάδη

Μέγεθος Γραμμάτων

(Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Αλλοδαποί. Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας παραμονής. Η άρνηση της Διοίκησης να χορηγήσει στον αιτούντα κάρτα παραμονής εριορισμένης χρονικής διάρκειας και η συναφής διαταγή απομακρύνσεώς του από τη χώρα, επειδή είναι εγγεγραμμένος στον κατάλογο των ανεπιθυμητών, λόγω παράνομης εισόδου στη χώρα, δεν είναι νόμιμες. Αυτοδίκαιη διαγραφή του αιτούντα από τον Κατάλογο Ανεπιθυμητών Αλλοδαπών κατά το άρθρο 21 παρ. 6 του ν. 3013/2002. Δεκτή η αίτηση ακύρωσης.

Αριθμός 2163/2002
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 14 Μαΐου 2002, με την εξής σύνθεση: Α. Τσαμπάση, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύουσα, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος, που είχε κώλυμα, Δ. Πετρούλιας, Ε. Δανδουλάκη, Σύμβουλοι, Ο. Ζύγουρα, Η. Μάζος, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Ζυγουρίτσα.

Για να δικάσει την από 20 Ιουλίου 1999 αίτηση:

του ο οποίος παρέστη με την δικηγόρο Ιωάννα Κούρτοβικ (Α.Μ. 6687), που την διόρισε στο ακροατήριο,

κατά του ο οποίος παρέστη με τον Ι. Χατζηνέκουρα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν: 1) η υπλ αριθμ. 3/52243/6985α/9-6-1999 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, 2) η υπλ αριθμ. 3/52243-6985 απόφαση του προϊστάμενου του Κλάδου Αστυνομίας Ασφάλειας και Τάξης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και 3) κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως. Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Η. Μάζου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την πληρεξούσια του αιτούντος, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (υπλ αριθμ. 1955921, 1955922/1999 διπλότυπα Δ.Ο.Υ. Ενημέρων και Δικαστικών Εισπραξέων Αθηνών, υπλ αριθμ. 1662666/1999 ειδικό γραμμάτιο παραβόλου).
2. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Ο αιτών, συριακής ιθαγενείας, εισήλθε στο ελληνικό έδαφος στις 31.12.1999 με προξενική θεώρηση, διάρκειας ενός μηνός, και έλαβε, υπό την ιδιότητα του εργαζομένου σε εταιρία του ΑΝ. Ν. 89/1967, άδεια παραμονής έως τις 31.12.1996. Η άδεια αυτή ανεκλήθη (υπλ αριθμ. 9102/89-420478/4.9.1996 Διαταγή της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας) λόγω ανακλήσεως της άδειας εγκαταστάσεως στην Ελλάδα γραφείου της ως άνω εταιρείας, ακολούθως δε με τις υπλ αριθμ. 3/52243-400408/17.4.1997 και 3/52243-426903/19.4.1997 πράξεις της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας διετάχθη η σύλληψη και απομάκρυνση του αιτούντος από τη Χώρα καθώς και η εγγραφή του στον Κατάλογο Ανεπιθυμητών Αλλοδαπών επειδή από την ελληνική πρεσβεία στη Δαμασκό διαπιστώθηκε ότι η προξενική θεώρηση, βάσει της οποίας είχε εισέλθει στη Χώρα, ήταν πλαστή. Την 1.10.1998 ο αιτών, ο οποίος εν τω μεταξύ είχε παραμείνει, κατά τους ισχυρισμούς του, εργαζόμενος παρανόμως στην Ελλάδα, υπέβαλε στον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.-Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής και Νήσων) αίτηση για την έκδοση κάρτας παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας αλλοδαπού, κατά τις διατάξεις του

Π.δ/τος 359/1997 (ΦΕΚ Α' 258), και έλαβε σχετική «βεβαίωση πράσινης κάρτας» που αποτελεί προσωρινό τίτλο παραμονής στην Χώρα. Ακολουθώντας, όμως, με την υπ' αριθμ. 3/522243-6985-Α/3.6.1999 πράξη του Προϊσταμένου του Κλάδου Αστυνομίας, Ασφάλειας και Τάξης της Ελληνικής Αστυνομίας απεφασίσθη να μην του χορηγηθεί κάρτα παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας («πράσινη κάρτα») με την αιτιολογία ότι είναι εγγεγραμμένος στον Κατάλογο Ανεπιθυμητών Αλλοδαπών, ενώ, εξάλλου, με την υπ' αριθμ. 3/522243-6985α/29.6.1999 απόφαση του Γενικού Γραμματέως του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως του ετάχθη, για τον ίδιο λόγο, προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών προς αναχώρηση από τη Χώρα. Ήδη, με την κρινόμενη αίτηση ζητείται παραδεκτως η ακύρωση των δύο αυτών αποφάσεων καθώς και των προαναφερθεισών (3/522243-400408/ 17.4.1997 και 3/522243-426903/19.4.1997) διαταγών εγγραφής του αιτούντος στον Κατάλογο Ανεπιθυμητών Αλλοδαπών.

3. Επειδή, στο άρθρο 11 του Ν. 1975/1991, περί αλλοδαπών (ΦΕΚ Α' 184) ορίζεται ότι: «1. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης καταρτίζει και τηρεί κατάλογο ανεπιθυμητών αλλοδαπών. Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτόν καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης. 2. Αλλοδαπός ευρισκόμενος στο ελληνικό έδαφος, αφότου εγγραφεί στον κατάλογο ανεπιθυμητών, υποχρεούται να εγκαταλείψει τη Χώρα, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται κάθε φορά από τον Υπουργό Δημοσίας Τάξης. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσής του ο αλλοδαπός απελαύνεται». Εξάλλου, στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του Π.δ/τος 358/1997 (ΦΕΚ Α' 240), όπως η διάταξη αυτή αντικαταστάθηκε αρχικώς με την παρ. 2 του άρθρου μόνου του Π.δ/τος 241/1998 (ΦΕΚ Α' 180) και στη συνέχεια με το άρθρο 73 παρ. 1 περ. ζ' του Ν. 2676/1999 (ΦΕΚ Α' 1), διαλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα εξής ως προς τις προϋποθέσεις και την διαδικασία για τη νόμιμη παραμονή και εργασία στην Ελλάδα αλλοδαπών, που δεν είναι υπήκοοι των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «... Δεν χορηγείται Κάρτα Προσωρινής Ξένης Παραμονής Αλλοδαπού σε όσους έχουν καταδικαστεί τελεσίδικα στην Ελλάδα για κακούργημα ή πλημμέλημα σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) μηνών, εξαιρουμένων όσων καταδικάστηκαν για παράνομη είσοδο και εργασία σε ελληνικό έδαφος προ της έναρξης της ισχύος του παρόντος διατάγματος ή σε όσους αναφέρονται στον κατάλογο ανεπιθυμητών αλλοδαπών του άρθρου 11 του ν. 1975/1991, μη συμπεριλαμβανομένων όσων είναι καταχωρημένοι συνεπεία διοικητικής ή δικαστικής απέλασης λόγω παράνομης εισόδου, παραμονής ή εργασίας, της σχετικής δικαστικής απέλασης αναστελλομένης». Από τον συνδυασμό των διατάξεων αυτών, προκύπτει ότι δεν χορηγείται μεν κατ' αρχήν άδεια παραμονής (και ειδικότερα «λευκή» και «πράσινη κάρτα» κατά τα προβλεπόμενα στα Π.δ/τα 358 και 359/1997) σε αλλοδαπούς, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο των ανεπιθυμητών, η απαγόρευση όμως αυτή δεν αφορά τους αλλοδαπούς, των οποίων η εγγραφή στον κατάλογο αυτό έχει γίνει γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, δηλαδή για παράνομη είσοδο τους στη Χώρα, αφού κατά την προαναφερθείσα διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 3 του Π.δ/τος 358/1997, όπως αντικαταστάθηκε, η άδεια παραμονής παρέχεται ακόμη στους αλλοδαπούς εκείνους οι οποίοι έχουν καταδικασθεί ή έχει διαταχθεί, δικαστικώς ή διοικητικώς, η απέλασή τους για παράνομη είσοδο, παραμονή ή εργασία σε ελληνικό έδαφος (βλ. και ΣΤΕ 1239/2002). Συνεπώς, ενώπιον των προδιαληφθέντων, η άρνηση της Διοικήσεως να χορηγήσει στον αιτούντα κάρτα παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας («πράσινη κάρτα») και η συναφής διαταγή απομακρύνσεώς του από τη Χώρα, με την αιτιολογία ότι είναι εγγεγραμμένος στον κατάλογο των ανεπιθυμητών, για παράνομη είσοδο στην Χώρα, δεν είναι νόμιμες, κατά τον βασίμως προβαλλόμενο λόγο ακυρώσεως. Επομένως, πρέπει, κατά το μέρος αυτό, να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθούν οι εκ των προσβαλλομένων, 3/522243-6985-Α/3.6.1999 και 3/522243-6985α/ 29.6.1999 αποφάσεις του Προϊσταμένου του Κλάδου Αστυνομίας, Ασφάλειας και Τάξης της Ελληνικής Αστυνομίας και του Γενικού Γραμματέως του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, αντιστοίχως.

4. Επειδή, με τον νεώτερο Ν. 2910/2001, περί αλλοδαπών (ΦΕΚ Α' 91), ορίσθηκε (άρθρο 66 παρ. 1) ότι είναι επιτρεπτή, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, η χορήγηση άδειας παραμονής σε αλλοδαπούς οι οποίοι κατά την έναρξη ισχύος του, διέμεναν παρανόμως στην Ελλάδα. Περαιτέρω δε με το άρθρο 21 παρ. 6 του Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ Α' 102) προσετέθη ένατη παράγραφος στο ως άνω άρθρο 66 του Ν. 2910/2001 και ορίσθηκε ειδικότερα ότι: «Η καταχώριση αλλοδαπού στον κατάλογο ανεπιθυμητών συνεπεία διοικητικής απέλασης ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία, για παράνομη είσοδο, έξοδο, παραμονή ή εργασία στο ελληνικό έδαφος, ο οποίος έχει λάβει την άδεια παραμονής της παραγράφου 1 του άρθρου 66 του Ν. 2910/2001 και εφόσον στηρίζεται σε γεγονότα που έγιναν σε χρόνο προγενέστερο της έκδοσης της ανωτέρω άδειας παραμονής, δεν συνεπάγεται έναντι των κατόχων της οποιοδήποτε έννομο αποτέλεσμα και επέρχεται, αυτοδικαίως, διαγραφή τους από

τον ίδιο κατάλογο». Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα στο Δικαστήριο στοιχεία, στον αιτούντα χορηγήθηκε από την Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας Αττικής η υπλ αριθμ. Φ.093472/0093502 προσωρινή άδεια παραμονής ισχύος από 31.8.2001 έως 1.3.2002, εκκρεμεί δε ενώπιον της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Αθηνών αίτηση ανανέωσης της αδειας αυτής (από 26.3.2002 βεβαίωση κατάθεσης δικαιολογητικών). Υπό τα δεδομένα αυτά, επήλθε ήδη η αυτοδίκαιη διαγραφή του αιτούντος από τον Κατάλογο Ανεπιθυμητών Αλλοδαπών συμφώνως προς το άρθρο 21 παρ. 6 του Ν. 3013/2002, εφόσον συντρέχουν στην περίπτωση του οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διατάξεως αυτής και ειδικότερα το μεν έλαβε προσωρινή άδεια παραμονής κατ' άρθρ. 66 παρ. 1 Ν. 2910/2001, το δε η εγγραφή του στον κατάλογο ανεπιθυμητών στηρίζεται σε παράνομη είσοδο του στην Ελλάδα που έλαβε χώρα στις 31.12.1994, πριν δηλαδή από την έκδοση της αδειας παραμονής. Επομένως, η κρινόμενη αίτηση δεν έχει πλέον αντικείμενο καθ' ό μέρος στρέφεται κατά της εγγραφής του αιτούντος στον Κατάλογο Ανεπιθυμητών Αλλοδαπών και, ως εκ τούτου, η δίκη πρέπει, κατά το μέρος αυτό, να καταργηθεί, συμφώνως προς το άρθρο 32 παρ. 2 του κωδ. π.δ/τος 18/1989 (ΦΕΚ Α' 8), δεδομένου ότι δεν προβάλλεται ιδιαίτερο έννομο συμφέρον που να δικαιολογεί τη συνέχισή της.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται εν μέρει την κρινόμενη αίτηση.

Ακυρώνει, κατά το αιτιολογικό, την υπλ αριθμ. 3/522243-6985-A/ 3.6.1999 απόφαση του Προϊσταμένου του Κλάδου Αστυνομίας, Ασφάλειας και Τάξης της Ελληνικής Αστυνομίας και την υπλ αριθμ. 3/522243-6985α/29.6.1999 απόφαση του Γενικού Γραμματέως του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως.

Καταργεί την δίκη κατά τα λοιπά.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Επιβάλλει εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου την δικαστική δαπάνη του αιτούντος που ανέρχεται σε επτακόσια εξήντα (760) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 15 Μαΐου 2002

Η Προεδρεύουσα Σύμβουλος

Η Γραμματέας

A. Τσαμπάση A. Ζυγουρίτσα
και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 24 Ιουλίου 2002.
Η Πρόεδρος του Α' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος
Διακοπών

A. Τσαμπάση

A. Τριάδη

289/2001 ΣΤΕ (300825)

Μέγεθος Γραμμάτων

A ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ/2001 (1)

Πράξεις περί απαγορεύσεως εξόδου από τη χώρα, λόγω χρεών προς το Δημόσιο, οι οποίες εκδόθηκαν κατ' επίκληση των διατάξεων των Ν. 395/1976 και 1882/1990, παύουν να ισχύουν από την έναρξη της ισχύος του Ν. 2873/2000 (28-12-2000). Απόρριψη της αιτήσεως για συνέχιση της σχετικής δίκης, εφόσον κρίνεται ότι δεν εθίγη η υπόληψη του αιτούντος ως επιχειρηματία με την προσβαλλόμενη απόφαση.

Αριθμός 289/2001
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Δ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 9 Ιανουαρίου 2001 με την εξής σύνθεση : Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Φ. Αρναούτογλου, Ε. Δανδουλάκη, Σύμβουλοι, Κ. Ευστρατίου, Μ. Σωτηροπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 20 Αυγούστου 1998 αίτηση : του , κατοίκου Παλαιού Φαλήρου Αττικής, οδός Παρθενώνος αρ. 1, ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους 1) Ανδρέα Καλογεροπούλο (Α.Μ. 7472) και 2) (Α.Μ. 10906), που τους διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο,

κατά του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Ακαδημίας αρ. 40, το οποίο παρέστη με τον Ι. Δέτση, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Στη δίκη παρεμβαίνει με προφορική δήλωση στο ακροατήριο, υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως, ο Υπουργός Οικονομικών με τον Στέφανο Δέτση, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 77851/16-6-1998 απόφαση του Προϊσταμένου της Διευθύνσεως Διοικητικής Εκτελέσεως του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Κ. Ευστρατίου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τους πληρεξούσιους του αιτούντος, εκ των οποίων ο δικηγόρος Ιω. Μπούγος, δήλωσε ότι συντρέχει περίπτωση συνεχίσεως της δίκης, διότι έχει ιδιαίτερο ηθικό έννομο συμφέρον να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη. Ειδικότερα προέβαλε ότι με την εν λόγω πράξη εθίγη η υπόληψη αυτού ως επιχειρηματία, εφόσον έγινε γνωστό στον ευρύτερο κύκλο των συναλλασσομένων με αυτόν ότι στερήθηκε της δυνατότητας να ταξιδεύει στο εξωτερικό. Στην συνέχεια οι ως άνω πληρεξούσιοι ανέπτυξαν προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησαν να γίνει δεκτή η αίτηση, ο δε αντιπρόσωπος του Ταμείου και του Υπουργού, ζήτησε την κατάργηση της δίκης, άλλως την απόρριψη της αιτήσεως.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και :

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την κρινόμενη αίτηση έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (5412259/1998 γραμμάτιο εισπράξεως της Δ.Ο.Υ. Ενσήμων και Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, 1006545/1998 ειδικό γραμμάτιο παραβόλου).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, όπως συμπληρώθηκε με δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται η ακύρωση της 77851/16-6-1998 πράξεως της Προϊσταμένης της Διευθύνσεως Εισπράξεως Εσόδων και Διοικητικής Εκτέλεσης του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, με την οποία εντέλλεται η Διεύθυνση Κρατικής Ασφαλείας του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως να απαγορεύσει την έξοδο του αιτούντος από την χώρα λόγω χρεών του προς το εν λόγω Ταμείο.

3. Επειδή, στη δίκη παρεμβαίνει υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως, με προφορική δήλωση στο ακροατήριο, ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος ασκεί εποπτεία επί του καθ' ου στρέφεται η αίτηση νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

4. Επειδή, η προσβαλλόμενη πράξη έχει εκδοθεί κατ' επίκληση των διατάξεων των άρθρων 1 του Ν. 395/1976 και 27 του Ν. 1882/1990. Μετά την άσκηση όμως της κρινόμενης αιτήσεως (20-8-1998), και πριν από τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο, δημοσιεύθηκε ο Ν. 2873/2000 (ΦΕΚ Α? 285/28-12-2000), με το άρθρο 12 του οποίου καταργήθηκαν οι εν λόγω διατάξεις. Κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, πράξεις περί απαγορεύσεως εξόδου από τη χώρα, εκδοθείσες κατ' επίκληση των καταργηθεισών διατάξεων, παύουν να ισχύουν από την έναρξη ισχύος του ανωτέρω νόμου, δηλαδή από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (28-12-2000), κατά το άρθρο 50 περ. ι αυτού. Ο αιτών, με προφορική δήλωση στο ακροατήριο του πληρεξουσίου δικηγόρου του, την οποία ανέπτυξε με το από 9-1-2001 υπόμνημα, που κατέθεσε εντός της ταχθείσης από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου προθεσμίας, προέβαλε ότι συντρέχει περίπτωση συνεχίσεως της δίκης, διότι έχει ιδιαίτερο ηθικό έννομο συμφέρον να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη. Ειδικότερα προέβαλε ότι με την εν λόγω πράξη εθίγη η υπόληψη αυτού ως επιχειρηματία, εφόσον έγινε γνωστό στον ευρύτερο κύκλο των συναλλασσομένων με αυτόν ότι στερήθηκε της δυνατότητας να ταξιδεύει στο εξωτερικό. Τα ανωτέρω, όμως, προβαλλόμενα δεν συνιστούν λόγο ιδιαίτερου εννόμου συμφέροντος δικαιολογούντα τη συνέχιση της δίκης, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 2 του π.δ/τος 18/1989 (ΦΕΚ Α? 8). Και τούτο διότι το μέτρο της απαγορεύσεως εξόδου από τη χώρα λόγω χρεών προς τα προβλεπόμενα στις θεσπίζουσες τούτο διατάξεις νομικά πρόσωπα δεν ενείχε ηθική αποδοκιμασία προς το πρόσωπο του οφειλέτη, αλλά απέβλεπε στην εξασφάλιση της εισπράξεως εσόδων των εν λόγω νομικών προσώπων.

5. Επειδή, με τα ανωτέρω δεδομένα, η προσβαλλόμενη πράξη έπαυσε εκ του νόμου να ισχύει και συνεπώς η ανοιγείσα με την κρινόμενη αίτηση δίκη δεν έχει πλέον αντικείμενο και πρέπει να κηρυχθεί κατηργημένη, σύμφωνα με την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 του π.δ/τος 18/1989.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Κηρύσσει τη δίκη κατηργημένη.

Διατάσσει την απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 19 Ιανουαρίου 2001 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 23 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος του Δ Τμήματος Η Γραμματέας του Δ Τμήματος

Μ. Βροντάκης

Α. Τριάδη

447/2000 ΣΤΕ (315044)

Μέγεθος Γραμμάτων

(ΔΔΙΚΗ 2002/54)

Απαγόρευση εξόδου από τη χώρα ελλήνων για χρέη προς το Δημόσιο ή το ΙΚΑ από οποιαδήποτε αιτία. Οι σχετικές διατάξεις του ν. 395/1976 δεν αντικείται στο άρθρο 5 του Συντάγματος, στο Κοινοτικό δίκαιο ή στο άρθρο της ΕΣΔΑ.

Αριθμός 447/2000
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 23 Μαρτίου 1999, με την εξής σύνθεση : Χρ. Γεραρής, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Γ. Ανεμογιάννης, Φ. Αρναούτογλου, Σύμβουλοι, Ο. Ζύγουρα, Δ. Μακρής, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 15 Μαΐου 1997 αίτηση :

του ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Αθ. Νιάνιο (Α.Μ. 2705), που τον διόρισε στο ακροατήριο,

κατά του το οποίο παρέστη με τον δικηγόρο Ιω. Ζύγρα (Α.Μ. 2976), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. πρωτ. 972/1997 απόφαση του Διευθυντή του Ταμείου Εισπράξεως εσόδων ΙΚΑ Πειραιώς περι απαγορεύσεως εξόδου του από τη χώρα.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Παρέδρου Ο. Ζύγουρα.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον πληρεξούσιο του Ιδρύματος, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή δια την άσκηση της υπό κρίσιν αιτήσεως κατεβλήθησαν τα κατά νόμον τέλη (διπλότυπα εισπράξεως Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών υπ' αριθμ. 7044336 και 7044337 έτους 1997) και το παράβολον (ειδικά δελτία παραβόλου υπ' αριθμ. 7439380 και 1858682 έτους 1997).

2. Επειδή ζητείται η ακύρωση της 972/21.1.1997 πράξεως του Διευθυντού του Ταμείου Εισπράξεως Εσόδων ΙΚΑ Πειραιά, διά της οποίας καλείται η Διεύθυνση Κρατικής Ασφαλείας του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως να απαγορεύσει την έξοδο του αιτούντος από τη χώρα λόγω χρεών προς το ΙΚΑ της "Αωνύμου Εταιρείας Αμμοβολής και Χρωμάτων ΑΕ", της οποίας ο αιτών φέρεται ως διευθύνων σύμβουλος, ύψους 42.833.007 δρχ. εκ καθυστερουμένων ασφαλιστικών εισφορών.

3. Επειδή, το άρθρο 5 του Συντάγματος στις παραγρ. 3 και 4 ορίζει τα εξής : "3. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται, ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε τρόπο περιορίζεται παρά μόνον όταν και όπως ορίζει ο νόμος. 4. Απαγορεύονται ατομικά διοικητικά μέτρα που περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη Χώρα, καθώς και την ελεύθερη έξοδο και είσοδο σ' αυτή. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης, και μόνο για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων, είναι δυνατόν να επιβληθούν τέτοια μέτρα, ύστερα από απόφαση ποινικού δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει. Σε κατεπείγουσα περίπτωση η απόφαση μπορεί να εκδοθεί και μετά τη λήψη του διοικητικού μέτρου, το αργότερο όμως μέσα σε τρεις ημέρες, διαφορετικά το μέτρο αίρεται αυτοδικαίως". Σύμφωνα δε με την ερμηνευτική δήλωση, που έχει τεθεί υπό το άρθρο 5 του Συντάγματος, "Στην απαγόρευση της παραγράφου 4 δεν περιλαμβάνεται η απαγόρευση της εξόδου με πράξη του εισαγγελέα, εξαιτίας ποινικής δίωξης, ούτε λήψη μέτρων που επιβάλλονται για την προστασία της δημόσιας υγείας ή της υγείας των ασθενών, όπως νόμος ορίζει".

4. Επειδή, κατά την έννοια των παραπάνω συνταγματικών διατάξεων, αποτελεί μεν θεμελιώδη συνταγματική αρχή η προσωπική ελευθερία, επιτρέπεται όμως η θέσπιση με νόμο, κατά τρόπο γενικό και αντικειμενικό, περιορισμών σε αυτή. Ειδικώς δε, όσον αφορά τους περιορισμούς στην ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη Χώρα, καθώς και στην ελεύθερη έξοδο και είσοδο σε αυτή οποιουδήποτε Έλληνα, απαγορεύεται στο νομοθέτη να θεσπίζει τους περιορισμούς

αυτούς, με τη μορφή των "ατομικών διοικητικών μέτρων". Όπως δε προκύπτει και από τις προπαρασκευαστικές εργασίες ψήφισης του άρθρου 5 του Συντάγματος, με τη φράση "ατομικά διοικητικά μέτρα. . . απαγορεύονται", ο συνταγματικός νομοθέτης θέλησε να αποκλείσει την ανάθεση, από το νόμο, σε όργανα της Διοίκησης, οποιασδήποτε διακριτικής εξουσίας για την έκδοση ατομικών διοικητικών πράξεων, περιοριστικών της εν λόγω ελευθερίας. (βλ. τις διαδοχικές διατυπώσεις του άρθρου 5 στο αρχικό και το επόμενο κυβερνητικό σχέδιο και στα σχέδια των Υποεπιτροπών και της Ολομέλειας της Επιτροπής της Ε` Αναθεωρητικής Βουλής, τις συζητήσεις ενώπιον της Β` Υποεπιτροπής - σελ. 535, 536 πρακτικών - και τις συζητήσεις της Ολομέλειας της Βουλής - σελ. 780, 781 πρακτικών). Δεν μπορεί, δηλαδή, ο νομοθέτης, χρησιμοποιώντας αόριστες έννοιες και γενικές ρήτρες, οι οποίες έχουν ανάγκη προσδιορισμού με συμπλήρωση, να αφήνει σε διοικητικά όργανα περιθώρια ουσιαστικής εκτίμησης ή αξιολόγησης της συμπεριφοράς ατόμων ή της εκτίμησης ή αξιολόγησης άλλων πραγματικών δεδομένων, προκειμένου να εκδώσουν ατομική διοικητική πράξη περιοριστική της παραπάνω ελευθερίας. Συνεπώς, ο νόμος που θεσπίζει περιορισμούς στην ελεύθερη κίνηση και εγκατάσταση στη Χώρα καθώς και στην ελεύθερη έξοδο και είσοδο σε αυτή οποιοσδήποτε Έλληνα, τότε μόνο δεν αντίκειται στο Σύνταγμα, όταν αφήνει στα διοικητικά όργανα την διαπίστωση απλώς και μόνο εάν συντρέχουν οι, από τον ίδιο το νόμο, τασσόμενες, κατά τρόπο γενικό αλλά συγκεκριμένο, σαφή και αντικειμενικό, πραγματικές προϋποθέσεις, με τη συνδρομή των οποίων επιτρέπεται η έκδοση ατομικής διοικητικής πράξης περιοριστικής της εν λόγω ελευθερίας και εφ` όσον οι περιορισμοί αυτοί εναρμονίζονται με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 5 του Συντάγματος, με τις οποίες προστατεύονται οι αναφερόμενες σε αυτές αξίες καθώς και με το εν γένει δημοκρατικό και φιλελεύθερο πνεύμα του Συντάγματος (Σ.τ.Ε. Ολ. 4675/ 1998, πρβλ 2313/1976, 1767/1977, 2858/1985).

5. Επειδή, ο Ν. 395/1976 (φ. 199), ο οποίος, αντικαθιστώντας τη μέχρι τότε ισχύουσα νομοθεσία, εισήγαγε γενική ρύθμιση για το θέμα της απαγόρευσης εξόδου από τη Χώρα των οφειλετών του Δημοσίου από οποιαδήποτε αιτία, στο άρθρο 1 ορίζει τα εξής : "1. Επιτρέπεται η απαγόρευση της εξόδου εκ της Χώρας Ελλήνων υπηκόων, εφ` όσον τυγχάνουν οφειλέται του Δημοσίου εκ πάσης αιτίας και η οφειλή των υπερβαίνει το ποσόν των εκατόν χιλιάδων (100.000) δραχμών, ανεξαρτήτως του ληξιπροθέσμου ή μη ταύτης, προκειμένου δε περί οφειλής εκ λαθρεμπορίας ή τελωνειακής παραβάσεως εφ` όσον αυτή υπερβαίνει το ποσόν των δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών. Η ίδια απαγόρευση επιτρέπεται εις περιπτώσιν, κατά την οποίαν επίκειται βεβαιώσεις χρέους προς το Δημόσιον, υπερβαίνοντος κατά την εν τω προηγούμενω εδαφίω διάκρισιν, τα ως άνω ποσά. 2. Δι` αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών δημοσιευομένων διά της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, καθορίζονται αι αναγκαίαι λεπτομέρειαι εφαρμογής του παρόντος. 3. Τα εν παραγράφω 1 του παρόντος ποσά δύνανται να μεταβάλλωνται εκάστοτε δι` αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών δημοσιευομένων διά της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως". Κατ` εξουσιοδότηση της διατάξεως αυτής, εκδόθηκε η απόφαση 58403/38346/ 3.6.1986 του Υπουργού Οικονομικών (Β` 527) με την οποία αναπροσαρμόσθηκε το ύψος των οφειλών προς το Δημόσιο, για τις οποίες επιτρέπεται η λήψη του μέτρου και μεταξύ άλλων ορίσθηκε, ότι το μέτρο της απαγόρευσης εξόδου αίρεται στις περιπτώσεις εξόφλησης του χρέους, μείωσης κάτω του προβλεπόμενου ποσού, προσκόμισης στοιχείων που αποδεικνύουν ότι η περιουσία του οφειλέτη καλύπτει το χρέος, παροχής εγγύησης ή ασφάλειας οποιασδήποτε μορφής και συνδρομής αναπότρεπτων λόγων οικογενειακής ανάγκης ή ασθένειας. Εξ άλλου, κατά το άρθρο 17 παράγρ. 1 του Ν.Δ. 3843/1958 "περί φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων" (ΦΕΚ 148), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του Ν. 542/1977 (ΦΕΚ 41), "Οι κατά το χρόνο της διαλύσεως ή συγχωνεύσεως ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών ή συνεταιρισμών διευθυνταί ή διευθύνοντες σύμβουλοι και εκκαθαρισταί τούτων ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως δια την πληρωμήν του κατά τον παρόντα νόμον οφειλομένου υπ` αυτών φόρου, ως και του παρακρατούμενου τοιούτου, αδιαφόρως του χρόνου βεβαιώσεως των . . .". Ακολούθησε ο Ν. 1882/1990 (ΦΕΚ 43), με το άρθρο 27 του οποίου ρυθμίσθηκε ειδικώς το θέμα της απαγόρευσης εξόδου από τη Χώρα ορισμένων φυσικών προσώπων για τα προς το Δημόσιο, από οποιαδήποτε αιτία, χρέη των αναφερομένων στο άρθρο αυτό νομικών προσώπων. Συγκεκριμένα, στο εν λόγω άρθρο 27 ορίζονται τα ακόλουθα : "1. Επιτρέπεται η απαγόρευση εξόδου από τη Χώρα των παρακάτω προσώπων, για τα προς το Δημόσιο χρέη των ανωνύμων εταιρειών, των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, των σωματείων ή συνεταιρισμών και των αλλοδαπών νομικών προσώπων, εφ` όσον τα πρόσωπα αυτά έχουν την ελληνική υπηκοότητα : α) Των διευθυνόντων ή εντεταλμένων ή συμπραττόντων συμβούλων ή διοικητών ή γενικών διευθυντών των ανωνύμων εταιρειών ή κάθε προσώπου εντεταλμένου, είτε αμέσως, είτε από το νόμο, είτε από ιδιωτική βούληση, στη διοίκηση ή διαχείριση των εταιρειών αυτών ή με οποιονδήποτε

τρόπο αναμίχθηκε, ολικώς ή μερικώς, στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών, σωρευτικώς ή μη. Εάν ελλείπουν όλα τα παραπάνω πρόσωπα, το μέτρο λαμβάνεται κατά των προέδρων των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών αυτών, εφ' όσον ασκούν πράγματι, προσωρινώς ή διαρκώς, ένα από τα καθήκοντα των προσώπων που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο. β) Των διαχειριστών των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης και, όταν ελλείπουν ή απουσιάζουν, κάθε εταίρου, σωρευτικώς ή μη. γ) Των προέδρων και γενικών γραμματέων, των κάθε κατηγορίας και σκοπού συνεταιρισμών ή σωματείων, σωρευτικώς ή μη. δ) Των στην Ελλάδα, πρακτόρων, αντιπροσώπων και γενικά εκπροσώπων αλλοδαπών νομικών προσώπων, σωρευτικώς ή μη. 2. Το μέτρο της απαγόρευσης εξόδου από τη Χώρα κατά των προσώπων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο λαμβάνεται για τα προς το Δημόσιο χρέη των εταιρειών και λοιπών νομικών προσώπων πάνω από ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές, τα οποία είτε ήταν βεβαιωμένα στη δημόσια οικονομική υπηρεσία ή το τελωνείο κατά το χρόνο ανάληψης των αρμοδιοτήτων ή καθηκόντων τους, είτε βεβαιώθηκαν ή και απλώς γεννήθηκαν κατά το χρόνο που τα πρόσωπα αυτά είχαν μία από τις ιδιότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος, έστω και αν έληξε αυτή ή την απέβαλαν μεταγενέστερα με οποιονδήποτε τρόπο και για οποιαδήποτε αιτία, καθώς επίσης και για τα χρέη τα οποία βεβαιώθηκαν μετά τη λύση των νομικών προσώπων, έστω και λόγω πτώχευσης, αλλά γεννήθηκαν ή ανάγονται στο χρόνο που είχαν την ιδιότητα αυτή. 3. Για την εφαρμογή του παραπάνω μέτρου, που εντάσσεται στη διαδικασία είσπραξης των δημοσίων εσόδων και τείνει στη θεραπεία του δημόσιου συμφέροντος, δεν απαιτείται οποιαδήποτε προηγούμενη ειδοποίηση ή κλήση των προσώπων στα οποία αναφέρεται το μέτρο αυτό. 4. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η διαδικασία για τη λήψη του μέτρου, οι προϋποθέσεις για την άρση του, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Με όμοιες αποφάσεις μπορεί να μεταβάλλεται το ύψος των χρεών για το οποίο λαμβάνεται το μέτρο είτε γενικά, είτε κατά κατηγορία οφειλετών νομικών προσώπων". Κατ' εξουσιοδότηση της τελευταίας αυτής παραγράφου εκδόθηκε η 2036208/5243-17/0016/31.5.1990 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ 385 Β'), με την οποία μεταξὺ άλλων καθορίζεται η διαδικασία λήψης του μέτρου και προβλέπεται ότι αρμόδιος είναι ο Προϊστάμενος της υπηρεσίας, στην οποία είναι βεβαιωμένο το χρέος. Ορίζεται δε περαιτέρω ότι το μέτρο της απαγόρευσης εξόδου αίρεται : α) Με την εξόφληση του χρέους . . . β) Με τον περιορισμό του χρέους σε ποσό μικρότερο αυτού που ορίζεται στην παράγραφο 1 της απόφασής μας αυτής. γ) Εάν προσκομισθούν στοιχεία από τα οποία να αποδεικνύεται ότι η κινητή ή ακίνητη περιουσία του νομικού προσώπου, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών βαρών και υποχρεώσεων, καλύπτει με την αξία της, κατά την κρίση του οργάνου που ζήτησε την απαγόρευση, τα χρέη προς το Δημόσιο με όλες τις επιβαρύνσεις τους. δ) Εάν παρασχεθεί εγγύηση ή ασφάλεια, που να εξασφαλίζει κατά την κρίση του οργάνου που ζήτησε την απαγόρευση, την καταβολή των χρεών του Νομικού Προσώπου, με τις πρόσθετες επιβαρύνσεις τους. ε) Εάν ο εκπρόσωπος αναλαμβάνει, με δήλωσή του, την υποχρέωση καταβολής του χρέους με οποιοδήποτε νόμιμο τρόπο (εγγύηση, σωρευτική αναδοχή χρέους) και ταυτόχρονα προσκομίζονται απ' αυτόν αποδεικτικά στοιχεία ατομικής του περιουσίας, που καλύπτουν με την αξία τους το χρέος με τις επιβαρύνσεις του. στ) Εάν υπάρχει αδυναμία για παροχή εγγύησης ή ασφάλειας και συντρέχουν αναπότρεπτοι λόγοι υγείας για αναχώρηση στο εξωτερικό. . .". Το ύψος των οφειλών, τόσο των φυσικών, όσο και των νομικών προσώπων, για τις οποίες επιτρέπεται η λήψη του μέτρου αναπροσαρμόσθηκε με την 1106544/7010/0016/1993 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ 648 Β/1993) στο ποσό των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών. Τέλος, με την παρ. 7 του άρθρου 21 του ν. 1902/1990 (φ. 138) ορίσθηκε ότι οι διατάξεις του ν. 395/1976 και η διάταξη του άρθρου 27 του ν. 1882/1990, που ισχύουν για το Δημόσιο, εφαρμόζονται ανάλογα και για το Ι.Κ.Α., ως προς τις απαιτήσεις του από ασφαλιστικές εισφορές. Επί τη βάση δε της διατάξεως αυτής εξεδόθη η Φ.14/405/ 1.3.1991 απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΦΕΚ τ. Β 165) ως ετροποποιήθη διά της Φ 14/518/6/ 13.4.94 ομοίας αποφάσεως (ΦΕΚ Β` 264) με την οποία ορίσθηκε, αφ' ενός, ότι επιτρέπεται η απαγόρευση εξόδου από τη Χώρα των αναφερομένων στην παρ. 1 του άρθρου 27 του ν. 1882/1990 ελλήνων υπηκόων, εκπροσώπων νομικών προσώπων, εφ' όσον οι οφειλές στο Ι.Κ.Α. των νομικών προσώπων υπερβαίνουν τα τρία εκατομμύρια (3.000.000) δραχμές, και, αφ' ετέρου, ότι το ως άνω μέτρο απαγόρευσης εξόδου αίρεται, μεταξύ άλλων, αν παρασχεθεί από τον οφειλέτη εγγύηση ή ασφάλεια (ακίνητα περιουσιακά στοιχεία για εγγραφή υποθήκης κ.λπ.) που να εξασφαλίζει, κατά την κρίση του οργάνου, που ζήτησε την απαγόρευση, την καταβολή των οφειλών στο ΙΚΑ, με όλες τις προσαυξήσεις.

6. Επειδή, το θεσπιζόμενο, με τις παρατεθείσες στην προηγούμενη σκέψη διατάξεις, μέτρο της απαγόρευσης εξόδου από τη Χώρα Ελλήνων για χρέη προς το

Δημόσιο ή το ΙΚΑ από οποιαδήποτε αιτία, είτε πρόκειται για προσωπικά τους χρέη, είτε πρόκειται για χρέη, βεβαιωμένα, νομικών προσώπων, στη διοίκηση ή διαχείριση εν γένει, των οποίων έχουν αναμιχθεί, έχει προσωρινό και επείγοντα χαρακτήρα και αποβλέπει στην αντιμετώπιση μείζονος προβλήματος της Χώρας, που είναι η εξασφάλιση της είσπραξης των δημοσίων εσόδων. Οι διατάξεις αυτές δεν προσκρούουν στο άρθρο 5 του Συντάγματος και ειδικότερα στις παραγράφους 3 και 4 αυτού. Και τούτο διότι οι προϋποθέσεις επιβολής του μέτρου καθορίζονται, όταν πρόκειται για βεβαιωμένα χρέη, κατά τρόπο γενικό αλλά σαφή, συγκεκριμένο και αντικειμενικό από τον ίδιο το νόμο, έτσι ώστε το αρμόδιο διοικητικό όργανο, κατά την έκδοση των ατομικών διοικητικών πράξεων, να περιορίζεται στην απλή διαπίστωση των προϋποθέσεων αυτών. Ως εκ τούτου, οι ατομικές αυτές πράξεις της απαγόρευσης εξόδου δεν έχουν το χαρακτήρα "ατομικών διοικητικών μέτρων", κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 5 παραγρ. 4 του Συντάγματος και της ερμηνευτικής δήλωσης που έχει τεθεί υπό το άρθρο αυτό, όπως προκύπτει, κατά τα προεκτεθέντα, και από τις προπαρασκευαστικές εργασίες ψήφισης του Συντάγματος. Ειδικότερα, τούτο σαφώς προκύπτει από σχετική διευκρινιστική δήλωση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ο οποίος χαρακτήρισε "αυτονόητο" ότι η απαγόρευση εξόδου από τη Χώρα των οφειλετών του Δημοσίου, που προβλεπεται και από την τότε ισχύουσα νομοθεσία (άρθρ. 9 παρ. 2 Ν. 2097/1952 και τις υπουργικές αποφάσεις που είχαν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 10 του ίδιου νόμου) καθώς και εκείνων που υπέχουν στρατιωτικές υποχρεώσεις, συνιστά γενικό και όχι ατομικό διοικητικό μέτρο και για το λόγο αυτό η δυνατότητα περιορισμού της αποδημίας τους δεν περιλαμβάνεται στην ερμηνευτική δήλωση της παραγρ. 4 του άρθρου 5 του Συντάγματος (βλ. σελ. 780 και 781 των πρακτικών της Ολομέλειας της Ε` Αναθεωρητικής Βουλής). Εξ άλλου, ο περιορισμός αυτός της προσωπικής ελευθερίας δικαιολογείται από την ανάγκη ικανοποίησης πρόδηλου σκοπού ιδιαίτερος σοβαρού δημόσιου και κοινωνικού συμφέροντος, εκείνου δηλαδή της είσπραξης και μάλιστα έγκαιρης των δημοσίων εσόδων, που αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών και την ικανοποίηση των εν γένει αναγκών του κράτους και της κοινωνίας, προβλέπεται δε για σημαντικά προς το Δημόσιο ή το ΙΚΑ χρέη, για την εξόφληση των οποίων δεν παρέχονται επαρκείς εγγυήσεις (πρβλ. Σ.τ.Ε. 4675/98 πρβλ. 2313/1976, 1767/1971, 2858/1985, 17/1988). Συνεπώς, είναι απορριπτός ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως.

7. Επειδή, η ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο έδαφος των κρατών μελών, η οποία εξαγγέλλεται στο άρθρο 8 Α της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της οποίας ειδικότερες εκφράσεις συνιστούν οι διατάξεις των άρθρων 48, 52 και 59 αυτής, αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου. Σύμφωνα πάντως με την παρ. 1 του άρθρου 8 Α, το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής κατοχυρώνεται με την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στη Συνθήκη και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της, δηλαδή με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων, που προβλέπονται στα άρθρα 48 παρ. 3, 56 παρ. 1 και 66 και με τις προϋποθέσεις που τίθενται από τους σχετικούς κανονισμούς και τις οδηγίες. Κατά την πάγια όμως νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η επίκληση των εν λόγω διατάξεων μπορεί να γίνει μόνο στο μέτρο κατά το οποίο η διεπόμενη από μια εθνική ρύθμιση κατάσταση εμπίπτει, στη συγκεκριμένη περίπτωση, στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου και ειδικότερα στη σφαίρα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων. Συνεπώς, οι σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία διατάξεις του πρωτογενούς και παράγωγου κοινοτικού δικαίου, δεν εφαρμόζονται σε καταστάσεις που δεν έχουν κανένα επαρκές συνδετικό στοιχείο με οποιαδήποτε από τις καταστάσεις που ρυθμίζει το κοινοτικό δίκαιο (βλ. κυρίως απόφαση της 27.10.1982, MORSON και JHANJAN, 35 και 36/82, Συλ. σελ. 3736, σκ. 15-17, απόφαση της 28.6.1984, MOSER, 180/84 Συλ. σελ. 2539 σκ. 15 και απόφαση της 29.5.1997, KREMZOW, Συλ. σελ. 2645 σκ. 15). Στην κρινόμενη περίπτωση, η κατάσταση του αιτούντος δεν παρουσιάζει κανένα στοιχείο σύνδεσης με μία οποιαδήποτε από τις καταστάσεις, που ρυθμίζονται από τις διατάξεις της Συνθήκης, τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, αφού πρόκειται για Έλληνα υπήκοο, ο οποίος στρέφεται κατά πράξεων ελληνικής αρχής, με τις οποίες απαγορεύεται η έξοδος του από την Ελλάδα όπου κατοικεί, για χρέη προς το ΙΚΑ, βάσει διατάξεων του εθνικού δικαίου, οι οποίες δεν έχουν θεσπισθεί για να εξασφαλίσουν την τήρηση των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου. Όσον δε αφορά την ύπαρξη σχέσης με το κοινοτικό δίκαιο, ο αιτών περιορίζεται να προβάλει γενικώς ότι η, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 1882/1990 (άρθρ. 27) και 1902/90 (άρθρ. 21), απαγόρευση εξόδου από την Ελλάδα παρεμποδίζει την άσκηση του κατοχυρούμενου από τη Συνθήκη δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και για τούτο αντίκειται στη Συνθήκη των Ευρωπαϊκών

Κοινοτήτων. Εάν πράγματι κάθε απαγόρευση εξόδου από τη Χώρα, από τη φύση της παρακωλύει την άσκηση από τον ενδιαφερόμενο του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας, ωστόσο, από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προκύπτει, κατά τρόπο μη επιδεχόμενο εύλογη αμφιβολία, ότι η καθαρώς υποθετική προοπτική μιας τέτοιας άσκησης δεν συνιστά έναν επαρκή δεσμό με το κοινοτικό δίκαιο, ώστε να μην δικαιολογείται η εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων (βλ. κυρίως τις προαναφερόμενες αποφάσεις του ΔΕΚ, MOSER σκ. 18 και KREMZOW σκ. 16). Συνεπώς στην προκειμένη περίπτωση, η εφαρμοσθείσα εθνική ρύθμιση του άρθρου 27 του Ν. 1882/1990, εν συνδυασμῶ προς το άρθρ. 21 ν. 1902/90, βάσει της οποίας απαγορεύθηκε η έξοδος του αιτούντος από την Ελλάδα, αφορά μία κατάσταση, η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο του κοινοτικού δικαίου. Ως εκ τούτου είναι απορριπτέος ο περί παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως.

8. Επειδή, το άρθρο 5 παρ. 1 της Σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, η οποία κυρώθηκε με το Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256), μαζί με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο των Παρισίων, ορίζει ότι "1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακολούθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν : . . . ". Το δε Πρόσθετο Πρωτόκολλο στο άρθρο του 1 ορίζει τα εξής : "Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους. Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει εν ισχύι Νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων". Το θεσπιζόμενο με τις διατάξεις που έχουν παρατεθεί σε προηγούμενη σκέψη, μέτρο της απαγόρευσης εξόδου από τη Χώρα δεν εμπίπτει στο στάδιο εφαρμογής του άρθρου 5 της Σύμβασης της Ρώμης, δεδομένου ότι το άρθρο τούτο αναφέρεται στις περιπτώσεις στέρησης της φυσικής ελευθερίας του προσώπου με σύλληψη ή με κράτηση και δεν αφορά τους απλούς περιορισμούς του δικαιώματος κάθε προσώπου να εγκαταλείπει οποιαδήποτε χώρα, περιλαμβανομένης και της χώρας του (βλ. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου - απόφαση Engel του έτους 1976, Σειρά Α', ηο 22, παρ. 58). Ούτε άλλωστε τα οριζόμενα στο άρθρο 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου έχουν εφαρμογή στην εξεταζόμενη περίπτωση. Συνεπώς, είναι απορριπτέα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα διά της υπό κρίσιν αιτήσεως, καθ' ερμηνείαν του δικογράφου της.

9. Επειδή, τέλος, είναι απορριπτέος ο δια του από 29.3.99 υπομνήματος του αιτούντος υποβληθέντος μετά την επ' ακροατηρίου συζήτησιν της υποθέσεως και εντός χορηγηθείσης από τον Πρόεδρον προθεσμίας κατ' άρθρ. 25 § 2 π.δ. 18/89 (φ. 8 τ. Α'), προβαλλόμενοι ισχυρισμοί, διά των οποίων αμφισβητείται η ιδιότης του αιτούντος ως διεθύνοντος συμβούλου της ανωνύμου εταιρείας "Ανώνυμος Εταιρεία Αμμοβολής και Χρωμάτων Α.Ε.", διότι οι ισχυρισμοί αυτοί, αποτελούντες νέους και αυτοτελείς λόγους ακυρώσεως απαραδέκτως προβάλλονται δι' υπομνήματος.

10. Επειδή μη προβαλλομένου παραδεκτῶς ετέρου λόγου ακυρώσεως, η υπό κρίσιν αίτησις να απορριφθή.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την αίτησιν.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει εις τον αιτούντα την δικαστικήν δαπάνην του καθ' ού η αίτησις ΙΚΑ εκ δρχ. δεκατεσσάρων χιλιάδων (14.000).

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 30 Μαρτίου 1999

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος

Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Χ. Γεραρής

Α. Τριάδη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση την 1η Φεβρουαρίου 2000.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος

Η Γραμματέας του Α. Τριάδη

Μ. Βροντάκης

Α. Τριάδη

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δυνάμεως να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

957/2003 ΣΤΕ (332758)

Μέγεθος Γραμμάτων

(Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Πρόσφυγες. Εννοια του όρου. Διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπού ως πρόσφυγα. Πλημελώς αιτιολογημένη η προσβαλλομένη υπουργική απόφαση με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα αναγνώρισης του αιτούντος αλλοδαπού ως πρόσφυγα. Δεκτή η αίτηση ακύρωσης.

Αριθμός 957/2003

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 28 Μαΐου 2002, με την εξής σύνθεση: Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Χ. Ράμμος, Α. Χριστοφορίδου, Σύμβουλοι, Δ. Γρατσίας, Μ. Σωτηροπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 23 Ιουλίου 2001 αίτηση:

του ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Κ. Μαυροειδή (Α.Μ. 13140), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά του ο οποίος παρέστη με τον Ι. Χατζηνάκουρα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 9135/35032/4-5-2001 απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξεως και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Δ. Γρατσία.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο

παράβολο (2415709/2001 ειδικό έντυπο παραβόλου).

2. Επειδή ζητείται η ακύρωση της υπλ αριθμ. 9135/35032/4.5.2001 αποφάσεως του Υπουργού Δημόσιας Τάξεως. Με την απόφαση αυτή απερρίφθη τελικώς αίτημα αναγνωρίσεως του αιτούντος αλλοδαπού ως πρόσφυγα, υπό την έννοια της Διεθνούς Συμβάσεως της Γενεύης.

3. Επειδή, όπως προκύπτει από σχετικό αποδεικτικό που υπάρχει στο φάκελο, η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση επεδόθη στον αιτούντα την 24.5.2001. Εν όψει τούτου, η κρινομένη αίτηση, η οποία κατετέθη την 23.7.2001, 60η ημέρα της εξηκονθήμερης προθεσμίας που τάσσεται στο άρθρο 46 παράγραφος 1 του Π.Δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Σύμβουλο της Επικρατείας» (Α' 8), έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και πρέπει να εξετασθεί κατ' ουσίαν.

4. Επειδή η Διεθνής Σύμβαση περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων, υπογραφέα στη Γενεύη την 28.7.1951 και κυρωθείσα με το ΝΔ 3989/1959 (Α' 201), ορίζει στο άρθρο 1Α παράγραφος 2 (όπως η διάταξη αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παράγραφος 2 του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης της 31.1.1967, κυρωθέντος με τον ΑΝ 389/1968, Α' 125) ότι ως «πρόσφυγας» νοείται, μεταξύ άλλων, και κάθε πρόσωπο, το οποίο «συνεπεία δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας, της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή λόγω του φόβου τούτου δεν επιθυμεί να απολαύη της προστασίας της Χώρας ταύτης». Εξ άλλου, ο Ν. 1975/1991, τιτλοφορούμενος «Είσοδος - έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνωρίσεως αλλοδαπών προσφύγων κ.λπ.» (Α' 184) ορίζει στην παράγραφο 1 του άρθρου 25 (αντικατασταθέντος με το άρθρο 2 του Ν. 2452/1996, Α' 283 και διατηρηθέντος σε ισχύ με το άρθρο 72 περίπτωση αλ του νεώτερου περί αλλοδαπών Ν. 2910/2001, Α' 91) ότι «(...) ο αλλοδαπός που βρίσκεται καθ' οιονδήποτε τρόπο στο Ελληνικό έδαφος, αναγνωρίζεται ύστερα από αίτησή του ως πρόσφυγας και του παρέχεται άσυλο, εφόσον στα πρόσωπό του συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου ΙΑ της από 28.7.1951 Διεθνούς Σύμβασης της Γενεύης "περί της νομικής καταστάσεως των προσφύγων" (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ 209 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το από 31.1.1967 Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ 125 Α')». Ο αυτός νόμος χορήγησε, με την παράγραφο 1 του άρθρου 24, αντικατασταθέντος με το άρθρο 1 του Ν. 2452/1996, νομοθετική εξουσιοδότηση με αντικείμενο τη θέσπιση διαδικασίας αναγνωρίσεως αλλοδαπού ως πρόσφυγα. Κατ' επίκληση της τελευταίας αυτής εξουσιοδότησεως εκδόθηκε το Π.Δ. 61/1999 (Α' 63), το οποίο ορίζει στο άρθρο 3 τα εξής: «1. (...) Ο αιτών άσυλο αναγνωρίζεται ως πρόσφυγας και του παρέχεται άσυλο με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ύστερα από πρόταση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Κατά τη σύνταξη της πρότασης, ο αρμόδιος χειριστής αξιωματικός ή πολιτικός υπάλληλος Π.Ε. συλλέγει κάθε στοιχείο χρήσιμο για την υπόθεση και δύναται να ζητεί τις απόψεις και άλλων Αρχών, καθώς και πληροφορίες από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες ή άλλες οργανώσεις ιδίως σε ό,τι αφορά την κατάσταση σε τρίτες χώρες προέλευσης ή διέλευσης. Επίσης, δύναται να προβαίνει σε επανεξέταση του ενδιαφερομένου για παροχή διευκρινίσεων ή κατάθεση συμπληρωματικών στοιχείων προς τεκμηρίωση της εισήγησής του, εφόσον κρίνει τούτο αναγκαίο ή διαταχθεί σχετικά. 2. (...). 3. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης ασύλου, ο αιτών δικαιούται να προσφύγει ενώπιον του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία επίδοσης της απόφασης. Στην απορριπτική απόφαση αιτιολογούνται πλήρως οι λόγοι της απόρριψης και γίνεται μνεία για την προθεσμία προς άσκηση προσφυγής, καθώς και τις συνέπειες της παρόδου άπρακτης της προθεσμίας αυτής. Το περιεχόμενο της απόφασης ανακοινώνεται προφορικά στον αιτούντα σε γλώσσα που κατανοεί και περί της ανακοινώσεως αυτής γίνεται μνεία στο αποδεικτικό επιδόσεως. 4. Η προσφυγή κατατίθεται στην κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος διατάγματος αρμόδια Αστυνομική Αρχή του τόπου κατοικίας ή προσωρινής διαμονής του ενδιαφερομένου, η οποία υποχρεούται να τη διαβιβάσει το ταχύτερο δυνατόν στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (...). 5. Επί της προσφυγής ο Υπουργός αποφαινεται εντός προθεσμίας ενενήντα (90) ημερών από την ημερομηνία ασκήσεώς της, ύστερα από γνώμη εξαμελούς επιτροπής που αποτελείται από το Νομικό Σύμβουλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ή το νόμιμο αναπληρωτή ως πρόεδρο, και ως μέλη ένα υπάλληλο του Διπλωματικού Κλάδου του Υπουργείου Εξωτερικών, ένα Νομικό Σύμβουλο του ίδιου Υπουργείου και ένα ανώτερο αξιωματικό της Ελληνικής Αστυνομίας, οι οποίοι ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τους οικείους Υπουργούς. Επίσης, στην Επιτροπή μετέχουν ένας εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, ο οποίος ορίζεται με τον αναπληρωτή του από το Δ.Σ. αυτού και ο Σύμβουλος Νομικής Προστασίας του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ

για τους πρόσφυγες στη χώρα μας ή ειδικά εξουσιοδοτημένο προς τούτο πρόσωπο. Οι αποφάσεις της επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου. 6. (...) 7. Η επιτροπή καλεί τον προσφεύγοντα, ο οποίος ενημερώνεται έγκαιρα για τον τόπο και την ημερομηνία εξετάσεως της προσφυγής του, καθώς και για το δικαίωμά του, να παραστεί αυτοπροσώπως ή μετά του συνηγόρου του ενώπιόν της, για να εκθέσει προφορικά, με τη βοήθεια κατάλληλου διερμηνέα, τα επιχειρήματά του και να δώσει διευκρινίσεις ή να υποβάλει τυχόν συμπληρωματικά στοιχεία. 8. (...) 9. (...). 10. (...)». Τέλος, ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, κυρωθείς με το άρθρο πρώτο του Ν. 2690/1999 (Α' 45), ορίζει στο άρθρο 20 τα εξής: «1. Όπου ο νόμος, για την έκδοση διοικητικής πράξης, προβλέπει προηγούμενη γνώμη (απλή ή σύμφωνη) (...), η (...) γνώμη διατυπώνεται ύστερα από ερώτημα του οργάνου που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα (...). Η γνώμη (...) πρέπει να είναι έγγραφη, αιτιολογημένη και επίκαιρη κατά το περιεχόμενό της. 2. Το όργανο που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα δεν μπορεί να εκδώσει πράξη με περιεχόμενο διαφορετικό από αυτό της σύμφωνης γνώμης (...). Η μη αποδοχή της θετικής σύμφωνης γνώμης ή της πρότασης, καθώς και η απόκλιση από την απλή γνώμη, πρέπει να αιτιολογούνται ειδικώς. 3 (...) 4 (...) ».

5. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Ο αιτών είναι Τούρκος υπήκοος, κατάγεται από την περιοχή του Diyarbakir της Νοτιοανατολικής Τουρκίας και φέρεται να ανήκει στην κουρδική μειονότητα. Την 12.2.1999 εισήλθε λαθραία στην Ελλάδα, χρησιμοποιώντας μικρό βενζινοκίνητο σκάφος και αποβιβάστηκε στην Κω. Την 10.3.1999 υπέβαλε στο Τμήμα Αλλοδαπών Λαυρίου αίτηση, με την οποία ζήτησε να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, υπό την έννοια του άρθρου 1 Α παράγραφος 2 της Συμβάσεως της Γενεύης, η οποία απερρίφθη με την υπλ αριθμ. 9135/35032/22.5.2000 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως. Στην απόφαση αυτή παρατίθεται η εξής αιτιολογία: «Στο πρόσωπο του αιτούντος δεν συντρέχουν τα υποκειμενικά και αντικειμενικά στοιχεία του δικαιολογημένου φόβου δίωξης, που είναι απαραίτητα για να του αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα (...). Οι αντίθετες ιδεολογικές πεποιθήσεις προς το κρατούν καθεστώς της Χώρας του δεν επαρκούν για τη χορήγηση ασύλου. Από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι στη Χώρα του αντιμετώπιζε κίνδυνο ατομικής δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων. Σκοπός της διαφυγής του είναι η αναζήτηση εργασίας και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής του, ως επίσης και η αποφυγή της στρατιωτικής θητείας». Κατά της εν λόγω αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, κοινοποιηθείσης στον αιτούντα την 15.6.2000, ασκήθηκε από τον τελευταίο, την 16.6.2000, η ενδικοφανής προσφυγή που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 3 του Π.Δ. 61/1999, επί της οποίας γνωμοδότησε η προβλεπόμενη στην παράγραφο 5 του αυτού άρθρου εξαμελής επιτροπή. Με τη σχετική, από 1.2.2001 γνώμη, διατυπωθείσα κατ' επίκληση των στοιχείων του φακέλου και κατόπιν προφορικής εξετάσεως του αιτούντος, ο οποίος, κατά τα βεβαιούμενα στο σχετικό πρακτικό της επιτροπής, παρέστη ενώπιόν της με διερμηνέα, η επιτροπή ετάχθη κατά πλειοψηφία, σχηματισθείσα από τρία μέλη της, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν και ο πρόεδρός της (βλ., επί ισοψηφίας των μελών της εν λόγω επιτροπής, τα προβλεπόμενα στο άρθρο 5 εδάφιο τελευταίο του Π.Δ. 61/1999), υπέρ της αποδοχής του αιτήματος του αιτούντος περί αναγνωρίσεώς του ως πρόσφυγα, και τούτο για τους εξής λόγους: «Στο πρόσωπο του αιτούντος συντρέχουν τα απαραίτητα στοιχεία που προϋποθέτει η Σύμβαση της Γενεύης 1951 και το συναφές Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης 1967 για να του αναγνωρισθεί η προσφυγική ιδιότητα και ειδικότερα: Υπέστη ατομική δίωξη από τις αρχές της Χώρας του. Ανήκει στο ΗΑΔΕΡ ως απλό μέλος. Από το 1990 ασχολείται με αφισσοκόλληση, προπαγάνδα, συγκέντρωση ατόμων σε συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας. Συνελήφθη για πρώτη φορά σε ηλικία 12 ετών, τον βασάνισαν για 10 μέρες. Οι γονείς του συνελήφθησαν επειδή προσέφεραν βοήθεια στο Ρ.Κ.Κ. Υπάρχει γνωμάτευση του Ι.Κ.Α.Θ.Β. (Ιατρικού Κέντρου Αποκαταστάσεως Θυμάτων Βασανιστηρίων) ότι έχει υποστεί φάλαγγα και ηλεκτροσόκ». Ακολούθησε η έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως, με την οποία η προσφυγή του αιτούντος, όπως και το αίτημα αναγνωρίσεώς του ως πρόσφυγα, απερρίφθησαν με την εξής αιτιολογία: « Στο πρόσωπό του δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 1 Α της Συμβάσεως της Γενεύης και ειδικότερα: Η απλή αντίθεσή του προς το ισχύον καθεστώς της Χώρας του και η υποστήριξη πολιτικού κόμματος δεν επαρκούν από μόνα τους για να αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα. Δεν απεδείχθη από κανένα στοιχείο ότι στη Χώρα του έχει διωχθεί ή διώκεται από τις αρχές λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων. Είναι προφανές ότι διέφυγε από τη Χώρα του για να αποφύγει τη στρατιωτική θητεία». Με το περιεχόμενο, όμως, αυτό, η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση αιτιολογείται, όπως βασίμως προβάλλεται, πλημμελώς, διότι: α) Με την αίτηση περί αναγνωρίσεώς του ως πρόσφυγα, ο αιτών δεν επικαλέσθηκε την απλή αντίθεσή του

προς το καθεστώς της Χώρας του ή την απλή ένταξή του σε πολιτικό κόμμα, αλλά αναφέρθηκε και σε διώξεις, τις οποίες υπέστη ο ίδιος και η οικογένειά του, λόγω της κουρδικής τους καταγωγής και των σχέσεων που έχουν με κουρδικά κόμματα, β) Ο Υπουργός αναφέρει, κατά τρόπο όλως γενικό, ότι δεν απεδείχθη από κανένα στοιχείο δίωξη του αιτούντος για φυλετικούς, πολιτικούς ή άλλους λόγους, χωρίς να αιτιολογεί ειδικώς, όπως επιβάλλεται από γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, αποτυπωθείσα και στο άρθρο 20 παράγραφος 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, την απόκλιση του από την απλή γνώμη της επιτροπής του άρθρου 3 παράγραφος 5 του Π.Δ. 61/1999, με την οποία έγινε κατά πλειοψηφία δεκτό ότι απεδείχθησαν διώξεις του αιτούντος, σύλληψη και βασανισμός του σε ηλικία 12 ετών, καθώς και σύλληψη των γονέων του, συνδεδεμένη με τη δράση του Ρ.Κ.Κ. γ) Κανένα συγκεκριμένο στοιχείο δεν επικαλείται, στην προσβαλλομένη απόφασή του, ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως για να στηρίξει την κρίση του ότι αποκλειστικός λόγος της αναχωρήσεως του αιτούντος από την Τουρκία είναι (και, μάλιστα, προφανώς) η αποφυγή της εκπληρώσεως των στρατολογικών του υποχρεώσεων.

6. Επειδή, εν όψει των εκτεθέντων στην προηγούμενη σκέψη, η προσβαλλομένη υπουργική απόφαση πρέπει, κατ' αποδοχή της κρινομένης αιτήσεως, να ακυρωθεί.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την κρινομένη αίτηση.

Ακυρώνει, κατά τα εκτιθέμενα στο αιτιολογικό, την υπ' αριθμ. 9135/35032/4.5.2001 απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Επιβάλλει εις βάρος του Δημοσίου τη δικαστική δαπάνη του αιτούντος, η οποία ανέρχεται στο ποσό των επτακοσίων εξήντα (760) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 28 Μαΐου 2002 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 8 Απριλίου 2003.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Μ. Βροντάκης Α. Τριάδη

1647/2003 ΣΤΕ (335807)

Μέγεθος Γραμμάτων

(Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Πρόσφυγες. Ποιο πρόσωπο χαρακτηρίζεται ως πρόσφυγας. Ο αλλοδαπός, που επιθυμεί την υπαγωγή του στο ειδικό προστατευτικό καθεστώς της Σύμβασης της Γενεύης, οφείλει να εκθέσει στη Διοίκηση, με σιτιχειώδη διαφάνεια, τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, με τα οποία του προκαλούν φόβο διώξεως στη χώρα του. Διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπού ως πρόσφυγα. Απορρίπτεται η αίτηση ακύρωσης.

Αριθμός 1647/2003
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 13 Νοεμβρίου 2001, με την εξής

σύνθεση: Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Δ. Πετρούλιας, Χ. Ράμμος, Σύμβουλοι, Δ. Γρατσία, Δ. Μακρής, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 23 Μαρτίου 2001 αίτηση:

του ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Δ. Χατζηπαναγιώτου (Α.Μ. 6911), που τον διόρισε στο ακροατήριο,

κατά του ο οποίος παρέστη με την Α. Ροδοκάλλη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 9135/35420/1-2-2001 απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Πάρεδρου Δ. Γρατσία.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (2723070/2001 ειδικό έντυπο παραβόλου).

2. Επειδή ο αιτών, ο οποίος είναι Τούρκος υπήκοος και ιατρός το επάγγελμα, εισήλθε στην Ελλάδα νομίμως, μέσω του Διεθνούς Αερολιμένα του Ελληνικού, την 16.1.1997, προερχόμενος από τη Ρουμανία και εφοδιασμένος με προξενική θεώρηση, διάρκειας τριών μηνών. Την 5.7.1999 υπέβαλε αίτημα αναγνωρίσεώς του ως πρόσφυγα, υπό την έννοια της Συμβάσεως της Γενεύης, το οποίο απερρίφθη, με την υπ' αριθμ. 9135/35420/27.10.2000 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως. Κατά της αποφάσεως αυτής ασκήθηκε από τον αιτούντα η προβλεπόμενη στο άρθρο 3 παράγραφος 3 του Π.Δ. 61/1999 προσφυγή, η οποία απερρίφθη με την υπ' αριθμ. 9135/35420/ 1.2.2001 απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως. Κατ' επίκληση της υπουργικής αυτής αποφάσεως, με την οποία δόθηκε επίσης στα αρμόδια όργανα η εντολή να κινηθεί διαδικασία απελάσεως, εκδόθηκε στη συνέχεια η υπ' αριθμ. 95/035420-5074/9.3.2001 απόφαση του Προϊσταμένου της Διευθύνσεως Αλλοδαπών της Ελληνικής Αστυνομίας, με την οποία διετάχθη η απέλαση του αιτούντος από τη Χώρα. Κατά της τελευταίας αυτής πράξεως κατετέθη από τον αιτούντα προσφυγή, μετά την άσκηση της οποίας εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 9135/35420/26.4.2001 απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως. Με την απόφασή του αυτή, ο Υπουργός ενέμεινε μεν στην κρίση του περί απορρίψεως του αιτήματος αναγνωρίσεως του αιτούντος ως πρόσφυγα, τροποποίησε, όμως, τη σχετική, υπ' αριθμ. 9135/35420/1.2.2001 απόφασή του, κατά το μέρος που διάτασσε την κίνηση της διαδικασίας απελάσεως του αιτούντος και χορήγησε στον τελευταίο τρίμηνη προθεσμία "προκειμένου να αναχωρήσει οικειοθελώς σε χώρα της επιλογής του". Εν όψει της αποφάσεως αυτής, ανακλήθηκε στη συνέχεια, με την υπ' αριθμ. 95/35420-5074α/27.4.2001 πράξη του Προϊσταμένου της Διευθύνσεως Αλλοδαπών της Ελληνικής Αστυνομίας, η πράξη με την οποία είχε διαταχθεί η απέλαση του αιτούντος από τη Χώρα. Με την υπό κρίση αίτηση, συμπληρωθείσα με το από 24.10.2001 δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται ήδη, κατ' ορθή ερμηνεία του δικογράφου, η ακύρωση της υπ' αριθμ. 9135/35420/1.2.2001 αποφάσεως του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως περί απορρίψεως του αιτήματος αναγνωρίσεως του αιτούντος ως πρόσφυγα, όπως η πράξη αυτή ισχύει μετά την τροποποίησή της με την προμνησθείσα, υπ' αριθμ. 9135/35420/26.4.2001, απόφαση του αυτού Υπουργού, με την οποία επεβλήθη στον αιτούντα η υποχρέωση να αναχωρήσει εντός τριμήνου από τη Χώρα.

3. Επειδή η Διεθνής Σύμβαση περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων, υπογραφέισα στη Γενεύη την 28.7.1951 και κυρωθείσα με το Ν.Δ. 3989/1959 (Α' 201), ορίζει στο άρθρο 1Α παράγραφος 2 (όπως η διάταξη αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παράγραφος 2 του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης της 31.1.1967, κυρωθέντος με τον Α.Ν. 389/1968, Α' 125) ότι ως « πρόσφυγας » νοείται, μεταξύ

1 παράγραφος 5, ότι ο αλλοδαπός που υποβάλει σχετικό αίτημα δεν είναι υποχρεωμένος να προσκομίσει, για την απόδειξη των ισχυρισμών του, τυπικά αποδεικτικά στοιχεία, η διάταξη, όμως, αυτή δεν αίρει, πάντως, την υποχρέωση του ενδιαφερομένου να επικαλεσθεί, έστω και χωρίς να προσκομίζει τυπικά αποδεικτικά στοιχεία, ορισμένα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, εκ των οποίων να είναι δυνατόν να στοιχειοθετηθεί η συνδρομή των προϋποθέσεων υπαγωγής του στο ανωτέρω προστατευτικό καθεστώς.

5. Επειδή, εν προκειμένω, μετά την απόρριψη του αιτήματος αναγνωρίσεως του ως πρόσφυγα, με την υπ' αριθμ. 9135/35420/ 27.10.2000 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, ο αιτών άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής την κατ' άρθρο 3 παράγραφο 3 του Π.Δ. 61/1999 προσφυγή, με την οποία πρόεβαλε ότι το έτος 1993 ίδρυσε στην Κωνσταντινούπολη την οργάνωση «IBDA-C Coyotte», η οποία αποτελεί παράρτημα και «ιδεολογικό - πολιτικό μέτωπο» της ισλαμικής θρησκευτικής οργάνωσης «IBDA-C», ότι έχει αρθρογραφήσει σε διάφορα περιοδικά για πολιτικά, ιδεολογικά και θρησκευτικά θέματα, ότι από τα περιοδικά αυτά προκύπτει «το πολιτικό, θρησκευτικό και ιδεολογικό στίγμα της κύριας οργάνωσης και των παραρτημάτων της» και ότι, τέλος, λόγω των παραπάνω δραστηριοτήτων του, «προκλήθηκαν διώξεις εις βάρος του», οι οποίες τον ανάγκασαν να λιποτακτήσει από τον τουρκικό στρατό, στον οποίον υπηρετούσε τη θητεία του και να εγκαταλείψει την Τουρκία. Επί της προσφυγής γνωμοδότησε η προβλεπόμενη στο Π.Δ. 61/1999 ειδική επιτροπή, η οποία διέτύπωσε ομοφώνως την γνώμη ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αναγνωρίσεως του αιτούντος ως πρόσφυγα. Στο σχετικό, από 4.1.2001, πρακτικό της ειδικής γνωμοδοτικής επιτροπής αναφέρονται, ειδικότερα, εν σχέσει προς τον αιτούντα, τα εξής: « Από τα στοιχεία του φακέλου και τα όσα εξέθεσε εξεταζόμενος προέκυψε ότι η κατά τους ισχυρισμούς του λιποταξία οφείλεται σε προσωπικούς λόγους και όχι σε άλλους λόγους που εμπίπτουν στο άρθρο 1Α της Σύμβασης της Γενεύης ». Ακολούθησε η έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως, με την οποία η ασκηθείσα από τον αιτούντα προσφυγή απερρίφθη με την εξής αιτιολογία: «Ο ισχυρισμός ότι κινδύνευε ή κινδυνεύει να διωχθεί ατομικά στη χώρα του για λόγους θρησκευτικούς δεν αποδείχθηκε από κανένα στοιχείο. Εξ άλλου, από τη χώρα του ανεχώρησε νομότυπα. Η λιποταξία, από μόνη της, δεν μπορεί να θεμελιώσει αίτημα ασύλου, δεδομένου ότι θεωρείται ποινικό αδίκημα, στη συγκεκριμένη δε περίπτωση οφείλεται σε προσωπικούς λόγους και όχι σε άλλους που εμπίπτουν στο άρθρο 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης».

6. Επειδή ο αιτών προβάλλει ήδη ότι η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση δεν αιτιολογείται νομίμως, διότι, κατά την έννοια των κρίσιμων εν προκειμένω διατάξεων της Συμβάσεως της Γενεύης και του Π.Δ. 61/1999, ερμηνευομένων υπό το φως των άρθρων 2 παράγραφοι 1 και 2 και 20 παράγραφος 1 του Συντάγματος, για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα αρκούσε απλή πιθανολόγηση. Επικαλείται, επίσης, τα όσα είχε επικαλεσθεί, ως προς τη δράση του, με την προσφυγή του ενώπιον του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως, προσθέτει ότι έχει εργασθεί στο «Κουρδικό Πρακτορείο Ειδήσεων» και στην κουρδική «Ερυθρά Ημισέληνο», ότι ήταν ανέκαθεν «φίλος» της κουρδικής οργάνωσης PKK και ότι εναντίον της συζύγου του, η οποία είναι «ενεργό μέλος» του PKK, εκκρεμούν «δεκάδες δικαστικές αποφάσεις» και προβάλλει ότι από τα στοιχεία αυτά πιθανολογείται επαρκώς δικαιολογημένος φόβος διώξεων του στην Τουρκία, οφειλομένων στις πολιτικές του πεποιθήσεις. Τα παράπονα αυτά δεν ευσταθούν, και τούτο για τους εξής λόγους: α) Ο αιτών δεν εξέθεσε ενώπιον της Διοικήσεως σαφείς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς, ικανούς να καταστήσουν δυνατή την πιθανολόγηση, έστω, της συνδρομής των προϋποθέσεων υπαγωγής του στο καθεστώς της Συμβάσεως της Γενεύης. Ειδικότερα: Ο αιτών δεν διευκρινίζει καθόλου τους λόγους για τους οποίους η ένταξή του στην οργάνωση «IBDA-C» και οι δημοσιεύσεις του σε περιοδικές εκδόσεις θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν φόβο διώξεως, αλλά περιορίζεται να αναφέρει, όλως αορίστως, ότι το «πολιτικό, ιδεολογικό και θρησκευτικό στίγμα της οργάνωσης» προκύπτει από τις παραπάνω περιοδικές εκδόσεις. Ούτε, κατά μείζονα λόγο, επικαλείται συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, από τα οποία να είναι δυνατόν να συναχθεί ότι έχουν, όπως ο ίδιος προβάλλει, «προκληθεί διώξεις» εις βάρος του για τις παραπάνω δραστηριότητες. β) Ανεξαρτήτως του ότι ο αιτών δεν είχε προβάλει με την προσφυγή του ισχυρισμούς περί σχέσεων του ίδιου ή της συζύγου του με κουρδικές οργάνώσεις (σχετική μνεία γίνεται μόνον στην προσφυγή που άσκησε ο αιτών κατά της μνημονευθείσης στη δεύτερη σκέψη πράξεως απελάσεώς του), τα όσα προβάλλει σχετικώς, με το δικόγραφο της κρινομένης αιτήσεως, δεν θα μπορούσαν, πάντως, να στοιχειοθετήσουν, κατά πιθανολόγηση έστω, δικαιολογημένο φόβο διώξεως, εφ' όσον, και πάλι, κανένα συγκεκριμένο πραγματικό περιστατικό δεν επικαλείται ο αιτών για να τεκμηριώσει τη φιλοκουρδική δράση του ίδιου ή της συζύγου του ούτε διευκρινίζει το

αντικείμενο ή τις συνθήκες εκδόσεως μιας, έστω, από τις «δεκάδες καταδικαστικές αποφάσεις» που έχουν, κατά τους ισχυρισμούς του, εκδοθεί εις βάρος της τελευταίας. γ) Εν όψει της ελλείψεως συγκεκριμένων ισχυρισμών, ικανών να στοιχειοθετήσουν δικαιολογημένο φόβο διώξεως για λόγους συνδεόμενους με τις πεποιθήσεις του αιτούντος ή της συζύγου του, το γεγονός και μόνον ότι ο ανωτέρω λιποτάκτησε ενώ υπηρετούσε τη θητεία του και κινδυνεύει να διωχθεί ποινικά για την πράξη του αυτή, δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι υπάγεται στο προστατευτικό καθεστώς της Συμβάσεως της Γενεύης, εφ' όσον, κατά το άρθρο 1Α παράγραφος 2 της Συμβάσεως, όπως ισχύει, στο καθεστώς αυτό δεν υπάγονται όλοι εκείνοι που κινδυνεύουν να υποστούν ποινική δίωξη στη χώρα τους αλλά μόνον εκείνοι που κινδυνεύουν να διωχθούν, ποινικώς ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων.

7. Επειδή, με το κατατεθέν δικόγραφο προσθέτων λόγων, ο αιτών, προκειμένου να αποδείξει ότι στο πρόσωπό του συντρέχει δικαιολογημένος φόβος διώξεως για πολιτικούς λόγους, προβάλλει ότι με απόφαση του Δικαστηρίου Κρατικής Ασφαλείας της Τουρκίας, η οποία φέρεται εκδοθείσα την 16.9.1996, έχει καταδικασθεί σε ποινή καθειρήσεως 18 συνολικά ετών. Σύμφωνα με το διατακτικό της αποφάσεως, το οποίο παρατίθεται σε μετάφραση στο εν λόγω πρόσθετο δικόγραφο, ο αιτών καταδικάσθηκε στην ανωτέρω ποινή επειδή «ανήκει στην εκτός νόμου ένοπλη τρομοκρατική οργάνωση IBDA-C» και κρίθηκε ένοχος «απόπειρας ένοπλης ανατροπής της ισχύουσας συνταγματικής τάξης». Τα ανωτέρω δεν ασκούν, όμως, επιρροή στην παρούσα δίκη, διότι, ούτε με την αρχική αίτηση υπαγωγής στο καθεστώς της Συμβάσεως της Γενεύης ούτε με την προσφυγή που ασκήθηκε κατά της απορριπτικής του αιτήματος αποφάσεως, επικαλέσθηκε ο αιτών ότι έχει εκδοθεί εις βάρος του η συγκεκριμένη καταδικαστική απόφαση για την οποία γίνεται λόγος στο δικόγραφο προσθέτων λόγων. Ο αιτών διατηρεί, βεβαίως, το δικαίωμα να υποβάλει αίτηση ενώπιον του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, κατά τα προβλεπόμενα σχετικώς στην παρατεθείσα ανωτέρω ειδική διάταξη του άρθρου 5 του ΠΔ 61/1999, με την οποία, επικαλούμενος ότι το ανωτέρω, νέο αποδεικτικό στοιχείο είναι κρίσιμο για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, μπορεί να ζητήσει να διαταχθεί η εξ υπαρχής εξέταση της υποθέσεώς του, κατά τήρηση της σχετικής διαδικασίας που θεσπίζεται στα άρθρα 2 και 3 του Π.Δ. 61/1999 (πρβλ. και ΣτΕ 2656/2001, 3376/2001).

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την κρινομένη αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει στον αιτούντα τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου, η οποία ανέρχεται στο ποσό των τριακοσίων ογδόντα (380) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 21 Νοεμβρίου 2001 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 13 Ιουνίου 2003.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Μ. Βροντάκης Α. Τριάδη

789/1989 ΕΦ ΘΕΣΣΑΛ (9160)

Μέγεθος Γραμμάτων

ΑΡΜ/1990 (167)

Εκδοση. Πότε απαγορεύεται. Αίτηση εκδόσεως Ιρακινού υπηκόου από το Ιράκ λόγω τελέσεως του αδικήματος της εξόδου από τη χώρα χωρίς τα νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα. Συσχετισμός του άρθρου 8/1/Α του ιρακινού νόμου περί διαβατηρίων και του ελλ.νόμου 4310/1929 άρθρ. 19. Πλημμέλημα. Ελλειψη συμβάσεως μεταξύ Ελλάδας και Ιράκ. Εφαρμογή του Κ.Ποιν.Δ. Απόρριψη της αιτήσεως εκδόσεως λόγω παραγραφής του ανωτέρω αδικήματος και λόγω αντιθέτων φρονημάτων του εκζητουμένου προς το καθεστώς του Ιράκ.

ΒουλΣυμβΕφΘεσ 789/1989

Πρόεδρος: Ελευθέριος Αναστασιάδης.

Δικαστές: Φ.Κετσιτζίδης, Κ. Ζουμπούλης.

Εισαγγελέας: Αργύριος Τσίχλας.

Το Βούλευμα:

Επειδή, κατά το άρθρο 438 ΚΠΔ, η έκδοση απαγορεύεται: ...γ) αν πρόκειται για έγκλημα που κατά τους ελληνικούς νόμους χαρακτηρίζεται πολιτικό, στρατιωτικό, φορολογικό ή του τύπου, ή διώκεται μόνο ύστερα από έγκληση αυτού που αδικήθηκε, ή όταν από τις περιστάσεις προκύπτει ότι η έκδοση ζητείται για λόγους πολιτικούς, δ) αν, σύμφωνα με τους νόμους του κράτους που ζητεί την έκδοση ή του ελληνικού Κράτους ή του Κράτους που τελέσθηκε το έγκλημα, έχει προκύψει ήδη πριν από την απόφαση για την έκδοση νόμιμος λόγος που εμποδίζει τη δίωξη ή την εκτέλεση της ποινής, ή αποκλείει ή εξαλείφει το αξιόποινο, και ε) αν πιθανολογείται ότι εκείνος για τον οποίο ζητείται η έκδοση, θα καταδιωχθεί από το κράτος στο οποίο παραδίδεται για πράξη διαφορετική από εκείνη για την οποία ζητείται η έκδοση. Εξάλλου, κατά μεν τη διάταξη του άρθρου 8/1/A του νόμου περί διαβατηρίων αριθμ. 55/1959, όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 84/1983 του Ιράκ, "θα τιμωρηθεί με φυλάκιση και η κινήτη και ακίνητη περιουσία του θα κατασχεθεί, εκείνου που έφυγε ή προσπάθησε να φύγει από το Ιράκ, ή προσπάθησε να εισέλθει στο Ιράκ με τρόπους άλλους από αυτούς που προβλέπουν τα άρθρα 2 και 4 αυτού του νόμου και δεν έχουν ζητήσει κάποιον όρο από τους όρους που έχουν επιβληθεί και που θα μπορούσε να ακολουθήσει σε περίπτωση εξαίρεσης", κατά δε τη διάταξη του άρθρου 19 παρ. 1 και 3 του ν. 4310/1929 "Πλοίαρχοι κλπ. ... υποχρεούνται να μη δέχονται προς μεταφορά πρόσωπα διά το εξωτερικών μη εφοδιασμένα διά των κεκανονισμένων ταξιδιωτικών εγγράφων .. οι παραβάται του παρόντος .. τιμωρούνται με χρηματικήν ποινήν (1-5 εκατομ. δραχμών) ή με φυλάκισιν τουλάχιστον ενός μηνός ή και με αμφοτέρας τας ποινάς (παρ. 1) ... Εις τας αυτάς ομοίως ποινάς υπόκειται και το πρόσωπον όπερ κατά τα ανωτέρω επιχειρεί να εξέλθῃ του ελληνικού εδάφους ή όπερ ήθελεν εισέλθει εις το ελληνικόν έδαφος άνευ των νομίμων διατυπώσεων (παρ. 3)". Από τις παραπάνω διατάξεις, σε συνδυασμό με αυτές των άρθρων 1, 14, 18 παρ. β, 51 παρ. 1 και 53 του ΠΚ, προκύπτει ότι το αδίκημα της εξόδου από τη χώρα χωρίς τα νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα είναι πλημμέλημα, για το οποίο απειλείται κατά του δράστη και από τον Ελληνικό νόμο και από τον νόμο του Ιράκ, στερητική της ελευθερίας ποινή, της οποίας το ανώτατο όριο είναι δύο έτη και πάνω, επιτρεπομένης κατ'αρχήν της έκδοσης για τέτοιο αδίκημα (άρθρ. 437 εδ. α ΚΠΔ) και του οποίου το αξιόποινο εξαλείφεται λόγω παραγραφής μετά πέντε έτη από την ημέρα που τελέσθηκε (άρθρ. 111 παρ. 1 και 3 και 112 ΠΚ), με αποτέλεσμα να παύει οριστικά η ποινική δίωξη (άρθρ. 309 παρ. 1 εδ. β, 310 παρ. 1 παρ. β και 370 εδ. β ΚΠΔ) και να απαγορεύεται η έκδοση (άρθρ. 438 εδ.δ ΚΠΔ). Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα έγγραφα που επισυνάπτονται στην αίτηση του κράτους που ζητεί την έκδοση και είναι όλα όσα απαιτούνται από τον ΚΠΔ, οι διατάξεις του οποίου έχουν εδώ εφαρμογή, αφού δεν υπάρχει σύμβαση μεταξύ Ελλάδας και Ιράκ, που να ρυθμίζει διαφορετικά τα σχετικά με την έκδοση των υπηκόων τους, ο εκζητούμενος είναι αυτός που παρουσιάστηκε στο Συμβούλιο και διώκεται από τις δικαστικές αρχές του Ιράκ, προκειμένου να δικαστεί εκεί για παράβαση του άρθρου 8/1/A του ν. 55/1959, περί διαβατηρίων, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 84/1983 του Ιράκ και ειδικότερα διότι έφυγε από το Ιράκ με το διαβατήριο του αδελφού του (βλ. το από 21.1.1988 ένταλμα σύλληψής του, του Ειρηνοδίκη - Ανακριτή της Αλ-Καράντα Α. Ρ. Α.-Τ. και την άνευ ημερομηνίας κατάθεση του αντιπροσώπου διαβατηρίων Ν.Σ.), δηλαδή για πράξη που τιμωρείται, κατά τα άνω εκτεθέντα, κατά μεν τον Ιρακινό νόμο με φυλάκιση, κατά δε τον Ελληνικό με φυλάκιση τουλάχιστον 1 μηνός ή με χρηματική ποινή, ήτοι για πράξη που είναι πλημμέλημα. Ακόμα αποδεικνύεται ότι ο εκζητούμενος μέχρι της προ 10ετίας επελευθέρωσης κυβερνητικής μεταβολής στο Ιράκ, σπηρευόσε ως αστυνομικός στη Διεύθυνση Ασφαλείας της Διοίκησης του Ν.- Ιράκ, έφυγε δε από το Ιράκ με διαβατήριο του αδελφού του και πήγε στη Συρία αμέσως μετά την κυβερνητική μεταβολή, ήτοι προ 10ετίας από

σήμερα, φοβούμενος για την επιβολή σοβαρών κυρώσεων εναντίον του, διότι ήτο κατά το φρόνημα αντίθετος προς το νέο πολιτικό καθεστώς και ήτο συγγενής Υπουργού της προηγούμενης Κυβέρνησης, ο οποίος και εκτελέστηκε από το νέο καθεστώς του Ιράκ. Οτι ο εκζητούμενος έφυγε από το Ιράκ προ 10ετίας περίπου, συνάγει το Συμβούλιο από το γεγονός ότι αυτός έχει ήδη τέκνο ηλικίας 8 ετών, που το απέκτησε στη Συρία όπου και παντρεύτηκε, ήλθε δε από Ζετίας περίπου στην Ελλάδα για εργασία, ενώ στην αίτηση και στα συνοδεύοντα αυτήν δικαιολογητικά καθόλου δεν αναφέρεται ο χρόνος πιθανής εξόδου του από το Ιράκ. Ετσι το Δικαστήριο πείθεται ότι από το χρόνο εξόδου του από το Ιράκ μέχρι σήμερα έχει περάσει πενταετία και έχει εξαλειφθεί το αξιόποινο της πράξης για την οποία ζητείται η έκδοσή του, λόγω για τον οποίο και απαγορεύεται η έκδοσή του, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί παραπάνω. Ακόμα το συμβούλιο εκτιμά, από το σύνολο των περιστάσεων, ότι η έκδοση ζητείται για λόγους πολιτικούς, ήτοι για το αντίθετο φρόνημα του εκζητουμένου προς το νέο καθεστώς του Ιράκ, ως εκ τούτου δε και σφόδρα πιθανολογείται ότι θα καταδιωχθεί για πράξη διαφορετική από αυτή για την οποία ζητείται η έκδοσή του, λόγους για τους οποίους και η έκδοσή του απαγορεύεται (άρθρ. 438 εδ. δ, γ και ε ΚΠΔ) και επομένως πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση και να γνωμοδοτήσει το παρόν Συμβούλιο υπέρ της μη έκδοσης του εκζητουμένου (άρθρ. 450 ΚΠΔ).

11. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΒΡΕΛΛΗΣ ΣΠΥΡ., Δίκαιο Αλλοδαπών, 2003
2. ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ, Ατομικά Δικαιώματα Α', 1991, Αθήνα - Κομοτηνή
3. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Γ. ΑΝΔΡΕΑΣ, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου ΙΙΙ, Συνταγματικά Δικαιώματα, 2004, Αθήνα
4. ΜΑΝΕΣΗΣ ΑΡ., Ατομικές Ελευθερίες, Δ' έκδ., 1982
5. ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ ΕΜΜ., Διεθνής Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 1995
6. ΤΑΓΑΡΑΣ Χ., Η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών, κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 2002, Αθήνα - Κομοτηνή
7. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΣ Κ., Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, Β', Σάκκουλας, 2002
8. ν. 2910/2001 περί αλλοδαπών